

รายงานการตรวจสอบและประเมินผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ประเด็นการตรวจสอบตามภารกิจกระทรวง การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน

คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล
ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

รายงานผลการตรวจสอบและประเมินผล
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล
ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในประเด็นการตรวจสอบตามภารกิจกระทรวง
“การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน”

สารบัญ

หน้า

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญภาพ

ส่วนที่ ๑ : บทสรุปผู้บริหาร

๑

ส่วนที่ ๒ : การรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการตามประเด็นการตรวจสอบ
และประเมินผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๖

๑. ชื่อประเด็นการตรวจสอบและประเมินผล

๗

๒. วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบและประเมินผล

๗

๓. ขอบเขตของการตรวจสอบและประเมินผล

๗

๔. การดำเนินงานตรวจสอบและประเมินผล

๗

๑) ความเป็นมาของโครงการ

๘

๒) คำจำกัดความ

๑๐

๓) ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

๑๑

ส่วนที่ ๑ ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/
กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ -

๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑๒

ส่วนที่ ๒ การสุ่มสังเกตการณ์ด้วยการลงพื้นที่ในจังหวัดลำปาง เพื่อติดตามการ
ขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ และสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมโครงการ/กิจกรรม
เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้อง

๕๒

๕. ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็นการ
ตรวจสอบฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๖๕

๖. สภาพปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

๖๗

๗. ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไขในการดำเนินงานตามประเด็นการ
ตรวจสอบและประเมินผล

๗๐

๘. ข้อเสนอแนะ

๗๑

๑) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับรัฐบาล

๗๑

๒) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๗๒

๓) ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

๗๓

๙. สรุปประโยชน์ที่ประชาชนที่ได้รับจากประเด็นที่ตรวจสอบฯ

๗๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	
ก วิเคราะห์ความเสี่ยงและการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหลัก Good Governance ของการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็นการตรวจสอบตามภารกิจกระทรวง	๗๖
ข สรุปผลการลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการส่งเสริมและพัฒนา สินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานแบบครบวงจรมุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ จังหวัดลำปาง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๘๖
การลงนามรับรองรายงาน	

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ ๑	แผนการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์	๑๓
ตารางที่ ๒	พื้นที่เกษตรกรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ กรมการข้าว ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๑๖
ตารางที่ ๓	แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๑๗
ตารางที่ ๔	พื้นที่เกษตรกรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ กรมประมง ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔	๑๙
ตารางที่ ๕	แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน/โครงการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรกรอินทรีย์ กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๑๙
ตารางที่ ๖	พื้นที่เกษตรกรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ กรมปศุสัตว์ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๒๒
ตารางที่ ๗	แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๒๒
ตารางที่ ๘	พื้นที่เกษตรกรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔	๒๔
ตารางที่ ๙	แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และโครงการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรกรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕	๒๖
ตารางที่ ๑๐	พื้นที่เกษตรกรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ กรมพัฒนาที่ดิน ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๒๘
ตารางที่ ๑๑	แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ภายใต้กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๒๙
ตารางที่ ๑๒	พื้นที่เกษตรกรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ กรมส่งเสริมการเกษตรปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔	๓๑
ตารางที่ ๑๓	แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๓๒
ตารางที่ ๑๔	พื้นที่เกษตรกรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร (ส.ป.ก.) ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕	๓๔
ตารางที่ ๑๕	แผน/ผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๓๔
ตารางที่ ๑๖	พื้นที่เกษตรกรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ กรมหม่อนไหม ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๓๖
ตารางที่ ๑๗	แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๓๗

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ ๑๘ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่เกษตรกร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๓๙
ตารางที่ ๑๙ แผนการดำเนินกิจกรรมของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	๔๒
ตารางที่ ๒๐ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมการพัฒนาการผลิตสู่มาตรฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕	๔๓
ตารางที่ ๒๑ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๔๗
ตารางที่ ๒๒ สรุบบทที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand, PGS, GAP และอื่น ๆ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๔๙
ตารางที่ ๒๓ สรุปการใช้จ่ายงบประมาณ โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้กระบวนการ ผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๕๐
ตารางที่ ๒๔ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕	๕๕
ตารางที่ ๒๕ กิจกรรมและผลการดำเนินงานในโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัย ได้มาตรฐานแบบครบวงจรมุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ ส่วนราชการในสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดลำปาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕	๕๖

สารบัญภาพ

		หน้า
แผนภาพที่ ๑	ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์	๙
แผนภาพที่ ๒	แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕	๑๐

ส่วนที่ ๑
บทสรุปผู้บริหาร

รายงานผลการตรวจสอบและประเมินผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
ประเด็นการตรวจสอบและประเมินผล : การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน
ค.ต.ป.ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ส่วนที่ ๑ : บทสรุปผู้บริหาร

ด้วยคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐการได้กำหนดกรอบแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ ให้มีการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ ความสอดคล้องกับกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ (Big Rock) การขับเคลื่อนการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) การพัฒนาตามกรอบโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน อันประกอบด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) เพื่อยกระดับขีดความสามารถของประเทศ รองรับการเติบโตอย่างยั่งยืน จากกรอบแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลข้างต้น ค.ต.ป.ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้กำหนดประเด็น “การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน” ใน “โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนงานกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ เป็นโครงการที่สำคัญให้สอดคล้องกับกรอบแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐการที่กำหนด โดยมีสาระสำคัญดังนี้ การขับเคลื่อนอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติรัฐบาลและทุกภาคส่วน ต้องร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตที่พึ่งการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี มาเป็นการพึ่งพาตนเองในการผลิตอินทรีย์และสารชีวภาพตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในทุกมิติ เช่น มิติความปลอดภัยทางด้านอาหาร มิติความปลอดภัยของเกษตรกร มิติแห่งการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม และมิติของความปลอดภัยของผู้บริโภค เป็นต้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงผลักดันให้เกิดการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านเกษตรอินทรีย์ในภูมิภาคอาเซียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ภายในปี ๒๕๖๕” มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่จะเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า ๑.๓ ล้านไร่ จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า ๘๐,๐๐๐ ราย รวมถึงมีอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี โดยมีมิติของการดำเนินงานตรวจสอบและประเมินผลภาครัฐการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕ แบ่งเป็น ๒ มิติที่สำคัญ ดังนี้

ส่วนที่ ๑ การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่า

จากการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ มีส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดำเนินงาน จำนวน ๑๑ ส่วนราชการ จำแนกเป็นหน่วยงานหลักจำนวน ๘ ส่วนราชการ ได้แก่ กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม และหน่วยงานสนับสนุนด้านเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ผลการดำเนินงาน พบว่า มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์จำนวน ๙๗๔,๕๒๑.๘๔๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๙๖ ของเป้าหมาย ๑.๓ ล้านไร่ และเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ๑๑๗,๔๔๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๔๖.๘๑ ของเป้าหมาย ๘๐,๐๐๐ ราย ซึ่งจำแนกเป็น การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ๘๔๖,๒๗๕.๑๕ ไร่ ๙๕,๓๐๗ ราย รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมการผลิตพืชอินทรีย์ (ยกเว้นข้าว) ๑๒๕,๓๕๒.๑๘ ไร่ ๒๑,๒๔๓ ราย การส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ ๒,๐๓๒.๔๘ ไร่ ๓๓๘ ราย และการส่งเสริม

เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ ๘๖๒.๐ไร่ ๔ ราย ๕๖๐ ตามลำดับ โดยในปี ๒๕๖๔ ได้รับจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๗๗๕.๓๐๙๗ ล้านบาท เบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น ๗๖๒.๘๗๖๐ ล้านบาท หรือร้อยละ ๙๘.๓๙ และในปี ๒๕๖๕ ได้รับจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๕๕๖.๑๖๒๔ ล้านบาท เบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น ๔๙๓.๘๕๓๒ ล้านบาท หรือร้อยละ ๘๘.๘ บาท อย่างไรก็ตาม ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ บางส่วนราชการอยู่ในระหว่างดำเนินงาน ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าหมายที่กำหนด (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๒ การส่งเสริมเกษตรกรด้วยการลงพื้นที่ในจังหวัดลำปาง เพื่อติดตามการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ และสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมโครงการ/กิจกรรม เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง ได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ และสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ส่งเสริมเกษตรกรด้วยการลงพื้นที่ ๒ แห่ง ดังนี้

๑. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง บ้านนากว้าว (กิว) หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านกิว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง เป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรมาเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า เช่น เครื่องดื่มเชียงดา และแคปซูลเชียงดา เป็นต้น รวมทั้งได้เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้แก่ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาและท่องเที่ยว ส่งผลให้สร้างรายได้แก่สมาชิกในกลุ่มให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยจุดแข็งของกลุ่มจะอยู่ที่ผู้นำของกลุ่มมีความคิดก้าวหน้ามีความเป็นจิตอาสาส่งผลให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง ซึ่งการรวมกลุ่มใช้วิธีการสร้างเครือข่ายในชุมชนจากกลุ่มเล็ก ๆ ๒ - ๓ ครอบครัวให้เกิดผลสำเร็จจนเกิดความมั่นใจและสามารถขยายองค์ความรู้และความร่วมมือต่าง ๆ ไปยังครอบครัวอื่น ๆ จนครบทั้งหมู่บ้าน รวมทั้งให้สมาชิกในกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ) และในการดำเนินงานของกลุ่มจะมีการร่วมมือกันระหว่างเกษตรกรผู้สูงอายุกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer : YSF) ได้อย่างลงตัว โดยกลุ่มผู้สูงวัยจะมีองค์ความรู้ในเรื่องการผลิต และกลุ่มคนรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer : YSF) จะมีองค์ความรู้ในเรื่องการแปรรูป Package การสร้าง Story และด้านการตลาดทางออนไลน์และออฟไลน์ จึงทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างมากทั้งต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ อย่างยั่งยืน

๒. ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ห้างฉัตร อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง ประสบความสำเร็จในการผลิตข้าวอินทรีย์และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ซึ่ง ศพก. ห้างฉัตร ดำเนินงานถ่ายทอดให้องค์ความรู้แก่เกษตรกรในการทำข้าวอินทรีย์ เช่น การบริหารทรัพยากรการผลิต การบริหารจัดการการผลิต กระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐาน การแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้คุณภาพตรงตามมาตรฐานโดยดำเนินงานผ่านกิจกรรมทั้งหมด ๒๙ กิจกรรม อาทิเช่น กิจกรรมการเลี้ยงไส้เดือนดินและการใช้ปุ๋ยไส้เดือนดินในการเพิ่มผลผลิตข้าวอินทรีย์ กิจกรรมการผลิตปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุทางการเกษตรแบบเติมอากาศไม่พลิกกลับกอง นอกจากนี้ยังร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ศึกษาวิจัยในเรื่อง “สารแอนโทไซยานิน” (Anthocyanin) จากข้าวซึ่งคุณสมบัติของสารดังกล่าวสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เส้นก๋วยเตี๋ยว อาหารเสริม และผลิตภัณฑ์เสริมความงาม เป็นต้น โดยสามารถช่วยยับยั้งสารก่อมะเร็ง ต้านอนุมูลอิสระ และโรคเบาหวาน รวมทั้งยับยั้งโรคที่เกี่ยวข้องหลอดเลือดหัวใจแข็งตัว อย่างไรก็ตามการผลิตข้าวอินทรีย์ และผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวอินทรีย์นั้นยังผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด เนื่องจากยังขาดเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษาและให้องค์ความรู้ด้านการทำเกษตรอินทรีย์และการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างถูกต้องชัดเจน รวมทั้งการขาดแคลนแรงงานในด้านการผลิต

อนึ่ง ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว ได้พบผลงานเป็นที่ประจักษ์ ได้แก่ มีธนาคารปุ๋ยอินทรีย์สำหรับหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน เกษตรกรได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จำนวน ๑๒๐ ราย มีผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ จำนวน ๓๐ ผลิตภัณฑ์ และมีช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งตลาดออนไลน์และออฟไลน์

ทั้งนี้จากการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการส่งเสริม

สังเกตการณ์ด้วยการลงพื้นที่ในจังหวัดลำปาง คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้พบปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัดของการดำเนินงาน และได้ให้ข้อเสนอแนะในระดับต่าง ๆ เพื่อให้การขับเคลื่อนโครงการเกษตรอินทรีย์เกิดความยั่งยืน ดังนี้

๑. สภาพปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดการดำเนินงานมี ๙ ประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

๑) **ด้านนโยบาย** พบว่า ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมและบูรณาการร่วมกันอย่างแท้จริงและต่อเนื่องเพื่อยกระดับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน และควรประเมินผลการดำเนินงานที่วัดผลสัมฤทธิ์ในเชิงคุณภาพที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรมากกว่าเชิงปริมาณตามแผนงาน/โครงการ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ๒) **ด้านปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์** พบว่า ปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ยังมีไม่เพียงพอต่อการสนับสนุน/ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งปัจจัยการผลิตที่ขาดแคลนดังกล่าวส่งผลให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น และไม่สามารถสร้างความยั่งยืนในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในระยะยาว ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญหากรัฐบาลมีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนลงทุนในการทำธุรกิจดังกล่าวจะสามารถสร้างความยั่งยืนในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และปัจจุบัน พบว่าสถานการณ์เศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอยส่งผลต่อปัจจัยทางการผลิตด้านการเกษตรหลายอย่างปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรขาดแหล่งเงินทุนในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ดังนั้นควรมีนโยบายในการส่งเสริม/สนับสนุนให้เกษตรกรรายย่อยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อสร้างสมรรถนะในการแข่งขันให้แก่เกษตรกรไทย ๓) **ด้านงบประมาณ** พบว่า งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ยังมีไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน และยังคงขาดแคลนแหล่งเงินทุนที่ใช้ในการสนับสนุนด้านการวิจัย/นวัตกรรม/เทคโนโลยี/เครื่องจักรกล เพื่อจะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย ๔) **ด้านการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์** พบว่า รัฐบาลยังขาดความต่อเนื่องในการผลักดัน/ขับเคลื่อนงานด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งในระดับท้องถิ่น ชุมชน จังหวัด ประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งรัฐบาลควรกำหนดการพัฒนาด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติที่สำคัญ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้เอกชนร่วมกันขับเคลื่อนงานดังกล่าวให้เป็นรูปธรรม อันจะส่งผลต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้มีความยั่งยืน ๕) **ด้านความเชื่อมโยงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** พบว่า ยังพบคุณภาพแหล่งน้ำและคุณภาพดินที่ไม่เหมาะสมต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของไทย ซึ่งรัฐบาลควรวางแผนแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งต้องสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานโดยเฉพาะด้านแหล่งน้ำให้เพียงพอรองรับการผลิตได้อย่างทั่วถึง ๖) **ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่** พบว่า บุคลากรบางส่วนยังขาดองค์ความรู้ที่สำคัญด้านกระบวนการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน และมีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานดังกล่าวยังไม่เพียงพอ และ พบว่า บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในทิศทางการขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อภาพความสำเร็จของการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม ๗) **ด้านเกษตรกร** พบว่า เกษตรกรยังมีองค์ความรู้ไม่เพียงพอ และยังคงขาดองค์ความรู้ที่ทันสมัยในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ และยังคงขาดแรงจูงใจในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เกิดความยั่งยืน เนื่องจากมาตรการทางด้านการตลาดยังไม่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ๘) **ด้านการพัฒนากระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน** พบว่า จำนวนผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรและภาคเอกชน รวมทั้งต้องวางระบบการตรวจสอบย้อนกลับของสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันได้ในระยะยาว และ ๙) **ด้านกฎหมาย** พบว่า เกษตรกรบางส่วนที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำให้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้

๒. ข้อเสนอแนะ

๑) **ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับรัฐบาล** : ต้องให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เป็นวาระแห่งชาติอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะด้านการตลาด เพื่อให้เกิดภาพการบูรณาการการทำงานตลอดห่วงโซ่อุปทานต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม ต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผลการดำเนินงานที่วัด

ผลสัมฤทธิ์ในเชิงคุณภาพที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรมากกว่าเชิงปริมาณ และควรส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุนด้านธุรกิจปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยภาครัฐต้องมีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมาลงทุน เช่น การลดภาษีสำหรับธุรกิจภาคเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น ต้องให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการขับเคลื่อนงาน และงานส่งเสริมการวิจัยองค์ความรู้/นวัตกรรม/เทคโนโลยีสมัยใหม่ นอกจากนี้ควรกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งกำหนดมาตรการในการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ให้ประสบผลสำเร็จเพื่อพัฒนางานเกษตรอินทรีย์ของไทยให้เกิดความยั่งยืน

๒) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ : กระทรวงฯ ควรนำโมเดล (Model) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฮักน้ำจาง จังหวัดลำปาง ที่มีจุดแข็งด้านการดำเนินงานตลอดห่วงโซ่อุปทานมาถอดบทเรียนเพื่อขยายผลการจัดทำแผนพัฒนาเกษตรอินทรีย์สู่พื้นที่อื่น ๆ ควรจัดลำดับความสำคัญของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยให้เกษตรกรที่มีความพร้อมและมีใจรักในการทำเกษตรอินทรีย์เข้าร่วมดำเนินโครงการก่อนเป็นอันดับแรกเพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ต้องให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เพียงพอต่อการดำเนินการบูรณาการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ให้ประสบผลสำเร็จเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรให้ความสำคัญต่อการจัดทำแผนการพัฒนาด้านการตลาดกับกระทรวงพาณิชย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นรูปธรรม โดยให้เกษตรกรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการตลาด รวมทั้งต้องให้ความสำคัญต่อการยกระดับการพัฒนางานวิจัย/นวัตกรรม/เทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยเฉพาะด้านการผลิตปุ๋ยชีวภาพ/สารชีวภัณฑ์ต่าง ๆ และควรส่งเสริม/พัฒนานวัตกรรม/เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อรองรับการทำงานในยุค New Normal ให้แก่บุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการประหยัดงบประมาณภาครัฐในการดำเนินงานตามกิจกรรมต่าง ๆ

๓) ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ : กรมส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่ เพื่อต่อยอดการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนาทั้งกระบวนการผลิตและด้านการตลาด และควรบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับพื้นที่เกษตรอินทรีย์ให้เป็นแปลงใหญ่ ซึ่งจะก่อให้เกิดการค้ำค่าในการลงทุน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร **กรมชลประทาน และกรมพัฒนาที่ดิน** ควรสนับสนุนแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำสำหรับพื้นที่เกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำต้นทุนเพียงพอต่อการทำการเกษตร **สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมวิชาการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดิน** ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ตรวจประเมินให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/ภาคเอกชน ทั้งนี้ **สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ** ควรให้ความสำคัญในการสร้างระบบการตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้บริโภคภายในประเทศและต่างประเทศมั่นใจและยอมรับในคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย **กรมส่งเสริมสหกรณ์** ควรวางแผนส่งเสริมระดับกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ให้มีความเข้มแข็ง และ **กรมวิชาการเกษตร** ควรให้ความสำคัญในการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมการจัดทำงานวิจัย และเร่งนำผลงานวิจัยดังกล่าวมาประยุกต์ใช้กับพื้นที่ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้แก่เกษตรกรต่อไป

ส่วนที่ ๒

การรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผล
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

ส่วนที่ ๒ : การรายงานผลการตรวจสอบและประเมินผล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. ชื่อประเด็นการตรวจสอบและประเมินผล

- การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน

๒. วัตถุประสงค์ของการตรวจสอบและประเมินผล

๒.๑ เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าสามารถขับเคลื่อนผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ภายใต้แผนงานกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้เกิดความยั่งยืน

๒.๒ เพื่อให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินงานภาพรวมของโครงการตามแผนงานบูรณาการสำคัญที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓. ขอบเขตของการตรวจสอบและประเมินผล

๓.๑ ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้สามารถขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ตามเป้าหมายที่กำหนด และทราบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมทั้งวิเคราะห์ความเสี่ยง และประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหลักธรรมาภิบาล

๓.๒ สุ่มสังเกตการณ์การลงพื้นที่ในจังหวัด เพื่อติดตามการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ และสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมโครงการ/กิจกรรม เกษตรกร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

๔. การดำเนินงานตรวจสอบและประเมินผล

ตามกรอบแนวทางการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลภาคราชการ ค.ต.ป. มอบหมายให้คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในประเด็นที่สอดคล้องกับกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ (Big Rock) การขับเคลื่อนการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) การพัฒนาตามกรอบโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน อันประกอบด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model) เพื่อยกระดับขีดความสามารถของประเทศ รองรับการเติบโตอย่างยั่งยืน ดังนั้น คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงกำหนดประเด็นการตรวจสอบตามภารกิจกระทรวง ได้แก่ “การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน” ใน “โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนงานกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” ที่มีผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ โดยมีรายละเอียดและผลการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

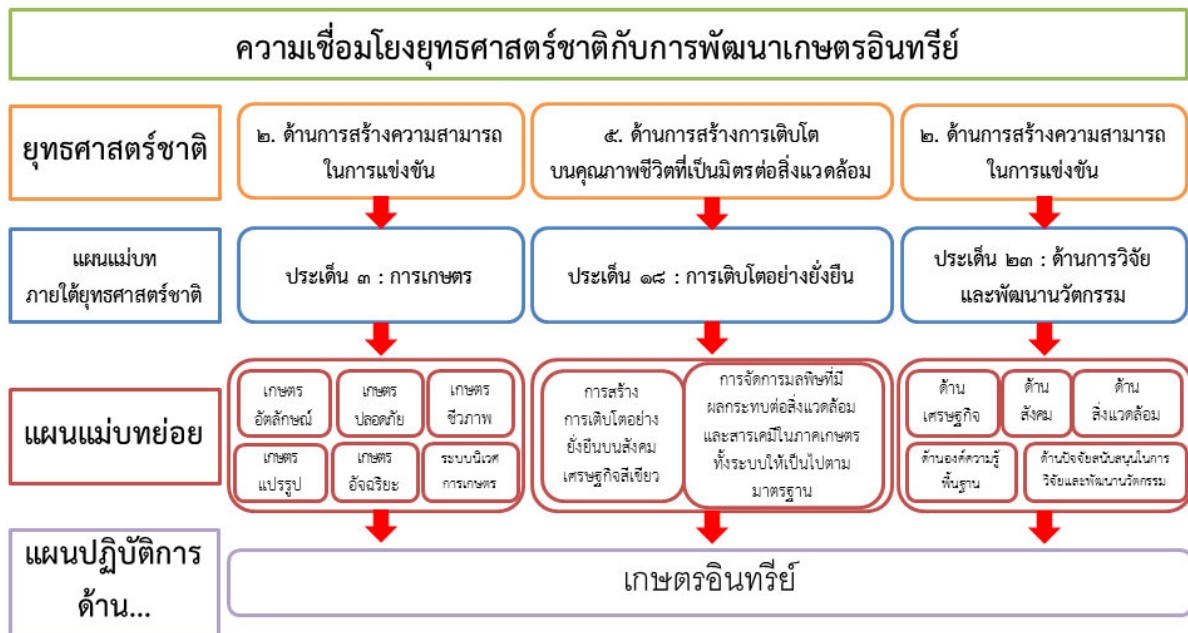
โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนงานกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๔.๑ ความเป็นมาของโครงการ

การจัดทำเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยได้รับความสนใจทั้งจากภาครัฐและเอกชน สืบเนื่องจากผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญและความปลอดภัยด้านอาหาร กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และสวัสดิภาพของผู้ผลิต การผลิตตามแนวทางเกษตรอินทรีย์เป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรในการผลิตสินค้าเกษตรด้วยหลักธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้ปัจจัยการผลิตจากการสังเคราะห์ ไม่ใช่สารเคมี ปุ๋ยเคมี ฮอร์โมนสังเคราะห์ และไม่ใช้พืชที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (Genetically Modified Organism : GMOs) มีการจัดการผลผลิต และแปรรูปเพื่อรักษาสภาพและคุณภาพเกษตรอินทรีย์ในทุกขั้นตอน โดยภาครัฐได้เริ่มผลักดันเกษตรอินทรีย์ ในเชิงนโยบายเป็นครั้งแรก ในปี ๒๕๔๔ มีการรณรงค์ให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ ๒ รูปแบบ คือ ๑) เกษตรอินทรีย์ตามวิถีพื้นบ้านเพื่อการบริโภคในครัวเรือน หรือจำหน่ายในท้องถิ่น และ ๒) เกษตรอินทรีย์เชิงพาณิชย์ เพื่อจำหน่ายในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งต้องผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์ และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการกำหนดกรอบทิศทางการทำงานที่ชัดเจน ในระยะแรก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๔ และเมื่อสิ้นสุดแผนยุทธศาสตร์ ฉบับที่ ๑ สศช. ได้เสนอคณะรัฐมนตรี เพื่อมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินงานขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ และมีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕ ได้แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ โดยมีรองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายเป็นประธาน กรรมการประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรองปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้รับมอบหมายเป็นกรรมการและเลขาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ และเพื่อให้การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในฐานะเลขาธิการ ได้เสนอให้มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ เพื่อบูรณาการการขับเคลื่อนในภาพรวมระดับประเทศ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าวจึงมีนโยบายและแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน และด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยขับเคลื่อนผ่านแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๓ : การเกษตร ประเด็นที่ ๑๘ : การเติบโตอย่างยั่งยืน และประเด็นที่ ๒๓ : ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมรวมทั้งผ่านแผนแม่บทย่อย ประกอบด้วย เกษตรอัตลักษณ์ เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เกษตรอัจฉริยะ และระบบนิเวศเกษตร เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕) ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน กำหนดตัวชี้วัด : พื้นที่การทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพิ่มขึ้นเป็น ๕ ล้านไร่ ภายในปี ๒๕๖๔ การขับเคลื่อนเกษตรกรรมยั่งยืนประกอบด้วย ๕ รูปแบบ ได้แก่ เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน เกษตรอินทรีย์วนเกษตรอินทรีย์ และเกษตรธรรมชาติ (รายละเอียดตามแผนภาพที่ ๑)

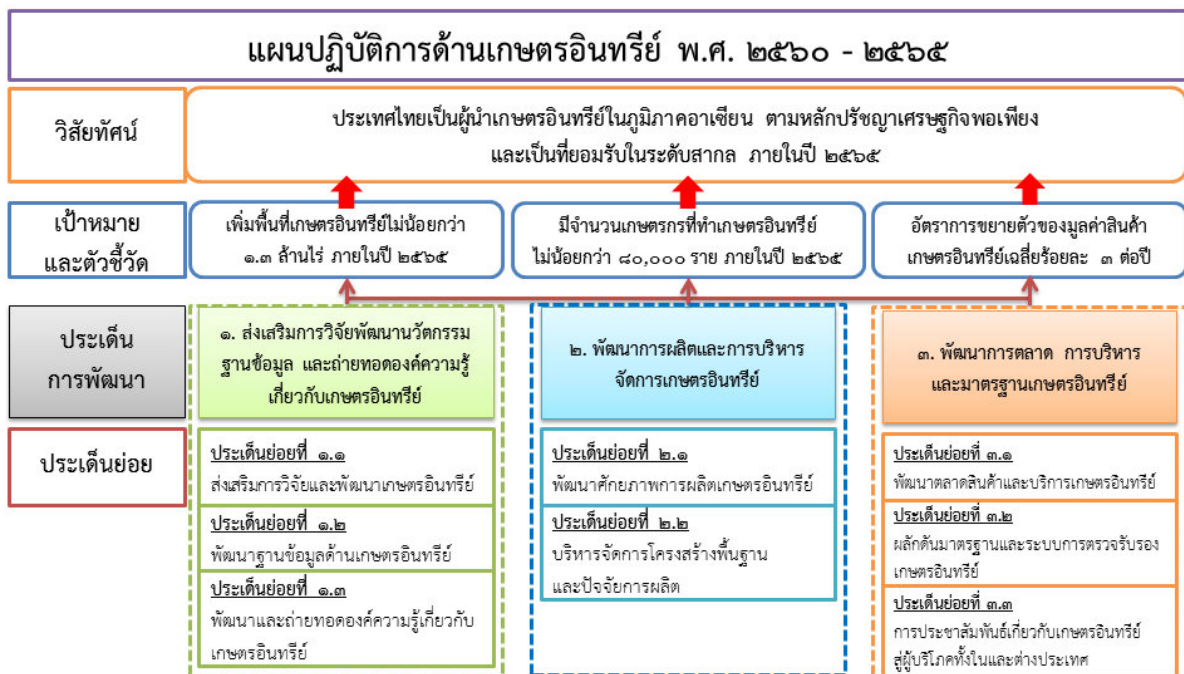
แผนภาพที่ ๑ ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๖๕) การประเมินผลแผนปฏิบัติการเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ หน้า ๑๐๐

โดยแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยเป็นผู้นำเกษตรอินทรีย์ในภูมิภาคอาเซียน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ภายในปี ๒๕๖๕” มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่จะเพิ่มพื้นที่เกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า ๑.๓ ล้านไร่ จำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า ๘๐,๐๐๐ ราย ภายในปี ๒๕๖๕ รวมถึงมีอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี และกำหนดประเด็นการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ไว้ ๓ ประเด็น ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมการวิจัย พัฒนานวัตกรรมฐานข้อมูล และถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ และประเด็นการพัฒนาที่ ๓ พัฒนาการตลาด การบริการ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พร้อมกันนี้ เพื่อให้กลไกการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติดำเนินการอย่างต่อเนื่องนำไปสู่ความยั่งยืน คณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ จึงดำเนินการจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ซึ่งนโยบายและแผนงานดังกล่าวทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรเร่งบูรณาการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป และเพื่อปรับทิศทางการผลิตของภาคเกษตรให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลก (รายละเอียดตามแผนภาพที่ ๒)

แผนภาพที่ ๒ แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (๒๕๖๕) การประเมินผลแผนปฏิบัติการเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ หน้า ๑๐๑

จากการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ผ่านมา การปรับเปลี่ยนการผลิตจากการทำเกษตรเคมีไปสู่รูปแบบเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรให้ได้การรับรองมาตรฐานไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องอาศัยระยะเวลา องค์ความรู้ การทุ่มเทแรงกาย และแรงใจอย่างมากในการปรับเปลี่ยน รวมทั้งอาจประสบปัญหาผลผลิตและรายได้ลดลงในช่วงเริ่มต้นของการปรับเปลี่ยนการผลิตอีกด้วย ซึ่งในหลายกรณีเกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนไปสู่เกษตรอินทรีย์ได้เนื่องมาจากปัญหาต้นทุนการผลิตสูงโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสารเคมี ผลผลิตมีราคาตกต่ำ มีหนี้สิน และมีปัญหาด้านสุขภาพ ทั้งนี้ ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ มีเกษตรกรได้เข้ารับการถ่ายทอดความรู้ผ่านโครงการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ด้านพืช ประมง และปศุสัตว์ ในภาพรวมกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ราย ซึ่งถือเป็นจุดตั้งต้นที่สำคัญ หากเกษตรกรกลุ่มดังกล่าวสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปรับเปลี่ยนสู่การผลิตรูปแบบเกษตรอินทรีย์ จนประสบผลสำเร็จทั้งในด้านการผลิตและการตลาด

ทั้งนี้ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามแผนปฏิบัติการดังกล่าว ที่ได้ดำเนินการผ่านโครงการหรือกิจกรรมหลากหลายของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมทั้งมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการขับเคลื่อนจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตในรูปแบบเกษตรอินทรีย์ที่มุ่งเน้นสร้างความรู้ความเข้าใจต่อเกษตรกร ซึ่งถือเป็นกลุ่มต้นทางที่มีผลต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการผลิตรายได้ คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ในระยะยาว

๔.๒ คำจำกัดความ

๔.๒.๑) เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) คือ การผลิตสินค้าเกษตรด้วยหลักธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้ปัจจัยการผลิตจากการสังเคราะห์ ไม่ใช้สารเคมี ปุ๋ยเคมี ฮอร์โมนสังเคราะห์ และไม่ใช้พืชที่มีการดัดแปลงพันธุกรรม (Genetically Modified Organism : GMOs) มีการจัดการผลผลิตและแปรรูปเพื่อรักษาสภาพและคุณภาพเกษตรอินทรีย์ในทุกขั้นตอน

๔.๒.๒) การผลิตพืชอินทรีย์ (Organic crop production) หมายถึง ระบบการผลิตพืช ผลิตผลและผลิตภัณฑ์พืชอินทรีย์ การรวบรวม การคัดบรรจุ การแปรรูป การจัดจำหน่าย และการนำเข้า ผลิตผลและผลิตภัณฑ์ รวมทั้งเมล็ดพันธุ์ และการแสดงฉลากของผลิตภัณฑ์ ที่เป็นไปตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มกษ.) หรือมาตรฐานอื่น ๆ ที่เทียบเท่า

๔.๒.๓) สัตว์น้ำอินทรีย์ (Organic Aquaculture) หมายถึง สัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ จากสัตว์น้ำที่ผ่านระบบการจัดการผลิตที่รักษาระบบนิเวศ ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ ใช้วัสดุธรรมชาติ ห้ามใช้ยา สารเคมี ฮอร์โมนสังเคราะห์ ห้ามใช้พืช สัตว์ จุลินทรีย์ที่ได้จากการดัดแปลงพันธุกรรม

๔.๒.๔) การรับรองการผลิตพืชอินทรีย์ (Organic Production Certification) หมายถึง การให้การรับรองระบบการผลิตพืช ผลิตผลและ/หรือ ผลิตภัณฑ์พืชอินทรีย์ การบรรจุหีบห่อ การจัดเตรียม การจัดจำหน่าย และนำเข้าผลิตผลและ/หรือ ผลิตภัณฑ์พืช รวมทั้งเมล็ดพันธุ์ ของผู้ผลิต/ ผู้ประกอบการว่าสอดคล้องตามมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ มาตรฐานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (มกษ.) หรือมาตรฐานอื่น ๆ ที่เทียบเท่า

๔.๒.๕) การรับรองมาตรฐานสัตว์น้ำเกษตรอินทรีย์ (Organic Aquaculture certification) หมายถึง มาตรฐานสัตว์น้ำอินทรีย์ใช้สำหรับการส่งเสริมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ และการตรวจประเมินเพื่อให้การรับรอง มาตรฐานจึงมีความสัมพันธ์กับระบบให้การรับรอง

๔.๒.๖) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture Standards) คือ เกณฑ์ข้อกำหนด ที่เกษตรกรผู้ผลิตจะต้องปฏิบัติตาม และหน่วยงานรับรองจะใช้เป็นเกณฑ์ในการตรวจประเมินการผลิต และตัดสินใจในการรับรองฟาร์มที่ได้ คือ

(๑) มาตรฐาน PGS (Participatory guarantee system : PGS) ระบบการรับรอง เกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม คือ ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยชุมชนตามหลักการและมาตรฐานเกษตร อินทรีย์ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ภายใต้ การสร้างพื้นฐานความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การเป็นเครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

(๒) มาตรฐาน Organic Thailand เป็นเครื่องหมายรับรองปัจจัยการผลิต แหล่งการผลิต หรือผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ ที่ได้รับการรับรองจาก กรมวิชาการเกษตร กรมการข้าว กรมปศุสัตว์ และกรมประมง ซึ่งเป็นหน่วยตรวจรับรอง (Certification Body : CB) อันเป็นเครื่องหมายรับรอง "เฉพาะหน่วยงาน"

(๓) มาตรฐานอื่น ๆ ได้แก่ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศ เช่น มาตรฐาน ระบบเกษตรอินทรีย์สหภาพยุโรป (EU) มาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์สหรัฐอเมริกา (National Organic Program - NOP/USDA) เป็นต้น ตลอดจนมาตรฐานระดับท้องถิ่นของไทย เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ขึ้น พื้นฐานจังหวัดนครราชสีมา (Korat Organic Standard-KOS) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) ฯลฯ

๔.๓ ผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล

การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เกิดความยั่งยืน ในโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมของ คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (ค.ต.ป. ประจำกระทรวง) แบ่งผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑. ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และ ส่วนที่ ๒. การสุ่มสังเกตการณ์ด้วยการ ลงพื้นที่ในจังหวัดต่างๆ เพื่อติดตามการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ และสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมโครงการ/ กิจกรรม เกษตรกร หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปผลการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ได้ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม ส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่า มีแผนการดำเนินงาน ดังนี้

๑. กรมการข้าว

ได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์ให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand ในปี ๒๕๖๔ มีแผนดำเนินงาน ๔๕๐,๐๐๐ ไร่ และในปี ๒๕๖๕ มีแผนดำเนินงาน ๖๕๕,๑๙๐.๗๕ ไร่

๒. กรมประมง

ได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ และตรวจประเมินเพื่อให้ และคงไว้ซึ่งการรับรองระบบการผลิต ผลิตผล และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตามมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และระบบมาตรฐาน ISO/IEC ๑๗๐๖๕ โดยในปี ๒๕๖๔ มีแผนดำเนินงาน ๒๑๔ ราย และในปี ๒๕๖๕ มีแผนดำเนินงาน ๓๕๐ ราย

๓. กรมปศุสัตว์

ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ ดำเนินการพัฒนาความรู้ด้านการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์แก่เกษตรกร และการตรวจรับรองฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ให้ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand โดยในปี ๒๕๖๔ มีแผนการดำเนินงาน ๙๐ ราย ๖๐๐ ไร่ และในปี ๒๕๖๕ มีแผนการดำเนินงาน ๔๐ ราย ๒๐๐ ไร่

๔. กรมวิชาการเกษตร

ได้ดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ และโครงการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรกรอินทรีย์ ดำเนินงานสนับสนุนและตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand และตรวจประเมินการคัดบรรจุผลิตผลพืชอินทรีย์ โดยในปี ๒๕๖๔ มีแผนการดำเนินงาน ๓,๒๐๐ แปลง และในปี ๒๕๖๕ มีแผนการดำเนินงาน ๒,๐๐๐ แปลง ๕๐ ไร่

๕. กรมพัฒนาที่ดิน

ได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการสนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตรสำหรับปรับปรุงบำรุงดินให้เหมาะสมกับการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ และนำองค์ความรู้มาใช้ในการพัฒนากลุ่มให้ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS ในระดับต่าง ๆ โดยในปี ๒๕๖๔ มีแผนการดำเนินงาน ๘,๒๕๐ ไร่ และในปี ๒๕๖๕ มีแผนการดำเนินงาน ๘,๒๕๐ ไร่

๖. กรมส่งเสริมการเกษตร

ได้ดำเนินโครงการพัฒนาการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ ส่งเสริมและพัฒนาองค์ความรู้ให้เกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหาร (ยกเว้นข้าว) ให้ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand/ PGS และอื่น ๆ โดยในปี ๒๕๖๔ มีแผนการดำเนินงาน ๔,๐๐๐ ราย และในปี ๒๕๖๕ มีแผนการดำเนินงาน ๕,๐๐๐ ราย

๗. สำนักงานปฎิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

ได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล (PGS, Organic Thailand) ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน ดำเนินการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกรให้สามารถนำความรู้ไปปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเข้าสู่เกษตรอินทรีย์ สนับสนุนปัจจัยการผลิตที่เหมาะสม และส่งเสริมการรวมกลุ่มกันผลิตปุ๋ยอินทรีย์ น้ำหมักชีวภาพป้องกันโรคศัตรูพืช และบำรุงรักษาพืช โดยในปี ๒๕๖๔ มีแผนดำเนินงาน ๘๐๐ ไร่ ๓๗๖ ราย และในปี ๒๕๖๕ ไม่มีแผนดำเนินงาน

๘. กรมหม่อนไหม

ได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์ โดยในปี ๒๕๖๔ ไม่มีแผนดำเนินงาน และในปี ๒๕๖๕ ส่งเสริมเกษตรกรการผลิตหม่อนตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (PGS, Organic Thailand) ต่อยอดถึงเส้นไหมอินทรีย์และผลิตภัณฑ์แปรรูปต่าง ๆ โดยมีแผนการดำเนินงาน ๓๐ ราย

๙. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ได้ดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่เกษตรกร ดำเนินงานฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกร โดยในปี ๒๕๖๔ มีแผนการดำเนินงาน ๑,๖๕๐ ราย และในปี ๒๕๖๕ มีแผนการดำเนินงาน ๑,๒๐๐ ราย

๑๐. สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐาน ดำเนินงานถ่ายทอดความรู้เรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แก่กลุ่มเป้าหมาย และฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการตรวจประเมินแปลงเบื้องต้นแก่บุคลากร รวมทั้งจัดทำสำเนาหรือวัสดุสร้างการรับรู้ภาพรวมทั่วประเทศหรือสื่อประชาสัมพันธ์อื่น ๆ เรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และส่งเสริมกิจกรรมการผลิตสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ฯลฯ โดยในปี ๒๕๖๔ มีแผนการดำเนินงาน ๓ แห่ง และในปี ๒๕๖๕ มีแผนการดำเนินงาน ๓ แห่ง

๑๑. สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ได้ดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ดำเนินงานจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ และรายงานการติดตามผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ รวมทั้งรายงานการติดตามการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่ และการประเมินผลโครงการฯ โดยในปี ๒๕๖๔ มีแผนการดำเนินงาน ๔ ครั้ง ๒ เรื่อง และในปี ๒๕๖๕ มีแผนการดำเนินงาน ๒ เรื่อง รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑ แผนการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ลำดับ	หน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
		แผนการดำเนินงาน	แผนการดำเนินงาน
๑	กรมการข้าว - กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์	๔๕๐,๐๐๐ ไร่	๖๕๕,๑๙๐.๗๕ ไร่
๒	กรมประมง - กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์	๒๑๔ ราย	๓๕๐ ราย
๓	กรมปศุสัตว์ - กิจกรรมส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์	๙๐ ราย ๖๐๐ ไร่	๔๐ ราย ๒๐๐ ไร่
๔	กรมวิชาการเกษตร - กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์	๓,๒๐๐ แปลง	๒,๐๐๐ แปลง ๕๐ ไร่

ลำดับ	หน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕
		แผนการดำเนินงาน	แผนการดำเนินงาน
๕	กรมพัฒนาที่ดิน -กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิต เกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรอง แบบมีส่วนร่วม	๘,๒๕๐ ไร่	๘,๒๕๐ ไร่
๖	กรมส่งเสริมการเกษตร -กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์	๔,๐๐๐ ราย	๕,๐๐๐ ราย
๗	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรกรม - โครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน	๘๐๐ ไร่ ๓๗๖ ราย	ไม่มีแผนดำเนินงาน
๘	กรมหม่อนไหม - กิจกรรมส่งเสริมการผลิต หม่อนไหมอินทรีย์	ไม่มีแผนดำเนินงาน	๓๐ ราย
๙	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ - กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ด้านบัญชี แก่เกษตรกร	๑,๖๕๐ ราย	๑,๒๐๐ ราย
๑๐	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และอาหารแห่งชาติ - กิจกรรมการพัฒนาการผลิตสู่ มาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์	๓ แห่ง	๓ แห่ง
๑๑	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ๑.กิจกรรมขับเคลื่อนการ ดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตร อินทรีย์ในระดับพื้นที่ ๒.กิจกรรมติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตร อินทรีย์ ๓. กิจกรรมศึกษาการบริหาร จัดการกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตปุ๋ย อินทรีย์	๔ ครั้ง ๑ เรื่อง ๑ เรื่อง	๑ เรื่อง ๑ เรื่อง -

การดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แยกตามภารกิจที่ได้รับผิดชอบได้ ดังนี้

(๑) กรมการข้าว

ดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

เป้าหมาย :

๑. พื้นที่การผลิตข้าวตามมาตรฐานข้าวอินทรีย์ของเกษตรกรเข้าร่วมโครงการฯ รวม ๕ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๖๔) จำนวน ๑.๐๐๐,๐๐๐ ไร่

๒. เกษตรกรได้รับการตรวจรับรองการผลิตข้าวตามมาตรฐานข้าวอินทรีย์ Organic Thailand ร้อยละ ๘๐ ของผู้สมัครเข้าร่วมโครงการในปี ๒๕๖๔ และจำหน่ายผลผลิตได้ในราคาที่สูงขึ้น

๓. เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้มาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ต่างประเทศ

๔. ระบบการผลิตข้าวอินทรีย์แพร่หลายให้เกษตรกรหรือบุคคลทั่วไปได้รับทราบและนำไปปฏิบัติ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรให้ผลิตข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐานข้าวอินทรีย์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๒. เพื่อสร้างความยั่งยืนในการผลิตข้าวอินทรีย์ให้กับชาวนาไทย

๓. เพื่อเตรียมความพร้อมการผลิตข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐานต่างประเทศ

๔. เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ระบบการผลิตข้าวอินทรีย์

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๖๙๑,๐๖๕,๑๕๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๖๘๕,๒๒๑,๙๗๒.๔๒ บาท

ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ :** เกษตรกรมีการรวมกลุ่มผลิตสินค้าข้าวตามข้อกำหนดมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ และได้รับการตรวจรับรองตามมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ ของเป้าหมาย

๒. **เชิงปริมาณ :** จำนวนพื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์ ๔๕๐,๐๐๐ ไร่

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เป้าหมาย : แหล่งผลิตข้าวอินทรีย์ได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand และ

มาตรฐานต่างประเทศไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐ ของพื้นที่โครงการ (๑๕๐,๐๐๐ ไร่)

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ใช้ผลผลิตข้าวอินทรีย์ที่ได้มาตรฐานนำไปเพิ่มมูลค่าต่อไป

๒. เพื่อให้ผู้ผลิตข้าวอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานข้าวอินทรีย์ (Organic Thailand) ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศ และเพิ่มมูลค่าได้

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๔๙๖,๒๒๙,๗๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๔๕๗,๙๒๔,๔๔๑.๙๖ บาท

ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ :** ผลผลิตข้าวอินทรีย์ที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand และมาตรฐานอินทรีย์ต่างประเทศได้รับความเชื่อถือจากผู้บริโภค

๒. **เชิงปริมาณ :** จำนวนพื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์ ๘๕๗,๘๗๒ ไร่

กิจกรรม/การดำเนินงาน ได้มีการกำหนดแนวทาง/ขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรให้ผลิตข้าวตามมาตรฐานข้าวอินทรีย์ สร้างความยั่งยืนในการผลิตข้าวอินทรีย์ให้กับชาวนาไทย

๒. จัดเก็บข้อมูล จากการสอบถามเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลทุกมิติเพื่อให้ทราบถึงผลกระทบจากการดำเนินงานโครงการที่ผ่านมา เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อสภาพแวดล้อมและเกษตรกร โดยร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ผลการดำเนินงาน

กรมการข้าวได้ดำเนินโครงการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ โดยมีเกษตรกรสมัครเข้าร่วมโครงการ ๕๘ จังหวัด และได้รับมาตรฐาน Organic Thailand แล้วจำนวนทั้งสิ้น ๙๕,๓๐๗ ราย ๘๔๖,๒๗๕.๑๕ ไร่ ปรากฏรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๒ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ กรมการข้าว ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔

ปี	รายการ	ราย	ไร่
๒๕๖๐	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๑๐,๕๘๓	๙๗๒
๒๕๖๑	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๑๗,๖๕๘	๑๘๑,๖๕๓.๑๐
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๙๒๖	๑๐,๑๐๒
๒๕๖๒	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๒๘,๑๙๕	๒๙๐,๖๑๘.๗๕
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๑๕,๘๓๓	๑๖๓,๕๗๕.๙๐
๒๕๖๓	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๕๑,๔๗๓	๓๙๒,๐๐๑.๒๕
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๒๘,๗๘๖	๒๙๒,๗๘๖
๒๕๖๔	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	-	-
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๔๙,๗๖๒	๓๗๙,๘๑๑.๒๕
รวมทั้งสิ้น	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๑๐๗,๙๐๙	๘๖๕,๒๔๕.๑๐
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๙๕,๓๐๗	๘๔๖,๒๗๕.๑๕

ที่มา : เอกสารรายงานรายละเอียดข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ของกรมการข้าว

หมายเหตุ : พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของกรมการข้าวรวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand)

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ มีแผนการผลิตข้าวอินทรีย์ ๔๕๐,๐๐๐ ไร่ ผลการดำเนินงาน ๖๘๔,๖๕๙.๒๕ ไร่ หรือร้อยละ ๑๕๒.๑ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๖๙๑,๐๖๕,๑๕๐ บาท เบิกจ่าย ๖๘๕,๒๒๑,๙๗๒.๔๒ บาท หรือร้อยละ ๙๙.๑๕ และในปี ๒๕๖๕ ดำเนินงาน ๖ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ มีแผนเพิ่มประสิทธิภาพผลิตข้าวอินทรีย์ ๑๗๐ กลุ่ม (อยู่ระหว่างดำเนินงาน) กิจกรรมที่ ๒ มีแผนการเพิ่มศักยภาพด้านมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ ๔๐๑ กลุ่ม ผลการดำเนินงาน ๔๐๑ กลุ่ม หรือร้อยละ ๑๐๐ กิจกรรมที่ ๓ มีแผนเพิ่มศักยภาพด้านการแปรรูป ๒ ผลิตภัณฑ์ (อยู่ระหว่างดำเนินงาน) กิจกรรมที่ ๔ มีแผนเพิ่มศักยภาพด้านการตลาด ๒ ผลิตภัณฑ์ (อยู่ระหว่างดำเนินงาน) กิจกรรมที่ ๕ มีแผนบริหารจัดการโครงการพื้นที่ผลิตข้าวอินทรีย์ ๖๕๕,๑๙๐.๗๕ ไร่ ผลการดำเนินงาน ๑๓๘,๒๘๒.๗๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒๑.๑ กิจกรรมที่ ๖ มีแผนสนับสนุนเงินอุดหนุนเกษตรกร ๖๕๕,๑๙๐.๗๕ ไร่ ผลการดำเนินงาน ๑๓๘,๒๘๒.๗๕ ไร่ หรือร้อยละ ๒๑.๑ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๔๙๖,๒๒๙,๗๐๐ บาท เบิกจ่าย ๔๕๗,๙๒๔,๔๔๑.๙๖ บาท หรือร้อยละ ๙๒.๒๘ รายละเอียดปรากฏตามตารางดังนี้

ตารางที่ ๓ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน การส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผนตาม งบประมาณรายจ่าย	ผลตามรายงาน ของกรม	ร้อยละ	ได้รับจัดสรร	เบิกจ่ายสะสมตาม GFMS	ร้อยละ
ปี ๒๕๖๔						
- จำนวนพื้นที่ผลิตข้าว อินทรีย์	๔๕๐,๐๐๐ ไร่	๖๘๔,๖๕๙.๒๕ ไร่	๑๕๒.๑	๖๙๑,๐๖๕,๑๕๐	๖๘๕,๒๒๑,๙๗๒.๔๒	๙๙.๑๕
ปี ๒๕๖๕						
๑. การเพิ่มประสิทธิภาพ ผลิตข้าวอินทรีย์	๑๗๐ กลุ่ม	อยู่ระหว่าง ดำเนินงาน	-			
๒. การเพิ่มศักยภาพด้าน มาตรฐานการผลิตข้าว อินทรีย์	๔๐๑ กลุ่ม	๔๐๑ กลุ่ม	๑๐๐	๔๙๖,๒๒๙,๗๐๐	๔๕๗,๙๒๔,๔๔๑.๙๖	๙๒.๒๘
๓. การเพิ่มศักยภาพด้าน การแปรรูป	๒ ผลิตภัณฑ์	อยู่ระหว่าง ดำเนินงาน	-			
๔. การเพิ่มศักยภาพด้าน การตลาด	๒ ผลิตภัณฑ์	อยู่ระหว่าง ดำเนินงาน	-			
๕. การบริหารจัดการ โครงการ	๖๕๕,๑๙๐.๗๕ ไร่	๑๓๘,๒๘๒.๗๕ ไร่	๒๑.๑			
๖. สนับสนุนเงินอุดหนุน เกษตรกร	๖๕๕,๑๙๐.๗๕ ไร่	๑๓๘,๒๘๒.๗๕ ไร่	๒๑.๑			

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ เล่มที่ ๔ และ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานกรมการข้าว สสสม ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ - ๓๐ ก.ย. ๖๔) และ
รายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของกรมการข้าว ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

๑. การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานโครงการในแต่ละงวดไม่เพียงพอต่อกิจกรรม ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานในช่วงระยะเวลาที่กำหนดไว้ จึงจำเป็นต้องปรับแผน เพื่อนำงบประมาณสมทบ
งบกลางในการจ่ายเงินอุดหนุนเกษตรกร

๒. การจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนไม่เป็นไปตามคำของงบประมาณประจำปี ทำให้ต้องไปขอรับสนับสนุนงบประมาณจากงบกลางรายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน หรือจำเป็น
จากคณะอนุกรรมการนโยบายและบริหารข้าวแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรี

๓. เกษตรกรร้องเรียนเรื่องการจ่ายเงินอุดหนุนล่าช้าไม่เป็นไปตามปีฤดูทำนา

๔. ฤดูกาลผลิตข้าวอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นช่วงนาปี ซึ่งการตรวจประเมินจะอยู่ในช่วง
ปลายปีปฏิทิน ซึ่งจะเป็นช่วงต้นปีงบประมาณ

๕. เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส Covid - 19 ทำให้ไม่สามารถ
ดำเนินการเข้าพื้นที่เพื่อดำเนินกิจกรรมได้ตามแผนที่กำหนด เช่น อบรม ถ่ายทอดความรู้

(๒) กรมประมง**ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔**

ดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์

เป้าหมาย : ให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่การเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ และปริมาณสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น
๒. เพื่อเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพการเกษตรให้แก่เกษตรกร
๓. เพื่อเพิ่มพื้นที่ และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ ด้านประมง (การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ พืชน้ำ และผลิตภัณฑ์)

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๖,๗๖๖,๙๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๕,๗๓๘,๓๕๔ บาท

ตัวชี้วัด

- **เชิงปริมาณ :** เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ จำนวน ๕๐๐ ราย

ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

ดำเนินงานภายใต้โครงการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์

เป้าหมาย : ให้เกษตรกรมีความรู้ความสามารถในการปรับเปลี่ยนเข้าสู่การเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ และปริมาณสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น
๒. เพื่อเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์ด้านประมง
๓. เพื่อขยายการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๔,๔๙๕,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๒,๒๖๘,๕๐๔ บาท

ตัวชี้วัด

- **เชิงปริมาณ :** เกษตรกรที่ได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ จำนวน ๓๕๐ ราย

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑. ดำเนินการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ ทำให้เกษตรกรมีความรู้เพิ่มขึ้น สนับสนุนปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร

๒. ตรวจสอบประเมินเพื่อให้ และคงไว้ซึ่งการรับรองระบบการผลิต ผลผลิต และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตามมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ และระบบมาตรฐาน ISO/IEC ๑๗๐๖๕

ผลการดำเนินงาน

กรมประมงได้ดำเนินโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ โดยตรวจสอบประเมินเพื่อให้ และคงไว้ซึ่งการรับรองระบบการผลิต ผลผลิต และผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตามมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์โดยมีเกษตรกรได้รับการพัฒนา และถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์จำนวน ๕๖๐ ราย ๘๖๒.๐๓๗๖ ไร่ ปรากฏรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๔ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ กรมประมง ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔

ปี	รายการ	ราย	ไร่
๒๕๖๑	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๘๗	๑๓๐.๕
๒๕๖๒	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๑๒๙	๑๙๓.๕
๒๕๖๓	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๑๒๒	๑๗๙.๔๙๕๑
๒๕๖๔	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๒๒๒	๓๕๘.๕๔๒๕
รวมทั้งสิ้น	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๕๖๐	๘๖๒.๐๓๗๖

ที่มา : เอกสารรายงานรายละเอียดข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๔ ของกรมประมง

หมายเหตุ : พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของกรมประมงรวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand)

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ โดยดำเนินงาน ๓ กิจกรรม ได้แก่ (๑) กิจกรรมที่ ๑ มีแผนพัฒนาเกษตรกรรมสู่มาตรฐานอินทรีย์ ๒๑๔ ราย ผลการดำเนินงาน ๒๑๔ ราย หรือร้อยละ ๑๐๐ (๒) กิจกรรมที่ ๒ มีแผนสนับสนุนปัจจัยการผลิต ๒๑๔ ราย ผลการดำเนินงาน ๒๑๔ ราย หรือร้อยละ ๑๐๐ (๓) กิจกรรมที่ ๓ มีแผนตรวจประเมินเพื่อให้คงไว้ซึ่งการรับรองฯ ๔๑๔ ราย ผลการดำเนินงาน ๓๘๑ ราย หรือร้อยละ ๙๒.๐๓ ได้รับจัดสรรงบประมาณ ๖,๗๖๖,๙๐๐ บาท เบิกจ่าย ๕,๗๓๘,๓๕๔ บาท หรือร้อยละ ๘๔.๘ และโครงการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในปี ๒๕๖๕ มีแผนพัฒนาเกษตรกรรมสู่มาตรฐานอินทรีย์ ๓๕๐ ราย ผลการดำเนินงาน ๓๖๒ ราย หรือร้อยละ ๑๐๓.๔๒ ได้รับจัดสรรงบประมาณ ๔,๔๙๕,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๒,๒๖๘,๕๐๔ บาท หรือร้อยละ ๕๐.๔๗ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๕ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน/โครงการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/ กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งปม.รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรรตาม งปม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMIS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
๑. พัฒนาเกษตรกรรมสู่มาตรฐานอินทรีย์	๒๑๔ ราย	๒๑๔ ราย	๑๐๐	๖,๗๖๖,๙๐๐	๕,๗๓๘,๓๕๔	๘๔.๘
๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิต	๒๑๔ ราย	๒๑๔ ราย	๑๐๐			
๓. ตรวจประเมินเพื่อให้คงไว้ซึ่งการรับรองฯ	๔๑๔ ราย	๓๘๑ ราย	๙๒.๐๓			
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
๑. พัฒนาเกษตรกรรมสู่มาตรฐานอินทรีย์	๓๕๐ ราย	๓๖๒ ราย	๑๐๓.๔๒	๔,๔๙๕,๐๐๐	๒,๒๖๘,๕๐๔	๕๐.๔๗

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เล่มที่ ๔ และประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานกรมประมง สหสม ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ - ๓๐ ก.ย. ๖๔) และรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของกรมประมง ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

๑. พื้นที่ที่เหมาะสมที่จะทำการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ มีอยู่จำกัดเนื่องจากต้องหาแหล่งที่มีสภาพน้ำ ดิน เหมาะสม รวมทั้งต้องมีแหล่งอาหารอินทรีย์สำหรับใช้เลี้ยงสัตว์น้ำ
๒. ปัจจัยการผลิตที่ใช้ในกระบวนการเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานอินทรีย์ เช่น รำข้าว ฟางข้าว อาหารสัตว์น้ำอินทรีย์ นั้นหาได้ยาก
๓. การเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศที่เกิดขึ้นไม่สามารถคาดการณ์ได้ ซึ่งบางครั้งส่งผลให้พื้นที่ที่ได้รับการรับรองสูญเสียความเป็นอินทรีย์
๔. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ต้องใช้ปัจจัยการผลิต เช่น อาหารสัตว์น้ำ ที่เป็นอินทรีย์ หรือมีการผลิตแบบอินทรีย์ ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีการผลิตอาหารสัตว์น้ำอินทรีย์ที่เป็นเชิงพาณิชย์ ดังนั้น การส่งเสริมส่วนใหญ่เป็นการสร้างอาหารธรรมชาติ ทำให้สัตว์น้ำเติบโตช้า ผลผลิตน้อย ไม่เพียงพอต่อการจำหน่ายในลักษณะเชิงพาณิชย์ ส่งผลให้เกษตรกรไม่นิยมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแบบอินทรีย์
๕. งบประมาณที่ได้รับมีความไม่แน่นอน และมาไม่ตรงเวลา ส่งผลกระทบต่อการวางแผนการดำเนินงาน และการจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติงาน
๖. การตรวจประเมินฟาร์ม และเข้าดำเนินการในบางพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง ในภาวะการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา - 2019 (COVID-19)
๗. การรับรองมาตรฐานอินทรีย์ในปัจจุบัน มีข้อกำหนดค่อนข้างมาก และใช้ระยะเวลาในการปรับเปลี่ยนการรับรองหลายปี จึงทำให้เกษตรกรมีความรู้สึกท้อในการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่อง

(๓) กรมปศุสัตว์

ดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรกรที่ยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์
ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

เป้าหมาย : เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (โคนม โคเนื้อ ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง เป็ดไข่ สุกร) และเกษตรกรผู้ปลูกพืชอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการผลิตปศุสัตว์ และสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์ ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ จนถึงปลายน้ำ
๒. เพื่อพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ โดยเน้นการพึ่งพาตนเอง
๓. เพื่อขยายผลและเพิ่มจำนวนฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ภายใต้การรับรองระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ของกรมปศุสัตว์ให้มากขึ้น รวมถึงการรักษาสถานภาพฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ที่ผ่านการรับรองแล้ว
๔. เพื่อสร้างความเชื่อมั่นสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์ให้แก่ผู้บริโภค

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๗,๙๑๙,๗๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๗,๐๒๐,๗๐๐ บาท

ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** จำนวนฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ผ่านการรับรองสามารถรักษาสถานภาพได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๗๐

๒. **เชิงปริมาณ** จำนวนเกษตรกรที่เข้าสู่กระบวนการตรวจสอบรับรองปศุสัตว์อินทรีย์จำนวน ๙๐ ราย และจำนวนพื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์ที่เข้าสู่กระบวนการตรวจรับรองจำนวน ๖๐๐ ไร่

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เป้าหมาย : เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ (โคนม โคเนื้อ ไก่ไข่ ไก่พื้นเมือง เป็ดไข่ สุกร) และเกษตรกรผู้ปลูกพืชอาหารสัตว์

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ ฐานข้อมูลปศุสัตว์อินทรีย์ให้เป็นระบบ และให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าถึงได้ง่าย

๒. เพื่อพัฒนาและเชื่อมโยงระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ให้เกิดศักยภาพการผลิตและสร้างความยั่งยืนของระบบการผลิต

๓. เพื่อสร้างอัตลักษณ์และความเชื่อมั่นให้กับสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์

๔. เพื่อเพิ่มปริมาณสินค้าและการบริโภคสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์

๕. เพื่อผลักดันการขับเคลื่อนปศุสัตว์อินทรีย์ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และบรรลุผลตามเป้าหมาย

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๕,๙๗๓,๗๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๓,๐๓๗,๘๔๒.๘๒ บาท

ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** จำนวนฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ผ่านการรับรองสามารถรักษาสถานภาพได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐

๒. **เชิงปริมาณ** จำนวนเกษตรกรที่เข้าสู่กระบวนการตรวจสอบรับรองปศุสัตว์อินทรีย์จำนวน ๔๐ ราย และจำนวนพื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์ที่เข้าสู่กระบวนการตรวจรับรองจำนวน ๒๐๐ ไร่

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑. การพัฒนาเกษตรอินทรีย์วิถีพื้นบ้าน ที่เป็นระบบการผลิตแบบพึ่งตนเองเป็นหลัก และยึดตามวิถีธรรมชาติ

๒. การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้ได้การรับรองตามมาตรฐาน โดยต้องผ่านระบบการตรวจสอบรับรอง ตลอดจนพัฒนาถึงระดับมาตรฐานสากล และการสร้างเครื่องหมายสินค้าเกษตรอินทรีย์ไทยให้เป็นที่ยอมรับ

วิธีการส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์

๑. การคัดเลือกพื้นที่เป้าหมาย เกษตรกรเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ เพื่อควบคุมวัตถุดิบอาหารสัตว์ ตามมาตรฐานปศุสัตว์อินทรีย์

๒. การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรเพื่อปรับระบบการเลี้ยงสัตว์เข้าสู่ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์

๓. การส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตรแบบพึ่งพาตนเอง และลดการนำเข้าปัจจัยภายนอก

๔. การถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์แก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไป

๕. การจัดตั้งตลาดเฉพาะ เช่น ตลาดสีเขียว เพื่อการจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกร

๖. การขับเคลื่อนการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่

๗. การจัดทำฟาร์มต้นแบบการทำปศุสัตว์อินทรีย์ เพื่อเป็นแหล่งศึกษาดูงาน และขยายผลไปสู่ฟาร์มเกษตรกรรายอื่น

๘. การรวมกลุ่มเกษตรกรจัดตั้ง feed center เพื่อผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์เพื่อลดต้นทุนการผลิตอาหารสัตว์

๙. การจัดตั้งกลุ่มผู้รวบรวมผลผลิตของเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อรวบรวมผลผลิตส่งตลาดภายในกลุ่มหรือตลาด modern trade

๑๐. ส่งเสริมด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผลผลิตปศุสัตว์อินทรีย์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้า

ผลการดำเนินงาน

กรมปศุสัตว์ได้ดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ ตั้งปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ โดยมีเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand จำนวน ๓๓๘ ราย ๒,๐๓๒.๔๘ ไร่ ปรากฏรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๖ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ กรมปศุสัตว์ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕

ปี	รายการ	ราย	ไร่
๒๕๖๐	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๙๗	-
๒๕๖๑	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๔๖	-
๒๕๖๒	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๔๔	๓๙๓.๖๓
๒๕๖๓	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๖๕	๔๘๓.๐๕
๒๕๖๔	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๓๙	๔๗๒.๘๑
๒๕๖๕	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๔๗	๖๘๒.๙๙
รวมทั้งสิ้น	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๓๓๘	๒,๐๓๒.๔๘

ที่มา : เอกสารรายงานรายละเอียดข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ ของกรมปศุสัตว์

หมายเหตุ : พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของกรมปศุสัตว์รวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand)

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณ ในโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยดำเนินงาน ๓ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ มีแผนส่งเสริมเกษตรกรเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบรับรอง ปศุสัตว์อินทรีย์ ๙๐ ราย ผลการดำเนินงาน ๑๐๐ ราย หรือร้อยละ ๑๑๑ กิจกรรมที่ ๒ มีแผนเพิ่มพื้นที่ ปศุสัตว์อินทรีย์ที่เข้าสู่กระบวนการตรวจสอบรับรอง ๖๐๐ ไร่ ผลการดำเนินงาน ๖๙๕.๖๔ ไร่ หรือร้อยละ ๑๑๕.๙๔ และ กิจกรรมที่ ๓ มีแผนฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ที่ผ่านการรับรองและสามารถรักษา สถานภาพได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ ๗๐ ผลการดำเนินงาน ร้อยละ ๗๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๗,๙๑๙,๗๐๐ บาท เบิกจ่าย ๗,๐๒๐,๗๐๐ บาท หรือร้อยละ ๘๘.๖๔ และในปี ๒๕๖๕ ดำเนินงาน ๓ กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ ๑ มีแผนส่งเสริมเกษตรกรเข้าสู่กระบวนการตรวจสอบรับรองปศุสัตว์อินทรีย์ ๔๐ ราย ผลการดำเนินงาน ๕๖ ราย หรือร้อยละ ๑๔๐ กิจกรรมที่ ๒ มีแผนพื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์ที่เข้าสู่กระบวนการ ตรวจสอบรับรอง ๒๐๐ ไร่ ผลการดำเนินงาน ๓๒๓.๔๔ ไร่ หรือร้อยละ ๑๖๑.๗๒ และ กิจกรรมที่ ๓ ฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ที่ผ่านการรับรองและสามารถรักษาสถานภาพได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓๐ ผลการดำเนินงาน ร้อยละ ๓๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๕,๙๗๓,๗๐๐ บาท เบิกจ่าย ๓,๐๓๗,๘๔๒.๘๒ หรือร้อยละ ๕๐.๘๕

ตารางที่ ๗ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/ กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งปม.รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรรตาม งปม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
๑. เกษตรกรที่เข้าสู่ กระบวนการตรวจสอบ รับรองปศุสัตว์อินทรีย์	๙๐ ราย	๑๐๐ ราย	๑๑๑	๗,๙๑๙,๗๐๐	๗,๐๒๐,๗๐๐	๘๘.๖๔

ปีงบประมาณ/ กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งปม.รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรรตาม งปม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMS	ร้อยละ
๒. พื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์ ที่เข้าสู่กระบวนการ ตรวจสอบรับรอง	๖๐๐ ไร่	๖๙๕.๖๔ ไร่	๑๑๕.๙๔			
๓. ฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์ ที่ผ่านการรับรองและ สามารถรักษาคุณภาพ ได้ไม่น้อยกว่า	ร้อยละ ๗๐	ร้อยละ ๗๐	๑๐๐			
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
๑. เกษตรกรที่เข้าสู่ กระบวนการตรวจสอบ รับรองปศุสัตว์อินทรีย์	๔๐ ราย	๕๖ ราย	๑๔๐			
๒. พื้นที่ปศุสัตว์อินทรีย์ ที่เข้าสู่กระบวนการ ตรวจสอบรับรอง	๒๐๐ ไร่	๓๒๓.๔๔ ไร่	๑๖๑.๗๒	๕,๙๗๓,๗๐๐	๓,๐๓๗,๘๔๒.๘๒	๕๐.๘๕
๓. ฟาร์มปศุสัตว์ อินทรีย์ที่ผ่านการ รับรองสามารถรักษา คุณภาพได้ไม่น้อยกว่า	ร้อยละ ๓๐	ร้อยละ ๓๐	๑๐๐			

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เล่มที่ ๔ และประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานกรมปศุสัตว์ สัปดาห์ที่ ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ - ๓๐ ก.ย. ๖๔) และรายงาน
ความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของกรมปศุสัตว์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

๑. วัตถุดิบ/พืช/อาหารสัตว์อินทรีย์ไม่เพียงพอกับความต้องการทำให้ต้นทุนการผลิตสินค้า
ปศุสัตว์อินทรีย์สูงและเกษตรกรใช้อาหารสำเร็จรูปทำให้หมดสภาพความเป็นอินทรีย์
๒. ไม่มีการกำหนดรูปแบบการรายงานผลการปฏิบัติงาน
๓. ขาดการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านความเชื่อมโยงการส่งเสริม
ภายใต้โครงการปศุสัตว์อินทรีย์
๔. ด้านการตลาด ผลผลิตจำนวนน้อย ทำให้ต้นทุนสูง ในการจำหน่ายตลาด modern trade

(๔) กรมวิชาการเกษตร

ดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

เป้าหมาย แหล่งผลิต ผลผลิตและผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ มีความปลอดภัย
ต่อผู้บริโภคตามมาตรฐาน

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรสามารถผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัยตามระบบเกษตรอินทรีย์ ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๒. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันด้านสินค้าเกษตรและอาหารของประเทศอย่างยั่งยืน โดยการใช้มาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยเกษตรอินทรีย์

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๒๕,๙๙๙,๖๗๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๒๕,๒๖๓,๖๔๗.๐๖ บาท

ตัวชี้วัด

- **เชิงปริมาณ** จำนวนแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๓,๒๐๐ แปลง

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์

เป้าหมาย เกษตรกรที่สนใจการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต

๒. เพื่อให้เกษตรกรได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๑๔,๗๐๐,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๑๐,๒๑๙,๙๐๐ บาท

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

๑. จำนวนแหล่งผลิตพืชที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบเกษตรอินทรีย์จำนวน ๒,๐๐๐ แปลง

๒. จำนวนโรงงานแปรรูป โรงคัดบรรจุที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จำนวน ๕๐ โรงงาน

๓. ร้อยละของแหล่งผลิตพืช โรงงานแปรรูป และโรงคัดบรรจุ ที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ ๖๕

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑. ได้ดำเนินงานตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ ตรวจประเมินการคัดบรรจุผลิตผลพืชอินทรีย์

๒. พัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่การผลิต

ผลการดำเนินงาน

กรมวิชาการเกษตรได้ดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ และโครงการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ โดยมีเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand จำนวนทั้งสิ้น ๑๗,๒๒๓ ราย ๙๙,๒๓๑.๖๘ ไร่ ปรากฏรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๘ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

ปี	รายการ	ราย	ไร่
๒๕๖๐	- ระยะปรับเปลี่ยน	๓๕๗	-
	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๘๑,๑๖๓	๕๙๓,๑๕๘.๕๖
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๑,๘๙๓	๑๑,๐๖๕.๒๒

ปี	รายการ	ราย	ไร่
๒๕๖๑	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๗๐๐	-
	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๙๗,๒๔๒	๗๒๔,๒๕๑.๖๖
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๒,๕๓๕	๑๕,๑๗๖.๒๓
๒๕๖๒	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๙๕๐	-
	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๑๒๗,๘๖๗	๘๔๗,๓๐๓.๓๘
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๓,๓๓๕	๑๙,๐๕๒.๘๒
๒๕๖๓	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๑,๐๐๔	-
	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๑๖๗,๘๓๙	๑,๓๘๒,๓๖๙.๐๓
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๒,๗๓๙	๑๖,๐๓๑.๒๙
๒๕๖๔	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๑,๕๔๗	-
	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๒๐๓,๓๗๙	๑,๖๘๐,๐๐๑.๗๕
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๓,๖๐๑	๒๐,๔๖๑.๐๒
๒๕๖๕	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๘๒๖	-
	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๒๒๓,๓๗๓	๑,๘๔๔,๑๖๖.๐๒
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๓,๑๒๐	๑๗,๔๔๕.๑๐
รวมทั้งสิ้น	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๙๐๐,๘๖๓	๗,๐๗๑,๒๕๐.๔๐
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๑๗,๒๒๓	๙๙,๒๓๑.๖๘

ที่มา : เอกสารรายงานรายละเอียดข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ของกรมวิชาการเกษตร

หมายเหตุ : พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของกรมวิชาการเกษตรรวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) ของปี ๒๕๖๓ และ ปี ๒๕๖๕ เนื่องจากปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๒ มีการนับซ้ำรายเก่า และรายใหม่

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ มีแผนเพิ่มจำนวนแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จำนวน ๓,๒๐๐ แปลง ผลการดำเนินงาน ๕,๕๖๘ แปลง หรือร้อยละ ๑๗๔ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๒๕,๙๙๙,๖๗๐ บาท เบิกจ่าย ๒๕,๒๖๓,๖๔๗.๐๖ บาท หรือร้อยละ ๙๗.๑๗ และในปี ๒๕๖๕ ดำเนินงาน ๓ กิจกรรม ได้แก่ (๑) มีแผนเพิ่มแหล่งผลิตพืชที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานตามระบบเกษตรอินทรีย์จำนวน ๒,๐๐๐ แปลง ผลการดำเนินงานจำนวน ๔,๓๒๓ แปลง หรือร้อยละ ๒๑๖.๑๕ (๒) มีแผนเพิ่มโรงงานแปรรูป/โรงคัดบรรจุที่ได้รับการตรวจสอบเพื่อรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จำนวน ๕๐ โรงงาน ผลการดำเนินงานจำนวน ๘๔ โรงงาน หรือร้อยละ ๑๖๘ (๓) มีแผนเพิ่มแหล่งผลิตพืช/โรงงานแปรรูป/โรงคัดบรรจุที่ได้รับการตรวจสอบได้รับการรับรองมาตรฐานตามระบบเกษตรอินทรีย์ ร้อยละ ๖๕ ผลการดำเนินงาน ร้อยละ ๘๓ ได้รับจัดสรรงบประมาณ ๑๔,๗๐๐,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๑๐,๒๑๙,๙๐๐ บาท หรือร้อยละ ๖๙.๕๒ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๙ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรมัยยั่งยืน กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และโครงการพัฒนาหมู่บ้านเกษตรกรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/ กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งปม.รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรร ตาม งปม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
แหล่งผลิตพืชอินทรีย์ที่ ได้รับการตรวจสอบ เพื่อรับรองมาตรฐาน เกษตรกรอินทรีย์	๓,๒๐๐ แปลง	๕,๕๖๘ แปลง	๑๗๔	๒๕,๙๙๙,๖๗๐	๒๕,๒๖๓,๖๔๗.๐๖	๙๗.๑๗
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
๑. แหล่งผลิตพืชได้รับการ ตรวจสอบเพื่อ รับรองมาตรฐานตาม ระบบเกษตรกรอินทรีย์	๒,๐๐๐ แปลง	๔,๓๒๓ แปลง	๒๑๖.๑๕	๑๔,๗๐๐,๐๐๐	๑๐,๒๑๙,๙๐๐	๖๙.๕๒
๒. โรงงานแปรรูป/ โรงคัดบรรจุได้รับการ ตรวจสอบเพื่อรับรอง มาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์	๕๐ โรงงาน	๘๔ โรงงาน	๑๖๘			
๓. ร้อยละของแหล่งผลิต พืชโรงงานแปรรูป/โรง คัดบรรจุที่ได้รับการ ตรวจสอบรับรอง มาตรฐานตามระบบ เกษตรกรอินทรีย์	ร้อยละ ๖๕	ร้อยละ ๔๓	๖๖.๑๕			

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เล่มที่ ๔ และ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานกรมวิชาการเกษตร สหสม ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ - ๓๐ ก.ย. ๖๔) และ
รายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของกรมวิชาการเกษตร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด
ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

- เกษตรกรที่ยื่นขอการรับรองบางรายยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการผลิตพืชอินทรีย์
- งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อความต้องการขอการรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ของเกษตรกร
- เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

ทำให้ไม่สามารถเข้าไปพื้นที่ของเกษตรกรได้จึงมีการปรับแผนการดำเนินงานสนับสนุนพันธุ์พืชและ
ปัจจัยการผลิต รวมทั้งเอกสารคำแนะนำให้กับเกษตรกร

(๕) กรมพัฒนาที่ดิน

ดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ภายใต้กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

เป้าหมาย : ส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม จำนวน ๘,๒๕๐ ไร่
วัตถุประสงค์

๑. เพื่อจัดทำข้อมูลทางวิชาการ ด้านการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมกับการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการส่งเสริมพื้นที่การผลิตระบบเกษตรกรอินทรีย์ และคุ้มครองพื้นที่ทำเกษตรกรอินทรีย์

๒. เพื่อจัดให้มีวิธีการที่กลุ่มเกษตรกรได้เข้าใจถึงการเตรียมดินเพื่อเข้าสู่การผลิตในระบบเกษตรกรอินทรีย์ในระดับต่าง ๆ โดยใช้แนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS เป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพให้ได้รับการรับรองมาตรฐานที่ผู้บริโภคยอมรับ

๓. เพื่อขับเคลื่อนกลุ่มผลิตเกษตรกรอินทรีย์ให้สามารถขยายช่องทางการตลาด และเพิ่มพื้นที่เกษตรกรอินทรีย์ในประเทศ

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๒๓,๒๙๓,๕๐๐ บาท มีผลเบิกจ่ายจำนวน ๒๐,๓๕๒,๓๐๐ บาท
ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของดินไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒. **เชิงปริมาณ** พื้นที่การเกษตรที่ทำการผลิตในระบบเกษตรกรอินทรีย์จำนวน ๘,๒๕๐ ไร่

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เป้าหมาย :

๑. เตรียมดินเพื่อเตรียมความพร้อมผลิตในระบบเกษตรกรอินทรีย์ จำนวน ๘,๒๕๐ ไร่

๒. พัฒนาพื้นที่เพื่อเข้าสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์จำนวน ๓,๓๐๐ ไร่

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อจัดทำข้อมูลทางวิชาการ ด้านการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมกับการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการวางแผนการส่งเสริมพื้นที่การผลิตระบบเกษตรกรอินทรีย์ และคุ้มครองพื้นที่ทำเกษตรกรอินทรีย์

๒. เพื่อจัดให้มีวิธีการที่กลุ่มเกษตรกรได้เข้าใจถึงการเตรียมดินเพื่อเข้าสู่การผลิตในระบบเกษตรกรอินทรีย์ในระดับต่าง ๆ โดยใช้แนวทางการขับเคลื่อนกระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS เป็นเครื่องมือนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพให้ได้รับการรับรองมาตรฐานที่ผู้บริโภคยอมรับ

๓. เพื่อขับเคลื่อนกลุ่มผลิตเกษตรกรอินทรีย์ให้สามารถขยายช่องทางการตลาด และเพิ่มพื้นที่เกษตรกรอินทรีย์ในประเทศ

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๒๐,๙๘๑,๕๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๑๐,๕๘๓,๔๑๗.๐๙ บาท
ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการสามารถใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรได้อย่างเหมาะสมตามศักยภาพของดินไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐

๒. **เชิงปริมาณ** พื้นที่การเกษตรที่ทำการผลิตในระบบเกษตรกรอินทรีย์จำนวน ๘,๒๕๐ ไร่

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑. รับสมัครและพิจารณาคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ
๒. จัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการจัดการดินให้เหมาะสมกับการผลิตเกษตรอินทรีย์ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม และความรู้ทางวิชาการด้านเกษตรอินทรีย์
๓. วิเคราะห์สถานการณ์กลุ่มดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการ PGS
๔. สนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์ให้กลุ่มเกษตรกร
๕. ตรวจสอบฟาร์มเพื่อนและตัดสินให้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
๖. ออกใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตเป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์
๗. กลุ่มที่ผ่านการรับรอง PGS คัดเลือกเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ PGS เพื่อเป็น แหล่งศึกษาดูงานและเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์ PGS

ผลการดำเนินงาน

กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินโครงการส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วมตั้งแต่ปี ๒๕๖๐- ๒๕๖๕ โดยมีเกษตรกรได้รับมาตรฐาน PGS จำนวนทั้งสิ้น ๑,๖๗๔ ราย ๑๖,๓๑๕ ไร่ ปรากฏรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๐ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ กรมพัฒนาที่ดิน ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕

ปี	รายการ	ราย	ไร่
๒๕๖๐	- ได้รับมาตรฐาน PGS (ขั้นที่ ๓ กลุ่มก้าวหน้า ผ่านการรับรอง)	๑๙๒	๑,๕๖๙
๒๕๖๑	- ได้รับมาตรฐาน PGS (ขั้นที่ ๓ กลุ่มก้าวหน้า ผ่านการรับรอง)	๒๕๖	๒,๕๑๐
๒๕๖๒	- ได้รับมาตรฐาน PGS (ขั้นที่ ๓ กลุ่มก้าวหน้า ผ่านการรับรอง)	๓๑๒	๓,๔๙๔
	๓.๑ กลุ่มขั้นที่ ๑ (กลุ่มใหม่)	๓,๑๐๖	๒๓,๒๘๘
	๓.๒ กลุ่มขั้นที่ ๒ (กลุ่มต่อยอด)	๑,๙๑๙	๑๖,๔๘๗
๒๕๖๓	- ได้รับมาตรฐาน PGS (ขั้นที่ ๓ กลุ่มก้าวหน้า ผ่านการรับรอง)	๕๔๕	๔,๘๕๑
	๓.๑ กลุ่มขั้นที่ ๑ (กลุ่มใหม่)	๓,๖๗๒	๒๓,๐๖๖
	๓.๒ กลุ่มขั้นที่ ๒ (กลุ่มต่อยอด)	๓,๗๒๒	๒๘,๗๙๘
๒๕๖๔	- ได้รับมาตรฐาน PGS (ขั้นที่ ๓ กลุ่มก้าวหน้า ผ่านการรับรอง)	๓๖๙	๓,๘๙๑
	๓.๑ กลุ่มขั้นที่ ๑ (กลุ่มใหม่)	๖๐๗	๔,๗๑๓
	๓.๒ กลุ่มขั้นที่ ๒ (กลุ่มต่อยอด)	๒,๖๓๕	๒๑,๔๗๔
๒๕๖๕	- ได้รับมาตรฐาน PGS (ขั้นที่ ๓ กลุ่มก้าวหน้า ผ่านการรับรอง)	-	-
	๓.๑ กลุ่มขั้นที่ ๑ (กลุ่มใหม่)	๗๕๖	๔,๙๙๗
	๓.๒ กลุ่มขั้นที่ ๒ (กลุ่มต่อยอด)	๑,๙๔๑	๑๔,๐๕๔
รวมทั้งสิ้น	- ได้รับมาตรฐาน PGS	๑,๖๗๔	๑๖,๓๑๕

ที่มา : เอกสารรายงานรายละเอียดข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ ของกรมพัฒนาที่ดิน

หมายเหตุ : พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของกรมพัฒนาที่ดินรวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS ของปี ๒๕๖๕ เนื่องจากปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ มีการนับซ้ำรายเก่า และรายใหม่

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม ปี ๒๕๖๔ มีแผนเพิ่มพื้นที่การเกษตรที่ทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์

๘,๒๕๐ ไร่ ผลการดำเนินงาน ๘,๒๕๐ ไร่ หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๒๓,๒๙๓,๕๐๐ บาท มีผลเบิกจ่าย ๒๐,๓๕๒,๓๐๐ บาท หรือร้อยละ ๘๗.๓๗ และในปี ๒๕๖๕ มีแผนเพิ่มพื้นที่การเกษตรที่ทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ ๘,๒๕๐ ไร่ ผลการดำเนินงาน ๖,๙๐๙ ไร่ หรือร้อยละ ๘๓.๗๕ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๒๐,๙๘๑,๕๐๐ บาท เบิกจ่าย ๑๐,๕๘๓,๔๑๗.๐๙ บาท หรือร้อยละ ๕๐.๕๔ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๑ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม ปี ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งปม. รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรรตาม งปม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMIS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
พื้นที่การเกษตรที่ทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์	๘,๒๕๐ ไร่	๘,๒๕๐ ไร่	๑๐๐	๒๓,๒๙๓,๕๐๐	๒๐,๓๕๒,๓๐๐	๘๗.๓๗
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
พื้นที่การเกษตรที่ทำการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์	๘,๒๕๐ ไร่	๖,๙๐๙ ไร่	๘๓.๗๕	๒๐,๙๘๑,๕๐๐	๑๐,๕๘๓,๔๑๗.๐๙	๕๐.๕๔

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เล่มที่ ๔ และประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานกรมพัฒนาที่ดิน สสะสม ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ – ๓๐ ก.ย. ๖๔) และรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของกรมพัฒนาที่ดิน ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

๑. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน (มิสเตอร์เกษตรอินทรีย์) รายใหม่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS และมิสเตอร์เกษตรอินทรีย์รายเดิมบางส่วนมีความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS ยังไม่เพียงพอและเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-19 ทำให้ไม่สามารถจัดการอบรมแบบเดิมได้ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนการอบรมเป็นรูปแบบออนไลน์

๒. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และกระบวนการ PGS

๓. มิสเตอร์เกษตรอินทรีย์บางส่วน มีความเข้าใจในกระบวนการ PGS ที่คลาดเคลื่อน

๔. เกษตรกรส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ PGS ได้ด้วยตนเอง ต้องรอมิสเตอร์เกษตรอินทรีย์ที่เป็นพี่เลี้ยงคอยกระตุ้นให้ดำเนินการ ส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้าและไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

๕. ขาดแคลนวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจการทำเกษตรอินทรีย์ และกระบวนการ PGS

(๖) กรมส่งเสริมการเกษตร

ดำเนินงานภายใต้โครงการเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์
ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

เป้าหมาย เกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหาร จำนวน ๔,๐๐๐ ราย ในพื้นที่ ๕๘ จังหวัด

๑. เกษตรกรที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่แปลงใหญ่ ศูนย์เรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๒. Young Smart Farmer, Smart Farmer ที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

๓. เกษตรกรทั่วไปที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

วัตถุประสงค์

๑. พัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์
บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

๒. เกษตรกรได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น และสามารถบริหารจัดการ
ทรัพยากรทางการเกษตรอย่างสมดุลและยั่งยืน

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๘,๖๑๓,๘๖๓.๕๙ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๘,๕๙๕,๘๒๙.๐๙ บาท

ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** เกษตรกรร้อยละ ๕๐ ผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้น

๒. **เชิงปริมาณ** เกษตรกรจำนวน ๔,๐๐๐ ราย ได้รับการอบรมด้านการผลิต
และกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เป้าหมาย เกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหาร (ยกเว้นข้าว) จำนวน ๕,๐๐๐ ราย ในพื้นที่ ๗๒ จังหวัด

๑. เกษตรกรที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่แปลงใหญ่ ศูนย์เรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

๒. Young Smart Farmer, Smart Farmer ที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

๓. เกษตรกรทั่วไปที่มีความต้องการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

วัตถุประสงค์

๑. พัฒนาเกษตรกรให้มีความรู้ด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์
บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ

๒. เกษตรกรได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เพิ่มมากขึ้น และสามารถบริหารจัดการ
ทรัพยากรทางการเกษตรอย่างสมดุลและยั่งยืน

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๖,๘๑๖,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๕,๐๔๐,๒๐๓ บาท

ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** เกษตรกรร้อยละ ๕๐ ผ่านการประเมินแปลงเบื้องต้น

๒. **เชิงปริมาณ** เกษตรกรจำนวน ๕,๐๐๐ ราย ได้รับการอบรมด้านการผลิตและ
กระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑. อบรมด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์ ให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

๒. อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (รายใหม่)

๓. ศึกษาดูงาน ติดตามให้คำปรึกษาและประเมินแปลงเบื้องต้น

๔. สนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์

ผลการดำเนินงาน

กรมส่งเสริมการเกษตรได้ดำเนินโครงการพัฒนาการผลิตเกษตรอินทรีย์ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๓-๒๕๖๔ โดยมีเกษตรกรผู้ผลิตพืชอาหาร จำนวน ๔,๐๐๐ ราย ในพื้นที่ ๗๒ จังหวัด ซึ่งได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand/ PGS และอื่น ๆ จำนวนทั้งสิ้น ๘๙๑ ราย ๓,๔๘๕.๕๐ ไร่ ปรากฏรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๒ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ กรมส่งเสริมการเกษตร ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔

ปี	รายการ	ราย	ไร่
๒๕๖๓	- ได้รับมาตรฐาน PGS	๓๒๕	๑,๓๕๕.๔๐
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๑๖๖	๔๗๙.๖๐
	- ได้รับมาตรฐานอื่น ๆ	๖๙	๒๙๗
๒๕๖๔	- ได้รับมาตรฐาน PGS	๑๔๖	๔๒๕.๘๗
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๑๒๕	๕๑๕.๗๑
	- ได้รับมาตรฐานอื่น ๆ	๖๐	๔๑๑.๙๒
รวมทั้งสิ้น	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand/ PGS และอื่น ๆ	๘๙๑	๓,๔๘๕.๕๐

ที่มา : เอกสารรายงานรายละเอียดข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ ของกรมส่งเสริมการเกษตร

หมายเหตุ : พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของกรมส่งเสริมการเกษตรรวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย Organic Thailand รวบรวมจากปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ และระบบการรับรองแบบมีส่วน PGS ของปี ๒๕๖๕ เนื่องจากปี ๒๕๖๓ มีการนับซ้ำรายเก่า และรายใหม่ซึ่งถูกรวมไว้ในปี ๒๕๖๔

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณ ในโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ มีแผนส่งเสริมเกษตรกรให้รับการอบรมด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๔,๐๐๐ ราย ผลการดำเนินงาน ๔,๐๐๐ ราย หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๘,๖๑๓,๘๖๓.๕๙ บาท เบิกจ่าย ๘,๕๙๕,๘๒๙.๐๙ บาท หรือร้อยละ ๙๙.๗๙ และในปี ๒๕๖๕ มีแผนส่งเสริมเกษตรกรให้รับการอบรมด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๕,๐๐๐ ราย ผลการดำเนินงานนั้นอยู่ระหว่างการดำเนินงาน จึงไม่สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนงานในปี ๒๕๖๕ ได้ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๖,๘๑๖,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๕,๐๔๐,๒๐๓ บาท หรือร้อยละ ๗๓.๙๔ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๓ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งบ ม.รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรรตาม งบม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
เกษตรกรจำนวน ๔,๐๐๐ ราย ได้รับการอบรมด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรกรอินทรีย์	๔,๐๐๐ ราย	๔,๐๐๐ ราย	๑๐๐	๘,๖๑๓,๘๖๓.๕๙	๘,๕๙๕,๘๒๙.๐๙	๙๙.๗๙
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
เกษตรกรจำนวน ๕,๐๐๐ ราย ได้รับการอบรมด้านการผลิตและกระบวนการจัดการสินค้าเกษตรกรอินทรีย์	๕,๐๐๐ ราย	อยู่ระหว่างดำเนินงาน		๖,๘๑๖,๐๐๐	๕,๐๔๐,๒๐๓	๗๓.๙๔

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เล่มที่ ๔ และประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานกรมส่งเสริมการเกษตร สัปดาห์ที่ ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ – ๓๐ ก.ย. ๖๔) และรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

- เกษตรกรยังขาดความรู้และความเข้าใจเรื่องเกษตรกรอินทรีย์ รวมทั้งปัจจัยการผลิตเกษตรกรอินทรีย์
- การได้รับงบประมาณที่จำกัด ทำให้ไม่สามารถสนับสนุนการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- เกษตรกรที่ต้องการทำเกษตรกรอินทรีย์ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดิน ส่งผลให้ไม่สามารถขอรับการรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ได้

(๗) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

ดำเนินงานภายใต้แผนงานบูรณาการพัฒนาพื้นที่ระดับภาค ในโครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๓,๙๐๑,๕๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๓,๘๒๐,๙๒๒.๖๑ บาท
วัตถุประสงค์

- ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์สากล
- การจัดการผลผลิตเกษตรกรอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่อุปทานในเขตปฏิรูปที่ดิน เพิ่มจำนวนพื้นที่

จำนวนเกษตรกร และประสิทธิภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน

๓. สนับสนุนให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต เพิ่มมูลค่าผลผลิต และใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน

เป้าหมาย : เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน จำนวน ๓๗๖ ราย พื้นที่เขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๘๐๐ ไร่ **ตัวชี้วัด**

๑. เชิงคุณภาพ ร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ที่มีการส่งเสริมเข้าสู่กระบวนการรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS)

๒. เชิงปริมาณ จำนวนพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๘๐๐ ไร่

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ไม่มีแผนการดำเนินงาน และ**ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ**

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑. เตรียมความพร้อมในส่วนของผู้นำเกษตรกร และเจ้าหน้าที่

๒. คัดเลือกเกษตรกร และพื้นที่ดำเนินการ

๓. การวางแผนโครงการและการประสานงาน

๔. ส่งเสริม พัฒนา กระบวนการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ตามแผนงาน และสนับสนุนวัสดุการเกษตร ปัจจัยการผลิต และโครงสร้างพื้นฐาน ดังนี้

แผนพัฒนากลุ่มเกษตรกรขั้นที่ ๑ (ปีที่ ๑ : ต้นทาง) กลุ่มเริ่มใหม่

สร้างกระบวนการเรียนรู้ การผลิตในระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่าง ๆ ผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร โดยมีหลักสูตรระยะการเรียนรู้เกี่ยวกับการเรียนรู้ระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ และมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่าง ๆ การลดต้นทุนการผลิตเกษตรอินทรีย์องค์ความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยีการผลิต ฯลฯ

แผนพัฒนากลุ่มเกษตรกรขั้นที่ ๒ (ปีที่ ๒ : กลางทาง) กลุ่มพร้อมยกระดับ

ส่งเสริม และสร้างกระบวนการเรียนรู้ระบบควบคุมภายในระบบเกษตรอินทรีย์ ผ่านกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร โดยมีหลักสูตรระยะการเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดทำแผนงานของกลุ่ม การวางแผนการผลิต ระบบควบคุมภายใน การแปรรูป การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ฯลฯ

แผนพัฒนากลุ่มเกษตรกรขั้นที่ ๓ (ปีที่ ๓ : ปลายทาง) กลุ่มพร้อมเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐาน

ส่งเสริม และสร้างกระบวนการเรียนรู้ระบบการตรวจรับรองในระบบเกษตรอินทรีย์ โดยมีหลักสูตรระยะการเรียนรู้ ผ่านโรงเรียนเกษตรกร เกี่ยวกับ ระบบการตรวจรับรองในระบบเกษตรอินทรีย์ และการรับรองระบบการผลิต การเชื่อมโยงเครือข่าย และการตลาด ฯลฯ

๕. สรุปผลการตรวจรับรองระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ และจัดทำฐานข้อมูล

๖. สร้างโอกาสในการแข่งขัน ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ และประสานช่องทางการจำหน่ายผลผลิตให้กับเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ

๗. รายงานผลการดำเนินงาน

ผลการดำเนินงาน

สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สากล ตั้งแต่ ปี ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน มีเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand/ PGS และอื่น ๆ จำนวนทั้งสิ้น ๑,๓๘๖ ราย ๖,๑๘๙ ไร่ ปรากฏรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๔ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

ปี	รายการ	ราย	ไร่
๒๕๖๑	จำนวนพื้นที่/เกษตรกรที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน	๒,๑๐๐	๘,๙๖๐
๒๕๖๒	จำนวนพื้นที่/เกษตรกรที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน	๒,๒๒๒	๗,๘๙๓
	- ได้รับมาตรฐาน PGS	๒๓๐	๑,๘๖๗
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๒๐	๑๖๕
	- ได้รับมาตรฐานอื่น ๆ	๘	๔๕
๒๕๖๓	จำนวนพื้นที่/เกษตรกรที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน	๗๐๓	๒,๓๑๕
	- ได้รับมาตรฐาน PGS	๒๗๗	๑,๘๐๐
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๒๓	๑๙๐
	- ได้รับมาตรฐานอื่น ๆ	๒	๑๐
๒๕๖๔	จำนวนพื้นที่/เกษตรกรที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน	๑,๑๒๐	๒,๖๒๑
	- ได้รับมาตรฐาน PGS	๘๐๕	๑,๗๙๗
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๑๑	๘๕
	- ได้รับมาตรฐานอื่น ๆ	๑๐	๒๓๐
๒๕๖๕	จำนวนพื้นที่/เกษตรกรที่อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน	๑,๑๔๗	๓,๙๓๙
รวมทั้งสิ้น	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand/ PGS และอื่น ๆ	๑,๓๘๖	๖,๑๘๙

ที่มา : เอกสารรายงานรายละเอียดข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕ ของสำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
หมายเหตุ : พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมรวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย Organic Thailand และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS และอื่น ๆ รวบรวมจากปี ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน ปี ๒๕๖๔ มีแผนส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน ๘๐๐ ไร่ ๓๗๖ ราย ผลการดำเนินงาน ๘๐๐ ไร่ ๓๗๖ ราย หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๓,๙๐๑,๕๐๐ บาท เบิกจ่าย ๓,๘๒๐,๙๒๒.๖๑ บาท หรือร้อยละ ๙๗.๙๓ ทั้งนี้ ในปี ๒๕๖๕ ไม่มีแผนการดำเนินงานและไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ รายละเอียดปรากฏดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๕ แผน/ผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งบประมาณ. รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรร ตาม งบประมาณ. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
ส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน	๘๐๐ ไร่ ๓๗๖ ราย	๘๐๐ ไร่ ๓๗๖ ราย	๑๐๐	๓,๙๐๑,๕๐๐	๓,๘๒๐,๙๒๒.๖๑	๙๗.๙๓

ปีงบประมาณ/กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งปม. รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรร ตาม งปม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMIS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
-	ไม่มีแผนการดำเนินงาน			ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ		

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เล่มที่ ๔
๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม สหสม ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ - ๓๐ ก.ย. ๖๔) และรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

๑. การผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS เป็นกระบวนการต่อเนื่อง จึงจะสามารถเข้าสู่การรับรองได้
๒. การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มีหลายมาตรฐาน เจ้าหน้าที่และเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ และหน่วยตรวจรับรองไม่เพียงพอกับสินค้าเกษตรอินทรีย์
๓. สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและเหตุการณ์ภายนอกส่งผลกระทบต่อแผนการดำเนินงานที่วางไว้ เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคระบาด

(๘) กรมหม่อนไหม

ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์
ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ไม่มีแผนการดำเนินงาน และไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เป้าหมาย : เกษตรกรสามารถผลิตหม่อนตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเข้าสู่กระบวนการรับรองหม่อนอินทรีย์จำนวน ๓๐ ราย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตหม่อนตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
๒. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่กระบวนการรับรองหม่อนอินทรีย์

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๑,๘๕๐,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๙๓๑,๑๐๙ บาท
ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** เกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมฯ และได้รับการรับรองมาตรฐานหม่อนอินทรีย์สามารถสร้างรายได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท/ไร่

๒. **เชิงปริมาณ** จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริมตามกระบวนการผลิตหม่อนอินทรีย์ไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑. จัดประชุมชี้แจงโครงการแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่งเสริมและให้คำแนะนำแก่เกษตรกรด้านหม่อนอินทรีย์

๒. เจ้าหน้าที่ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ จัดอบรมเกษตรกรด้านหม่อนอินทรีย์
๓. เจ้าหน้าที่ศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ในพื้นที่ส่งเสริมและให้คำปรึกษาแก่เกษตรกร
๔. สำนักงานหม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ ติดตามให้คำแนะนำศูนย์หม่อนไหมเฉลิมพระเกียรติฯ
๕. เจ้าหน้าที่ส่วนกลางติดตามให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่
๖. ทรวจวิเคราะห์สารตกค้างและความอุดมสมบูรณ์ในดินของเกษตรกร

ผลการดำเนินงาน

กรมหม่อนไหมได้ดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ โดยมีเกษตรกรที่ได้รับมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ Organic Thailand/ PGS และอื่น ๆ จำนวนทั้งสิ้น ๖๙ ราย ๑๓๑ ไร่ ปรากฏรายละเอียดตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๖ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ กรมหม่อนไหม ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

ปี	รายการ	ราย	ไร่
๒๕๖๐	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๓๕๓	๘๓๔
๒๕๖๑	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๔๕๕	๑,๑๗๒
๒๕๖๒	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๕๔๘	๑,๑๖๘
	- ได้รับมาตรฐาน PGS	๓๗	๖๗.๑
๒๕๖๓	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๗	๑๑.๒
	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๕	๓๗
	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๔๖๔	๙๔๖
๒๕๖๔	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๖	๑๐.๕
	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๒	๔
	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๓๒๓	๗๒๔
	- ได้รับมาตรฐาน PGS	๑๕	๔๑
๒๕๖๕	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand	๔	๑.๒
	- ระยะเวลาปรับเปลี่ยน	๓๐	๓๐
	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๒๗	๓๙.๕
รวมทั้งสิ้น	- ได้รับมาตรฐาน GAP	๒,๑๗๐	๔,๘๘๓.๕
	- ได้รับมาตรฐาน Organic Thailand, PGS และอื่น ๆ	๖๙	๑๓๑

ที่มา : เอกสารรายงานรายละเอียดข้อมูลพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ ของกรมหม่อนไหม

หมายเหตุ : พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของกรมหม่อนไหมรวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย Organic Thailand และระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS รวบรวมจากปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๔

จากการดำเนินงาน ดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์ ปี ๒๕๖๕ มีแผนส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์ ๓๐ ราย ผลการดำเนินการ ๓๐ ราย หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๑,๘๕๐,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๙๓๑,๑๐๙ บาท หรือร้อยละ ๕๐.๓๓ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๗ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรมัยยั่งยืน กิจกรรมส่งเสริมการผลิตหม่อนไหมอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งปม. รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรรตาม งปม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
-	ไม่มีแผนการดำเนินงาน			ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ		
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
ส่งเสริมการผลิตหม่อน ไหมอินทรีย์	๓๐	๓๐	๑๐๐	๑,๘๕๐,๐๐๐	๙๓๑,๑๐๙	๕๐.๓๓

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานกรมหม่อนไหม สหสม ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ – ๓๐ ก.ย. ๖๔) และ
รายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของกรมหม่อนไหม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

๑. เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ เช่น ไม่ทำบันทึกกิจกรรมการผลิต หรือไม่จัดทำแนวกันชน

๒. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรน้อยกว่างบประมาณที่เสนอขอ

๓. บุคลากรผู้รับผิดชอบโครงการในพื้นที่ที่มีการเปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่อง

๔. การเปลี่ยนแปลงนโยบายจากผู้บริหารส่งผลให้โครงการขาดความต่อเนื่อง

๕. เกษตรกรผู้ยื่นคำขอการรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์บางส่วน ปลูกหม่อนในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน ส่งผลต่อการพิจารณารับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์

(๙) กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

ดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่เกษตรกร

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

เป้าหมาย : เกษตรกรในโครงการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑,๖๕๐ ราย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรเป้าหมายได้รับการพัฒนาศักยภาพการจัดการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพและสามารถจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพได้

๒. เพื่อให้เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายนำข้อมูลที่จัดบันทึกบัญชีนำมาวิเคราะห์ตนเอง เรื่องการลดต้นทุนและปัจจัยการผลิตที่ปลอดภัย

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๑,๐๖๖,๙๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๑,๐๖๖,๙๐๐ บาท

ตัวชี้วัด

๑. เจริญคุณภาพ ร้อยละ ๑๕ ของเกษตรกรเป้าหมายที่ได้รับการฝึกอบรมสามารถจัดทำบัญชีได้

๒. เจริญปริมาณ เกษตรกรเป้าหมายได้รับการฝึกอบรมการจัดการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ จำนวน ๑,๖๕๐ ราย

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เป้าหมาย : เกษตรกรในโครงการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จำนวน ๑,๒๐๐ ราย

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้เกษตรกรเป้าหมายได้รับการพัฒนาศักยภาพการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพและสามารถจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพได้

๒. เพื่อให้เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายนำข้อมูลที่จัดบันทึกบัญชีนำมาวิเคราะห์ตนเอง เรื่องการลดต้นทุนและปัจจัยการผลิตที่ปลอดภัย

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๗๙๘,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๓๒๑,๓๐๒ บาท

ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** ร้อยละ ๑๖ ของเกษตรกรเป้าหมายที่ได้รับการฝึกอบรม สามารถจัดทำบัญชีได้

๒. **เชิงปริมาณ** เกษตรกรเป้าหมายได้รับการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีต้นทุนประกอบอาชีพ จำนวน ๑,๒๐๐ ราย

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑. วิเคราะห์/วางแผนการปฏิบัติงาน

๒. กำหนดคัดสรรกลุ่มเป้าหมายตามพื้นที่ (ตามหน่วยงานบูรณาการหลักระดับพื้นที่) และติดต่อประสานงานนัดหมายกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้อง

๓. ประเมินความพร้อมของกลุ่มเป้าหมาย

๔. กำหนดกิจกรรมที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และกำหนดขั้นตอนและกิจกรรมดำเนินการตามลักษณะพื้นที่

๕. ดำเนินการจัดอบรมพัฒนาครูบัญชีระดับจังหวัด

๖. ดำเนินการส่งเสริมความรู้ในการจัดทำบัญชี และจัดกิจกรรมส่งเสริมการจัดทำบัญชีแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย : ฝึกอบรม / สอนแนะนำการจัดทำบัญชี กำกับแนะนำ และติดตามการจัดทำบัญชี

๗. จัดเก็บข้อมูลในการบันทึกรายบุคคล / รายงานผลการปฏิบัติ

๘. ตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าในการจัดทำบัญชี

๙. ให้คำปรึกษาแนะนำ

๑๐. ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานโครงการ และติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

๑๑. สรุปปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานโครงการ จัดทำรายงานสรุปผลการประเมิน และสรุปประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

ผลการดำเนินงาน

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่เกษตรกรในปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ โดยมีเกษตรกรเป้าหมายได้รับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ จำนวน ๒,๘๕๐ ราย

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่เกษตรกรในโครงการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ มีแผนที่จะพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกร จำนวน ๑,๖๕๐ ราย ผลการดำเนินงาน ๑,๖๕๐ ราย หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๑,๐๖๖,๙๐๐ บาท เบิกจ่าย ๑,๐๖๖,๙๐๐ บาท หรือร้อยละ ๑๐๐ และในปี ๒๕๖๕ มีแผนที่จะพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ

แก่เกษตรกร จำนวน ๑,๒๐๐ ราย ผลการดำเนินงาน ๑,๒๐๐ ราย หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๗๙๘,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๓๒๑,๓๐๒ บาท หรือร้อยละ ๔๐.๒๖ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๘ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่เกษตรกร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งปม.รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรรตาม งปม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
เสริมสร้างความรู้ด้านบัญชีแก่เกษตรกรในโครงการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์	๑,๖๕๐	๑,๖๕๐	๑๐๐	๑,๐๖๖,๙๐๐	๑,๐๖๖,๙๐๐	๑๐๐
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
พัฒนาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพแก่เกษตรกรในโครงการเกษตรกรอินทรีย์	๑,๒๐๐	๑,๒๐๐	๑๐๐	๗๙๘,๐๐๐	๓๒๑,๓๐๒	๔๐.๒๖

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เล่มที่ ๔ และประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สหสม ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ – ๓๐ ก.ย. ๖๔) และรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

๑. กลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ สายตาไม่ดี และไม่ค่อยมีเวลาในการจดบันทึกบัญชี
๒. กลุ่มเป้าหมายจดบันทึกบัญชีไม่ต่อเนื่อง และไม่เห็นประโยชน์จากการจดบันทึกบัญชี
๓. ปัญหาด้านการค้นหารายชื่อกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการ เนื่องจากต้องประสานงานกับหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. กลุ่มเป้าหมายอยู่กระจัดกระจายทำให้ยากแก่การกำกับ/ติดตาม
๕. การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ทำให้การอบรม ล่าช้า ต้องขยายรุ่นในการอบรม รวมทั้งการกำกับ/ติดตาม ส่งผลให้ครูบัญชีต้องการขอเวลาเพิ่ม เนื่องจากเป็นพื้นที่เสี่ยง
๖. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานและไม่ทันตามกำหนดระยะเวลา

(๑๐) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

ดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมการพัฒนาการผลิตสู่มาตรฐาน
ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

เป้าหมาย

๑. ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้น ๓ แห่ง
๒. พัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐาน พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการถ่ายทอดความรู้การผลิต/รับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และสร้างความตระหนักรู้เรื่องคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์โดยมีเป้าหมายของแต่ละโครงการ

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาระบบการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐาน
๒. เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการถ่ายทอดความรู้การผลิต/รับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
๓. สร้างความตระหนักรู้เรื่องคุณภาพมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้เป็นที่รับรู้และยอมรับของผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศ

งบประมาณ : ได้รับการจัดสรรจำนวน ๕,๐๖๐,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๕,๐๔๕,๐๐๐ บาท
ตัวชี้วัด

- **เชิงปริมาณ** การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้น ๓ แห่ง

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เป้าหมาย : ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้น ๓ แห่ง

วัตถุประสงค์

- เพื่อพัฒนาด้านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ให้เป็นที่ยอมรับและเชื่อถือในกลุ่มผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๓,๒๗๓,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๒,๘๘๓,๔๐๐ บาท
ตัวชี้วัด

- **เชิงปริมาณ** การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่เป้าหมายเพิ่มขึ้น ๓ แห่ง

กิจกรรม/การดำเนินงาน**๑. โครงการพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกร**

- จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐานระบบการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์ (พืช ประมง ปศุสัตว์)

๒. โครงการสร้างการรับรู้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔

- ๒.๑ การส่งต่อองค์ความรู้ไปสู่เป้าหมาย โดยจัดทำสำเนาหรือวัสดุสร้างการรับรู้ภาพรวมทั่วประเทศหรือสื่อประชาสัมพันธ์อื่น ๆ เรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย
- ๒.๒ สร้างการรับรู้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยหนังสือพิมพ์

๓. โครงการสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน ปี ๒๕๖๔

- ๓.๑ ตรวจสอบ และตรวจต่ออายุสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ โดยการตรวจสอบระบบการจัดซื้อและการกระจายสินค้าใบรับรองเกษตรอินทรีย์ การแสดงฉลากบนสินค้าและผลิตภัณฑ์ การวางจำหน่าย ระบบการตามสอบและการรับข้อร้องเรียน

๓.๒ สุ่มเก็บตัวอย่างสินค้าอินทรีย์จากสถานที่จำหน่าย นำไปตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารพิษตกค้าง ยาฆ่าตวัตกค้าง และสารอื่น ๆ ที่จำเป็น ในห้องปฏิบัติการมาตรฐาน

๔. โครงการยกระดับเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน

๔.๑ การสำรวจพื้นที่เพื่อคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่สามารถพัฒนาเข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม

๔.๒ การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาผู้ตรวจประเมินภายในของกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

๔.๓ การสัมมนาเตรียมความพร้อมกลุ่มเกษตรกร ให้สามารถยื่นขอการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๔.๔ การติดตามการดำเนินการกลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

๕. โครงการยกระดับและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GMP

๕.๑ ลงพื้นที่สำรวจความต้องการ และความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร

๕.๒ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการประเมินศักยภาพและความพร้อมเบื้องต้น (Gap analysis) ของโรงคัดบรรจุผัก/โรงสีข้าวชุมชน

๕.๓ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาเอกสารระบบคุณภาพต้นแบบสำหรับโรงคัดบรรจุผักและผลไม้/โรงสีข้าวชุมชนเป้าหมาย และการชี้แจงร่างเอกสารระบบคุณภาพต้นแบบให้แก่เกษตรกร ที่ปรึกษาเกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้อง

๕.๔ นำเอกสารระบบคุณภาพสำหรับโรงคัดบรรจุผักและผลไม้/โรงสีข้าวชุมชนตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติใช้

๕.๕ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการตรวจติดตามคุณภาพภายใน (Internal Audit) ตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

๕.๖ ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการตรวจประเมินเบื้องต้น (Pre-Audit) เพื่อประเมินความพร้อมในการขอการรับรองระบบการผลิต

๕.๗ จัดทำสื่อ/คู่มือแนวทางการจัดทำโรงคัดบรรจุผักและผลไม้สดหรือโรงสีข้าว/ การสร้างการรับรู้/การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ต้นแบบ/การถ่ายทอดความรู้

๕.๘ ติดตาม/ประเมินผล

๖. การขับเคลื่อนงานเกษตรกรมัยยั่งยืน และการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ของ มกอช.

๗. บริหารจัดการโครงการ

ติดตามและประเมินผล กิจกรรม/โครงการ สรุปผลการดำเนินงานเสนอผู้บริหาร

แผนการดำเนินงาน

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนา ระบบการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้ได้มาตรฐาน ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ รวมทั้งสิ้น ๗ กิจกรรม ได้แก่

(๑) โครงการพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกร มีแผนการดำเนินงานจัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ๔ ครั้ง ๒๐๐ ราย

(๒) โครงการสร้างการรับรู้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มีแผนการดำเนินงานการส่งต่อองค์ความรู้ไปสู่เป้าหมาย ๑๐,๐๐๐ ราย และ สร้างการรับรู้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยหนังสือพิมพ์ ๒๒ ข่าว

(๓) โครงการสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน มีแผนการดำเนินงานตรวจประเมินและตรวจต่ออายุ ๑๒ แห่ง และสุ่มเก็บตัวอย่างสินค้าอินทรีย์จากสถานที่จำหน่ายนำไปตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารพิษตกค้าง ๑๖๐ ตัวอย่าง

(๔) โครงการยกระดับเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน มีแผนการดำเนินงาน ๔ แห่ง

(๕) โครงการยกระดับและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GMP มีแผนการดำเนินงาน ๑ แห่ง

(๖) การขับเคลื่อนงานเกษตรกรรมยั่งยืน และการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ของ มกอช.

(๗) กิจกรรมบริหารจัดการโครงการ

ทั้งนี้ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๑๙ แผนการดำเนินกิจกรรมของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ

กิจกรรม/โครงการ	แผนการดำเนินงาน	งบประมาณ (บาท)
๑. โครงการพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกร - จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการหลักสูตรที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐานระบบการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์ (พืช ประมง ปศุสัตว์)	๔ ครั้ง ๒๐๐ ราย	๑,๕๑๒,๐๐๐
๒. โครงการสร้างการรับรู้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๔ - การส่งต่อองค์ความรู้ไปสู่เป้าหมาย โดยจัดทำสำเนาหรือวัสดุสร้างการรับรู้ ภาพรวมทั่วประเทศหรือสื่อประชาสัมพันธ์อื่นๆ เรื่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย - สร้างการรับรู้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ด้วยหนังสือพิมพ์	๑๐,๐๐๐ ราย ๒๒ ข่าว	๕๐๐,๐๐๐ ๕๐๐,๐๐๐
๓. โครงการสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้มาตรฐาน ปี ๒๕๖๔ - ตรวจสอบ และตรวจต่ออายุสถานที่จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งที่ผลิตในประเทศและนำเข้าจากต่างประเทศ โดยการตรวจสอบระบบการจัดซื้อและการกระจายสินค้า ใบรับรองเกษตรอินทรีย์ การแสดงฉลากบนสินค้าและผลิตภัณฑ์ การวางจำหน่าย ระบบการตามสอบ และการรับข้อร้องเรียน - สุ่มเก็บตัวอย่างสินค้าอินทรีย์จากสถานที่จำหน่าย นำไปตรวจวิเคราะห์ปริมาณสารพิษตกค้าง ยาสัตว์ตกค้าง และสารอื่นๆ ที่จำเป็น ในห้องปฏิบัติการ	๑๒ แห่ง ๑๖๐ ตัวอย่าง	๑,๐๐๐,๐๐๐
๔. โครงการยกระดับเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน - การสำรวจพื้นที่เพื่อคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่สามารถพัฒนาเข้าสู่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม - การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาผู้ตรวจประเมินภายในของกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม - การสัมมนาเตรียมความพร้อมกลุ่มเกษตรกร ให้สามารถยื่นขอการรับรองตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ - การติดตามการดำเนินการกลุ่มเกษตรกรเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	๔ แห่ง	๙๘๐,๐๐๐
๕. โครงการยกระดับและส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรตามมาตรฐาน GMP - ลงพื้นที่สำรวจความต้องการ และความพร้อมของกลุ่มเกษตรกร - ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการประเมินศักยภาพและความพร้อมเบื้องต้น (Gap analysis) ของโรงคัดบรรจุผัก/โรงสีข้าวชุมชน - การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาเอกสารระบบคุณภาพต้นแบบสำหรับ โรงคัดบรรจุผักและผลไม้/โรงสีข้าวชุมชนเป้าหมาย และการชี้แจงร่างเอกสารระบบคุณภาพต้นแบบ ให้แก่เกษตรกร ที่ปรึกษาเกษตรกร และผู้	๑ แห่ง	๓๖๘,๐๐๐

กิจกรรม/โครงการ	แผนการดำเนินงาน	งบประมาณ (บาท)
ที่เกี่ยวข้อง - นำเอกสารระบบคุณภาพสำหรับโรงคัดบรรจุผักและผลไม้/โรงสีข้าวชุมชน ตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติใช้ - ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการตรวจติดตามคุณภาพภายใน (Internal Audit) ตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง - ฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในการตรวจประเมินเบื้องต้น (Pre-Audit) เพื่อประเมินความพร้อมในการขอการรับรองระบบการผลิต - จัดทำสื่อ/คู่มือแนวทางการจัดทำโรงคัดบรรจุผักและผลไม้สดหรือโรงสีข้าว/การสร้างการรับรู้/การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แบบ/การถ่ายทอดความรู้ - ติดตาม/ประเมินผล		
๖. การขับเคลื่อนงานเกษตรกรรมยั่งยืน และการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ของ มกอช		๑๐๐,๐๐๐
๗. บริหารจัดการโครงการ		๑๐๐,๐๐๐
รวม		๕,๐๖๐,๐๐๐

ที่มา : เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ เล่มที่ ๔

จากการดำเนินงานดังกล่าว สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณ ในโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมการพัฒนาการผลิตสู่มาตรฐาน ปี ๒๕๖๔ มีแผนส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสู่มาตรฐาน ๓ แห่ง ผลการดำเนินงาน ๔ แห่ง หรือร้อยละ ๑๓๓.๓ โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณ ๕,๐๖๐,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๕,๐๔๕,๐๐๐ บาท หรือร้อยละ ๙๙.๗ และในปี ๒๕๖๕ มีแผนส่งเสริมและพัฒนาการผลิตสู่มาตรฐาน ๓ แห่ง ผลการดำเนินงาน ๓ แห่ง หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๓,๒๗๓,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๒,๘๘๓,๔๐๐ บาท หรือร้อยละ ๘๘.๑ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๒๐ แผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน กิจกรรมการพัฒนาการผลิตสู่มาตรฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งบประมาณ รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรร ตาม งบประมาณ รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMIS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
กิจกรรมการพัฒนาการผลิตสู่มาตรฐาน	๓ แห่ง	๔ แห่ง	๑๓๓.๓	๕,๐๖๐,๐๐๐	๕,๐๔๕,๐๐๐	๙๙.๗
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
กิจกรรมการพัฒนาการผลิตสู่มาตรฐาน	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๑๐๐	๓,๒๗๓,๐๐๐	๒,๘๘๓,๔๐๐	๘๘.๑

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ สสผ ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ – ๓๐ ก.ย. ๖๔) และรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

๑. เกษตรกรบางรายไม่สามารถยื่นขอการรับรองได้ เนื่องจากปัญหาของคุณสมบัติของผู้ยื่นขอต้องเป็นเจ้าของที่ดินหรือถือสิทธิ์ครอบครองตามกฎหมาย

๒. เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (covid-19) ทำให้ไม่สามารถลงพื้นที่ปฏิบัติงานได้ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบางกิจกรรมเป็นรูปแบบออนไลน์

(๑๑) สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ดำเนินงานภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ดำเนินกิจกรรม ๓ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ ๑ กิจกรรมขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่

เป้าหมาย : รายงานการขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่รายไตรมาส ๔ ครั้ง

วัตถุประสงค์ : ร่วมขับเคลื่อนงานโครงการในส่วนกลางและระดับพื้นที่

งบประมาณ : ได้รับการจัดสรรจำนวน ๙๗๘,๖๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๓๑๕,๔๐๐ บาท

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ถูกนำไปใช้ประโยชน์

กิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

เป้าหมาย : รายงานติดตามประเมินผลเกษตรอินทรีย์ ๑ เรื่อง

วัตถุประสงค์ : เพื่อติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

งบประมาณ : ได้รับการจัดสรรจำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๓๗๔,๘๕๘.๖๕ บาท

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : รายงานการติดตามประเมินผล

กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์

เป้าหมาย : รายงานศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ๑ เรื่อง

วัตถุประสงค์ : เพื่อศึกษาวิจัยการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

งบประมาณ : ได้รับการจัดสรรจำนวน ๑๔๔,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย จำนวน ๖๐,๑๕๙.๑ บาท

ตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ : รายงานการศึกษาวิจัย

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ภายใต้โครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน (ขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่) ดำเนินงาน ๒ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ ๑ ขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่ (เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์)

เป้าหมาย : รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในภาพรวม

วัตถุประสงค์ : เพื่อบูรณาการแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ให้เชื่อมโยงกับแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ และติดตามผลการดำเนินงานของแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๘๑๒,๕๐๐ บาท เบิกจ่ายจำนวน ๔๗๕,๐๔๐.๒๙ บาท

ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** : หน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องได้จัดทำแผนงาน/โครงการภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐

๒. **เชิงปริมาณ** : รายงานผลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในภาพรวม ๑ เรื่อง

กิจกรรมที่ ๒ ติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

เป้าหมาย : รายงานการติดตามผลการดำเนินงานในภาพรวม

วัตถุประสงค์ : เพื่อติดตามผลการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ภายใต้แผนแม่บทด้านการเกษตร

งบประมาณ : ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ๒๓๓,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย จำนวน ๑๖๘,๑๐๐ บาท

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ : รายงานการติดตามผลการดำเนินงานในภาพรวม ๑ เรื่อง

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑ กิจกรรมการร่วมขับเคลื่อนงานและติดตามงานในระดับพื้นที่

๑.๑ เข้าประชุมคณะทำงานพัฒนาเกษตรอินทรีย์ระดับจังหวัด คณะอนุกรรมการพัฒนาเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด และโครงการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๑.๒ ลงพื้นที่ติดตามการดำเนินงานในระดับพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนร่วมกับผู้ตรวจราชการ ผู้บริหารกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานในระดับจังหวัด

๑.๓ จัดทำสรุปรายงานผลการร่วมขับเคลื่อนและติดตามงานในระดับพื้นที่

๒. กิจกรรมการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในส่วนกลาง

๒.๑ จัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ และคณะอนุกรรมการจัดทำร่างแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ เพื่อดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๒.๒ จัดทำร่างแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ โดยการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (focus group) เพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อประเด็นสำคัญจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อระดมความคิดเห็นต่อร่างแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๓. กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรในพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี

- จัดประชุมประชาคมเกษตรกรและจัดอบรมเกษตรกรในพื้นที่อำเภอผดแดง จังหวัดอุบลราชธานี ที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑ จังหวัดอุบลราชธานี

๔. กิจกรรมการติดตามและประเมินผล

๔.๑ ศึกษารายละเอียดโครงการและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ จัดทำเค้าโครงและกำหนดประเด็น/ตัวชี้วัดการติดตามและประเมินผล

๔.๓ เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการติดตามในพื้นที่โครงการ

๔.๔ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม

๔.๕ จัดทำสรุปรายงานการติดตามและประเมินผลเสนอผู้บริหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อทราบและสั่งการให้มีการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานโครงการ

๕. กิจกรรมการศึกษาวิจัย

๕.๑ ศึกษารายละเอียดโครงสร้างกระบวนการบริหารจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์และปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ

๕.๒ จัดทำโครงการศึกษาวิจัย เพื่อกำหนดกรอบประเด็นการศึกษาค้นคว้าวิจัย

๕.๓ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการ กลุ่มเกษตรกร และเกษตรกร ด้วยวิธีทางสถิติ

๕.๔ ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลในภาพรวม

๕.๕ จัดทำสรุปรายงานเสนอผู้บริหารของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อทราบและสั่งการให้มีการนำผลการศึกษาค้นคว้าวิจัยไปใช้ประโยชน์ และจัดทำเอกสารเผยแพร่

ผลการดำเนินงาน

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรได้ดำเนินโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ โดยดำเนินงาน ๓ กิจกรรมหลัก ได้แก่

กิจกรรมที่ ๑ การขับเคลื่อนงานในระดับพื้นที่

(๑.๑) ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานและติดตามผลการดำเนินงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ และจัดทำรายงานสรุปผลการขับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ภาพรวมของประเทศ ไตรมาสที่ ๑-๓ โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรที่ ๑-๑๒ ตามแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

(๑.๒) จัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ดังนี้

- ยกร่าง และจัดทำ (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ซึ่งอยู่ระหว่างการปรับปรุง (ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ ครั้งที่ ๒ ตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการสัมมนาเชิงปฏิบัติการฯ เพื่อเสนอคณะกรรมการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐ และคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ ตามขั้นตอนต่อไป (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

(๑.๓) จัดเตรียมข้อมูลประกอบการจัดประชุมคณะกรรมการพัฒนาเกษตรอินทรีย์แห่งชาติ

กิจกรรมที่ ๒ ดำเนินการติดตามประเมินผลเกษตรอินทรีย์

(๒.๑) รายงานการติดตามผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนแม่บท ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการเกษตร (เกษตรปลอดภัย: เกษตรอินทรีย์) ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(๒.๒) อยู่ระหว่างจัดทำติดตามผลการดำเนินงาน และการลงพื้นที่รวบรวมข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาประมวลผล วิเคราะห์ และจัดทำรายงานไตรมาสที่ ๔ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

กิจกรรมที่ ๓ ดำเนินการศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์

จากการดำเนินงานทั้ง ๓ กิจกรรมข้างต้น ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สามารถสรุปแผน/ผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายงบประมาณในโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ ดำเนินงาน ๓ กิจกรรม โดยกิจกรรมที่ ๑ มีแผนขับเคลื่อนการดำเนินงาน โครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่ ๔ ครั้ง ผลการดำเนินงาน ๔ ครั้ง หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๙๗๘,๖๐๐ บาท เบิกจ่าย ๓๑๕,๔๐๐ บาท หรือ ร้อยละ ๓๒.๒๓ กิจกรรมที่ ๒ มีแผนติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ๑ เรื่อง ผลการดำเนินงาน ๑ เรื่อง หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๕๐๐,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๓๗๔,๘๕๘.๖๕ บาท หรือร้อยละ ๗๔.๙๗ และกิจกรรมที่ ๓ มีแผนศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์ ๑ เรื่อง ผลการดำเนินงาน ๑ เรื่อง หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๑๔๔,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๖๐,๑๕๙.๑ บาท หรือร้อยละ ๔๑.๗๘ และในปี ๒๕๖๕ ดำเนินงาน ๒ กิจกรรม โดยกิจกรรมที่ ๑ มีแผนขับเคลื่อนการดำเนินงาน โครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่ ๑ เรื่อง ผลการดำเนินงาน ๑ เรื่อง หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๘๑๒,๕๐๐ บาท เบิกจ่าย ๔๗๕,๐๔๐.๒๙ บาท หรือร้อยละ ๕๘.๔๗ และกิจกรรมที่ ๒ มีแผนติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ๑ เรื่อง ผลการดำเนินงาน ๑ เรื่อง หรือร้อยละ ๑๐๐ โดยได้รับจัดสรรงบประมาณ ๒๓๓,๐๐๐ บาท เบิกจ่าย ๑๖๘,๑๐๐ บาท หรือร้อยละ ๗๒.๑๕ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๒๑ แผน/ผลการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณโครงการพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ปีงบประมาณ/กิจกรรม	การดำเนินงาน			งบประมาณ (บาท)		
	แผน ตาม งปม.รายจ่าย	ผลตาม รายงาน กรม.	ร้อยละ	ได้รับจัดสรรตาม งปม. รายจ่าย	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMIS	ร้อยละ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔						
๑. กิจกรรมขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่	๔ ครั้ง	๔ ครั้ง	๑๐๐	๙๗๘,๖๐๐	๓๑๕,๔๐๐	๓๒.๒๓
๒. กิจกรรมติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์	๑ เรื่อง	๑ เรื่อง	๑๐๐	๕๐๐,๐๐๐	๓๗๔,๘๕๘.๖๕	๗๔.๙๗
๓. กิจกรรมศึกษาการบริหารจัดการกลุ่มเกษตรกรที่ผลิตปุ๋ยอินทรีย์	๑ เรื่อง	๑ เรื่อง	๑๐๐	๑๔๔,๐๐๐	๖๐,๑๕๙.๑	๔๑.๗๘
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕						
๑. กิจกรรมขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่	๑ เรื่อง	๑ เรื่อง	๑๐๐	๘๑๒,๕๐๐	๔๗๕,๐๔๐.๒๙	๕๘.๔๗
๒. กิจกรรมติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์	๑ เรื่อง	๑ เรื่อง	๑๐๐	๒๓๓,๐๐๐	๑๖๘,๑๐๐	๗๒.๑๕

ที่มา : ๑) เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ เล่มที่ ๔

๒) รายงานความก้าวหน้าผลการดำเนินงานสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สัปดาห์ ๑๒ เดือน (๑ ต.ค. ๖๓ - ๓๐ ก.ย. ๖๔) และรายงานความก้าวหน้าผลการปฏิบัติงานของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ข้อมูลสิ้นสุด ณ วันที่ ๓๑ ก.ค. ๖๕

ปัญหาอุปสรรค

๑. จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ส่งผลกระทบต่อกิจกรรมของโครงการทำให้ต้องเลื่อนหรืองดการลงพื้นที่ การจัดประชุมคณะกรรมการฯ คณะทำงานฯ ที่เกี่ยวข้อง

๒. งบประมาณที่ได้รับจัดสรรจากสำนักงบประมาณในแต่ละไตรมาสไม่สอดคล้องกับแผนการใช้งบประมาณในการดำเนินการ

๓. การจัดเก็บข้อมูลการดำเนินงานการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตามแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๕ เพื่อประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ และรายงานผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์มีความล่าช้า เนื่องจากการจัดส่งข้อมูลของหน่วยงานไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลา

จากข้อมูลของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดังกล่าวข้างต้นสรุปพื้นที่
เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand, PGS,
และอื่น ๆ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๒๒ สรุปพื้นที่เกษตรอินทรีย์และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand, PGS, และอื่น ๆ ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

หน่วยงาน	๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔		๒๕๖๕		รวมทั้งสิ้น	
	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	จำนวน (ราย)	พื้นที่ (ไร่)
กรมการข้าว	-	-	๙๒๖	๑๐,๑๐๒	๑๕,๘๓๓	๑๖๓,๕๗๕.๙๐	๒๘,๗๘๖	๒๙๒,๗๘๖	๔๙,๗๖๒	๓๗๙,๘๑๑.๒๕	อยู่ระหว่างดำเนินการ		๙๕,๓๐๗	๘๔๖,๒๗๕.๑๕
กรมประมง			๘๗	๑๓๐.๕	๑๒๙	๑๙๓.๕	๑๒๒	๑๗๙.๔๙๕๑	๒๒๒	๓๕๘.๕๕๒๕	อยู่ระหว่างดำเนินการ		๕๖๐	๘๖๒.๐๓๗๖
กรมปศุสัตว์	๙๗	-	๔๖	-	๔๔	๓๙๓.๖๓	๖๕	๔๘๓.๐๕	๓๙	๔๗๒.๘๑	๔๗	๖๘๒.๙๙	๓๓๘	๒,๐๓๒.๔๘
กรมวิชาการ เกษตร	๑,๘๙๓	๑๑,๐๖๕.๒๒	๒,๕๓๕	๑๕,๑๗๖.๒๓	๓,๓๓๕	๑๙,๐๕๒.๘๒	๒,๗๓๙	๑๖,๐๓๑.๒๙	๓,๖๐๑	๒๐,๔๖๑.๐๒	๓,๑๒๐	๑๗,๔๔๕.๑๐	๑๗,๒๒๓	๙๙,๒๓๑.๖๘
กรมพัฒนา ที่ดิน	๑๙๒	๑,๕๖๙	๒๕๖	๒,๕๑๐	๓๑๒	๓,๔๙๔	๕๔๕	๔,๘๕๑	๓๖๙	๓,๘๙๑	อยู่ระหว่างดำเนินการ		๑,๖๗๔	๑๖,๓๑๕
กรมส่งเสริม การเกษตร	-	-	-	-	-	-	๕๖๐	๒,๑๓๒	๓๓๑	๑,๓๕๓.๕	อยู่ระหว่างดำเนินการ		๘๙๑	๓,๔๘๕.๕๐
สำนักงาน การปฏิรูป ที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม					๒๕๘	๒,๐๗๗	๓๐๒	๒,๐๐๐	๘๒๖	๒,๑๑๒	ไม่ได้รับจัดสรร งบประมาณ		๑,๓๘๖	๖,๑๘๙
กรมหม่อน ไหม					๔๔	๗๘.๓	๖	๑๐.๕	๑๙	๔๒.๒	อยู่ระหว่างดำเนินการ		๖๙	๑๓๑
รวมทั้งสิ้น	๒,๑๘๒	๑๒,๖๓๔.๒๒	๓,๘๕๐	๒๗,๙๑๘.๗๓	๑๙,๙๕๕	๑๘๘,๘๖๕.๑๕	๓๓,๑๒๕	๓๑๘,๔๗๓.๓๓๕	๕๕,๑๖๙	๔๐๘,๕๐๒.๓๒๒๕	๓,๑๖๗	๑๘,๑๒๘.๐๙	๑๑๗,๔๔๘	๙๗๔,๕๒๑.๘๔๗๖

หมายเหตุ : พื้นที่เกษตรอินทรีย์ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รวบรวมจากพื้นที่ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทย (Organic Thailand) การรับรองแบบมีส่วนร่วม (PGS) และอื่น ๆ
ซึ่งยังไม่มีตรวจสอบย้อนกลับพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ณ ปัจจุบัน

จากตารางที่ ๒๒ จึงสรุปได้ว่า จากผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรกรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๖๕ พบว่า มีพื้นที่เกษตรกรอินทรีย์ ๙๗๔,๕๒๑.๘๔๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๙๖ ของเป้าหมาย ๑.๓ ล้านไร่ และเกษตรกรที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ ๑๑๗,๔๔๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๔๖.๘๑ ของเป้าหมาย ๘๐,๐๐๐ ราย ซึ่งจำแนกเป็น การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ๘๔๖,๒๗๕.๑๕ ไร่ ๙๕,๓๐๗ ราย รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมการผลิตพืชอินทรีย์ (ยกเว้นข้าว) ๑๒๕,๓๕๒.๑๘ ไร่ ๒๑,๒๔๓ ราย การส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ ๒,๐๓๒.๔๘ ไร่ ๓๓๘ ราย และการส่งเสริมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ ๘๖๒.๐๔ ไร่ ๕๖๐ ราย ตามลำดับ ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ บางส่วนราชการอยู่ในระหว่างดำเนินงาน ส่งผลให้ไม่สามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ได้ทั้งแผนงาน

ตารางที่ ๒๓ สรุปการใช้จ่ายงบประมาณ โครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ภายใต้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕

ที่	หน่วยงาน/โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔		ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕	
		ได้รับจัดสรรตาม งบประมาณ. รายจ่าย (บาท)	เบิกจ่ายสะสมตาม GFMS (บาท)	ได้รับจัดสรรตาม งบประมาณ. รายจ่าย (บาท)	เบิกจ่ายสะสมตาม GFMS (บาท)
๑	กรมการข้าว				
	- โครงการพัฒนาเกษตรกรรายย่อย/กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวอินทรีย์	๖๙๑,๐๖๕,๑๕๐	๖๘๕,๒๒๑,๙๗๒.๔๒	๔๙๖,๒๒๙,๗๐๐	๔๕๗,๙๒๔,๔๔๑.๙๖
๒	กรมประมง				
	- โครงการพัฒนาเกษตรกรรายย่อย/กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์	๖,๗๖๖,๙๐๐	๕,๗๓๘,๓๕๔	๔,๔๙๕,๐๐๐	๒,๒๖๘,๕๐๔
๓	กรมปศุสัตว์				
	- โครงการพัฒนาเกษตรกรรายย่อย/กิจกรรมส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์	๗,๙๑๙,๗๐๐	๗,๐๒๐,๗๐๐	๕,๙๗๓,๗๐๐	๓,๐๓๗,๘๔๒.๘๒
๔	กรมวิชาการเกษตร				
	- โครงการพัฒนาเกษตรกรรายย่อย	๒๕,๙๙๙,๖๗๐	๒๕,๒๖๓,๖๔๗.๐๖	๑๔,๗๐๐,๐๐๐	๑๐,๒๑๙,๙๐๐
๕	กรมพัฒนาที่ดิน				
	- กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรผู้ผลิตเกษตรกรอินทรีย์ด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม	๒๓,๒๙๓,๕๐๐	๒๐,๓๕๒,๓๐๐	๒๐,๙๘๑,๕๐๐	๑๐,๕๘๓,๔๑๗.๐๙
๖	กรมส่งเสริมการเกษตร				
	- โครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์/กิจกรรมพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์	๘,๖๑๓,๘๖๓.๕๙	๘,๕๙๕,๘๒๙.๐๙	๖,๘๑๖,๐๐๐	๕,๐๔๐,๒๐๓

ที่	หน่วยงาน/โครงการ/กิจกรรม	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔		ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕	
		ได้รับจัดสรร ตาม งบป. รายจ่าย (บาท)	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMS (บาท)	ได้รับจัดสรร ตาม งบป. รายจ่าย (บาท)	เบิกจ่ายสะสม ตาม GFMS (บาท)
๗	สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)				
	- โครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ในเขตปฏิรูปที่ดินภาคเหนือตอนบน	๓,๙๐๑,๕๐๐	๓,๘๒๐,๙๒๒.๖๑	ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ	
๘	กรมหม่อนไหม				
	- โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน	ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ		๑,๘๕๐,๐๐๐	๙๓๑,๑๐๙
๙	กรมตรวจบัญชีสหกรณ์				
	- โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน	๑,๐๖๖,๙๐๐	๑,๐๖๖,๙๐๐	๗๙๘,๐๐๐	๓๒๑,๓๐๒
๑๐	สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ				
	- โครงการพัฒนาเกษตรกรยั่งยืน	๕,๐๖๐,๐๐๐	๕,๐๔๕,๐๐๐	๓,๒๗๓,๐๐๐	๒,๘๘๓,๔๐๐
๑๑	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร				
	๑. กิจกรรมขับเคลื่อนการ ดำเนินงานโครงการพัฒนา เกษตรกรอินทรีย์ในระดับพื้นที่	๙๗๘,๖๐๐	๓๑๕,๔๐๐	๘๑๒,๕๐๐	๔๗๕,๐๔๐.๒๙
	๒. กิจกรรมติดตามประเมินผล การดำเนินงานโครงการพัฒนา เกษตรกรอินทรีย์	๕๐๐,๐๐๐	๓๗๔,๘๕๘.๖๕	๒๓๓,๐๐๐	๑๖๘,๑๐๐
	๓. กิจกรรมศึกษาการบริหาร จัดการกลุ่มเกษตรกรที่ผลิต ปุ๋ยอินทรีย์	๑๔๔,๐๐๐	๖๐,๑๕๙.๑	ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ	
รวมทั้งสิ้น		๗๗๕,๓๐๙,๗๘๔	๗๖๒,๘๗๖,๐๔๒.๙๓	๕๕๖,๑๖๒,๔๐๐	๔๙๓,๘๕๓,๒๖๐.๑๖

ที่มา : เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ เล่มที่ ๔

จากตารางที่ ๒๓ สรุปได้ว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ดำเนินงานโครงการฯ โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๐ ส่วนราชการ ได้รับจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๗๗๕,๓๐๙,๗๘๔ บาท เบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น ๗๖๒,๘๗๖,๐๔๒.๙๓ บาท หรือร้อยละ ๙๘.๓๙ ซึ่งงบประมาณที่ส่วนราชการได้รับจัดสรรและเบิกจ่ายนั้น มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับ รายงานการติดตามผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไตรมาสที่ ๔ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร อันเนื่องมาจาก บางส่วนราชการได้นำงบบุคลากรด้านอื่น ๆ มาใช้ดำเนินงานโครงการเกษตรกรอินทรีย์ เพื่อให้โครงการฯ ขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิภาพสูงสุด ทั้งนี้ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ดำเนินงาน โดยมีส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๑ ส่วนราชการได้รับจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๕๕๖,๑๖๒,๔๐๐ บาท เบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น ๔๙๓,๘๕๓,๒๖๐.๑๖ บาท หรือร้อยละ ๘๘.๘ (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

ส่วนที่ ๒ การส่งเสริมเกษตรกรด้วยการลงพื้นที่ในจังหวัดลำปาง เพื่อติดตามการขับเคลื่อนเกษตรกรอินทรีย์ และสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมโครงการ/กิจกรรม เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการส่งเสริมเกษตรกรด้วยการลงพื้นที่ในจังหวัดลำปาง เพื่อติดตามการขับเคลื่อนเกษตรกรอินทรีย์ และสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ร่วมโครงการ/กิจกรรม เกษตรกร และผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานโครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรปลอดภัยได้มาตรฐานแบบครบวงจรของจังหวัดลำปาง ของคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ผลการตรวจสอบและประเมินผล พบว่า

(๑) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง

ดำเนินโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานแบบครบวงจรมุ่งสู่เกษตรกรอินทรีย์ จังหวัดลำปาง ในกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านเกษตรกรอินทรีย์ต้นแบบและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง มีหน่วยงานที่รับผิดชอบและบูรณาการงาน จำนวน ๙ หน่วยงาน ประกอบด้วย

- ๑) สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง
- ๒) สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง
- ๓) สำนักงานประมงจังหวัดลำปาง
- ๔) สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดลำปาง
- ๕) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดลำปาง
- ๖) สถานีพัฒนาที่ดินลำปาง
- ๗) ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลำปาง
- ๘) ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลำปาง
- ๙) สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์ลำปาง

ปีงบประมาณ ๒๕๖๔

เป้าหมาย

๑. หมู่บ้านเกษตรกรอินทรีย์ต้นแบบของจังหวัดลำปาง จำนวน ๒ แห่ง
๒. ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์สำหรับหมู่บ้านเกษตรกรอินทรีย์ จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
๓. เกษตรกรตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จำนวน ๑๒๐ ราย
๔. ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ จำนวน ๒๐ ผลิตภัณฑ์
๕. ช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งตลาดออนไลน์และออฟไลน์

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อพัฒนาหมู่บ้านเกษตรกรอินทรีย์ต้นแบบของจังหวัดลำปาง
๒. เพื่อจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์สำหรับหมู่บ้านเกษตรกรอินทรีย์
๓. เพื่อพัฒนาเกษตรกรตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)
๔. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ
๕. เพื่อพัฒนาช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งตลาดออนไลน์และออฟไลน์

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๒,๙๕๐,๐๐๐ เบิกจ่ายจำนวน ๒,๗๔๓,๒๙๑ บาท

ตัวชี้วัด

๑. **เชิงคุณภาพ** : พัฒนาประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาปรับใช้ควบคู่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปการผลิตทางการเกษตรให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกรได้รับการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้ที่มั่นคง

๒. เชิงปริมาณ

๑. หมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ต้นแบบของจังหวัดลำปาง จำนวน ๒ แห่ง
๒. ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์สำหรับหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน
๓. เกษตรกรตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จำนวน ๑๒๐ ราย
๔. ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ จำนวน ๒๐ ผลิตภัณฑ์
๕. ช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งตลาดออนไลน์และออฟไลน์

ปีงบประมาณ ๒๕๖๕

เป้าหมาย

๑. เกษตรกรรายย่อยเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ของจังหวัดลำปาง จำนวน ๑๒๐ ราย

๒. พื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ด้วยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑๒๐ ไร่

๓. ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปางเพิ่มขึ้น ๓๐ ผลิตภัณฑ์
๔. มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปางเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๑๐

วัตถุประสงค์ของโครงการ

๑. เพื่อเพิ่มพื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ด้วยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)
๒. เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าเกษตรจังหวัดลำปาง ด้วยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS)
๓. เพื่อเชื่อมโยงตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ของผู้ผลิตกับผู้บริโภค

งบประมาณ : ได้รับจัดสรรจำนวน ๑,๒๖๗,๗๐๐ บาทเบิกจ่ายจำนวน ๓๕๗,๖๐๐ บาท

ตัวชี้วัดเชิงปริมาณ

๑. เกษตรกรรายย่อยเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ของจังหวัดลำปาง จำนวน ๑๒๐ ราย

๒. พื้นที่ทำเกษตรอินทรีย์ด้วยมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม PGS เพิ่มขึ้นอย่างน้อย ๑๒๐ ไร่

๓. ผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปางเพิ่มขึ้น ๓๐ ผลิตภัณฑ์
๔. มูลค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปางเพิ่มขึ้นอย่างน้อย ร้อยละ ๑๐

กิจกรรม/การดำเนินงาน

๑. พัฒนาหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ต้นแบบของจังหวัดลำปาง
๒. จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์สำหรับหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์
๓. พัฒนาเกษตรกรตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
๔. พัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ต้นแบบจังหวัดลำปาง
๕. พัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง
๖. อำนวยการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง

ผลการดำเนินงาน

จังหวัดลำปาง ได้ดำเนินการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในพื้นที่ ๑๐ อำเภอ ๕ ชนิดสินค้า โดยมีการพัฒนา ข้าวอินทรีย์ใน ๓ อำเภอ คือ อำเภอห้างฉัตร อำเภอเถิน และอำเภอแม่พริก ปศุสัตว์อินทรีย์ในอำเภอห้างฉัตร ประมงอินทรีย์ในอำเภอเถิน เกษตรผสมผสานอินทรีย์ใน ๓ อำเภอ คือ อำเภอวังเหนือ อำเภอห้างฉัตร และอำเภอแม่ทะ และทำการพัฒนา พืชอาหารอินทรีย์ใน ๘ อำเภอ คือ อำเภอวังเหนือ อำเภอแจ้ห่ม อำเภอเมืองลำปาง อำเภอห้างฉัตร อำเภอแม่ทะ อำเภอเสริมงาม อำเภอเมืองปาน และอำเภอเถิน โดยได้ดำเนินกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ต้นแบบและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ พบว่า มีหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ ได้แก่ วิสาหกิจชุมชนฮักน้ำจาง บ้านนาแก้ว (กิว) หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านกิว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง และศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ห้างฉัตร อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง รวมทั้งมีผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบและบูรณาการงาน จำนวน ๙ หน่วยงาน รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๒๔ พื้นที่เกษตรอินทรีย์และเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ จังหวัดลำปาง ตั้งแต่ปี ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕

รายการ	ปี ๒๕๖๐		ปี ๒๕๖๑		ปี ๒๕๖๒		ปี ๒๕๖๓		ปี ๒๕๖๔		ปี ๒๕๖๕	
	ไร่	ราย/แปลง	ไร่	ราย/แปลง	ไร่	ราย/แปลง	ไร่	ราย/แปลง	ไร่	ราย/แปลง	ไร่	ราย/แปลง
๑. พัฒนาเกษตรกรสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (กษจ.)	๑๗๙	๑๓๐	๗๐	๓๐/๑ ศูนย์	๕๗	๕๐	๑๓๒	๙๐	๑๑๑	๙๐	๑๕๘	๑๑๑
๒. ประมงอินทรีย์ปรับเปลี่ยนรับรองมาตรฐาน	-	-	-	-	๑๒	๒๐ ราย	-	-	-	-	๑๕	๒๐ ราย
๓. ปศุสัตว์อินทรีย์เตรียมความพร้อมรับรองมาตรฐาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
๔. เกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน	-	-	-	-	๑๐๐	๕๐	๑๐๔	๒๑	๑๐๑	๒๐	๕๒	๑๔
๕. อินทรีย์ PGS (พด.)												
- ชั้นที่ ๑	๕๐	๕/๕	-	-	๓๔	๕/๕	-	-	-	-	-	-
- ชั้นที่ ๒	๑	๕/๕	-	-	-	-	-	-	๔	๑๑/๑๑	๔	๑๑/๑๑
- ชั้นที่ ๓	๑๐๓	๓๗/๓๗	-	-	-	-	๑๑๙	๓๘/๓๘	-	-	๓๒๘.๘๐	๘๓/๘๓
- ผ่านการรับรอง	-	-	๒๐๐	๔๐/๔๐	-	-	-	-	-	-	-	-
- ศูนย์เรียนรู้ PGS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	๓ แห่ง
๖. ข้าวอินทรีย์ (คมข.)												
- เบื้องต้น T๑	๓,๒๔๓.๗๕	๖๓๕/๘๓๘	๒,๓๓๐.๒๕	๕๒๐/๘๓๗	๙๓๒.๕๐	๑๖๘/๒๒๗	๐	๐	๐	๐	๓,๒๔๓.๗๕	๖๓๕/๘๓๘
- ข้าว T๒ (ปรับเปลี่ยน)	๐	๐	๒,๑๒๒.๗๕	๔๒๕/๕๔๗	๒,๐๙๓.๕๐	๔๘๑/๗๕๖	๙๒๖.๕๐	๑๖๖/๒๒๕	๐	๐	๐	๐
- รับรองมาตรฐาน T๓	๐	๐	๐	๐	๑,๘๓๕.๒๕	๓๖๖/๕๐๔	๒,๙๖๒.๕๐	๖๗๒/๔๕๘	๒,๓๖๘.๒๕	๕๑๖/๗๑๓	๐	๐
๗. พืชอาหาร (คพพ.)	-	-	-	-	-	-	๑๗๐.๑๓	๑๓	๗๘.๔๑	๒๑	๑๔๗.๘๗	๒๕
๘. บัญชีต้นทุนอาชีพ (ตส.)	-	-	-	-	-	๖๕ ราย	-	๓๐ ราย	-	๓๐ ราย	-	๒๐ ราย
๙. Safe For Sure (มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง)	-	-	-	-	-	-	-	-	๓๒ กลุ่ม	๑๐๐	-	-

จากข้อมูลดังกล่าว สามารถสรุปกิจกรรมและผลการดำเนินงานในโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานแบบครบวงจรมุ่งสู่เกษตรกรอินทรีย์ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดลำปาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ จำนวน ๙ หน่วยงาน รายละเอียดปรากฏตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๒๕ กิจกรรมและผลการดำเนินงานในโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานแบบครบวงจรมุ่งสู่เกษตรกรอินทรีย์ ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดลำปาง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ดังนี้

ลำดับ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	กิจกรรม/ผลการดำเนินงาน	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
๑	สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง	<p>- โครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรปลอดภัยเกษตรกรอินทรีย์แบบครบวงจรจังหวัดลำปาง</p> <p>กิจกรรม พัฒนาหมู่บ้านเกษตรกรอินทรีย์ต้นแบบและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง เป้าหมายจำนวน ๒๗๐ ราย</p> <p>ผลการดำเนินงาน</p> <p>- ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย</p> <p>งบประมาณ</p> <p>๒,๙๕๐,๐๐๐ บาท</p>	<p>โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานแบบครบวงจรมุ่งสู่เกษตรกรอินทรีย์จังหวัดลำปาง</p> <p>กิจกรรม เกษตรมูลค่าเพิ่มด้วยมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) งบพัฒนาจังหวัดลำปาง ปีงบประมาณ ๒๕๖๕</p> <p>ผลการดำเนินงาน</p> <p>๑. อบรมให้ความรู้สร้างความเข้าใจในกระบวนการ PGS</p> <p>๒. อบรมเชิงปฏิบัติการ “ผู้ตรวจเยี่ยมประเมินฟาร์มเกษตรกรอินทรีย์ประจำกลุ่ม และตรวจเยี่ยมฟาร์มเพื่อน”</p> <p>๓. การประชุมขับเคลื่อนเกษตรแบบมีส่วนร่วม (PGS) อย่างยั่งยืนระดับจังหวัด</p> <p>งบประมาณ</p> <p>๑,๒๖๗,๗๐๐ บาท</p>
๒	สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง	<p>กิจกรรม</p> <p>๑. อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ (รายใหม่) เป้าหมายจำนวน ๕๐ ราย</p> <p>๒. อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์/ศึกษาดูงาน (รายเดิมปี ๖๓) เป้าหมายจำนวน ๔๐ ราย</p> <p>๓. ติดตาม/ประเมินแปลงเบื้องต้น เป้าหมายจำนวน ๙๐ ราย/แปลง</p> <p>๔. สนับสนุนปัจจัยการผลิตทางการเกษตร เป้าหมายจำนวน ๙๐ ราย</p>	<p>กิจกรรม</p> <p>๑. อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ (รายใหม่) เป้าหมาย จำนวน ๖๑ ราย</p> <p>๒. อบรมเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์/มาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์ (รายเดิมปี ๖๔) เป้าหมาย จำนวน ๕๐ ราย</p> <p>๓. ติดตาม/ประเมินแปลงเบื้องต้น เป้าหมายจำนวน ๑๑๑ ราย/แปลง</p> <p>๔. สนับสนุนปัจจัยการผลิตเกษตรกรอินทรีย์ เป้าหมาย จำนวน ๑๑๑ ราย</p>

ลำดับ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	กิจกรรม/ผลการดำเนินงาน	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
		ผลการดำเนินงาน - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย งบประมาณ ๑๗๙,๕๐๐ บาท	ผลการดำเนินงาน - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย งบประมาณ ๑๒๐,๓๐๐ บาท
๓	สำนักงานประมง จังหวัดลำปาง	กิจกรรม ๑. คัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ เป้าหมาย จำนวน ๒๐ ราย ๒. สร้างเสริมองค์ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำอินทรีย์แก่เกษตรกร เป้าหมาย จำนวน ๒๐ ราย ๓. สนับสนุนปัจจัยการผลิต (ปลานิล ขนาด ๕ เซนติเมตร ไร่ละ ๑,๕๐๐ ตัว) เป้าหมาย จำนวน ๒๐ ไร่ ๔. ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของ เกษตรกร เป้าหมาย จำนวน ๔๐ ราย ผลการดำเนินงาน - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย งบประมาณ ๑๓,๐๐๐ บาท	กิจกรรม ๑. สร้างเสริมองค์ความรู้ด้านการเพาะเลี้ยง สัตว์น้ำอินทรีย์ (รายเดิม ปี ๒๕๖๔) เป้าหมาย จำนวน ๒๐ ราย ๒. ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของ เกษตรกร เป้าหมาย จำนวน ๒๐ รายๆ ละ ๒ ครั้ง ๓. ยื่นคำขอการรับรองมาตรฐานฟาร์ม เป้าหมาย จำนวน ๒๐ ราย ผลการดำเนินงาน - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย งบประมาณ ๑๑,๙๐๐ บาท
๔	สำนักงานปศุสัตว์ จังหวัดลำปาง	กิจกรรม ๑. พัฒนาองค์ความรู้ด้านการผลิตปศุสัตว์ อินทรีย์ให้แก่เกษตรกร เป้าหมายจำนวน ๑๕ ราย ๒. สนับสนุนปัจจัยการผลิต เพื่อเตรียมพร้อม เข้าสู่ระบบการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ให้แก่ เกษตรกร เป้าหมายจำนวน ๓ ราย ผลการดำเนินงาน - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย งบประมาณ ๗๑,๓๐๐ บาท	กิจกรรม - ติดตามงานและให้คำแนะนำเกษตรกร ปี ๒๕๖๔ ผลการดำเนินงาน - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย งบประมาณ ๑,๑๐๐ บาท
๕	สำนักงานการ ปฏิรูปที่ดินจังหวัด ลำปาง	กิจกรรม - จัดฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการผลิตเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐาน เกษตรอินทรีย์สากลและการจัดการผลผลิต เกษตรอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน ในเขตปฏิรูป ที่ดิน และเพื่อเพิ่มจำนวนพื้นที่/เกษตรกร และ	กิจกรรม - จัดฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และ เพิ่มทักษะการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ให้แก่ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน ผ่านกระบวนการ เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และเพื่อเพิ่มจำนวนพื้นที่ จำนวนเกษตรกร และประสิทธิภาพการผลิต

ลำดับ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	กิจกรรม/ผลการดำเนินงาน	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
		<p>ประสิทธิภาพการผลิตเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดิน</p> <p>- สนับสนุนปัจจัยการผลิตเพื่อให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต การแปรรูป เพิ่มมูลค่าผลผลิต และการใช้ประโยชน์ที่ดินอย่างยั่งยืน</p> <p>กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ</p> <p>๑. เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๒,๓ และตำบลไหล่นหิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จำนวน ๒๐ ราย พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๐๐ ไร่ (หลัาอินทรีย์กลุ่มใหม่ ปี ๖๔)</p> <p>๒. เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง จำนวน ๒๐ ราย พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๐๐ ไร่ (สัปปะรดอินทรีย์กลุ่มเก่า ปี ๖๓)</p> <p>ผลการดำเนินงาน</p> <p>๑. เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๒,๓ และตำบลไหล่นหิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง จำนวน ๒๐ ราย พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๐๑ ไร่ (หลัาอินทรีย์กลุ่มใหม่ ปี ๖๔)</p> <p>๒. เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน หมู่ที่ ๕ ตำบลบ้านสา อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง จำนวน ๒๑ ราย พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน ๑๐๔ ไร่ (สัปปะรดอินทรีย์กลุ่มเก่า ปี ๖๓)</p> <p>งบประมาณ</p> <p>๒๕๐,๖๔๐ บาท</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานค่าบริหารจัดการ ๑๒,๕๔๐ บาท - ค่าจ้างเหมาบริการ ๑๑๐,๐๐๐ บาท - ค่าวัสดุ (ปัจจัยการผลิต) ๗๐,๗๐๐ บาท / <u>อุปกรณ์ระบบน้ำหยด</u> (พร้อมติดตั้ง) - การจัดฝึกอบรม/สัมมนา/ประชุมทั้งสิ้น จำนวน ๕๗,๔๐๐ บาท 	<p>ในระบบเกษตรอินทรีย์ให้มีคุณภาพและมีความเหมาะสมกับบริบทพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน และเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม และทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ในเขตปฏิรูปที่ดินเป็นที่ยอมรับ และได้รับการรับรองตามมาตรฐานที่เหมาะสมตรงตามความต้องการของตลาด</p> <p>เป้าหมาย/พื้นที่ดำเนินการ</p> <p>๑. พื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๕๐ ไร่ เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน ๑๐ ราย หมายเหตุ ; มีเกษตรกรสนใจเข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๑๔ ราย เนื้อที่ ๕๒-๓-๕๔ ไร่</p> <p>ผลการดำเนินงาน</p> <p>ดำเนินการได้เกินเป้าหมาย คือ ดำเนินการได้ ๑๔ ราย ๕๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๐๔</p> <p>งบประมาณ</p> <p>๒๓๐,๗๒๐ บาท</p>
๖	สถานีพัฒนาที่ดิน ลำปาง	<p>กิจกรรม</p> <p>๑. ศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งศูนย์ใหม่ ๑ แห่ง - ศูนย์ต่อยอด ๑ แห่ง 	<p>กิจกรรม</p> <p>๑. กลุ่มชั้นที่ ๒ : ต่อยอดซ้ำปีที่ ๒-๔ จำนวน ๑ กลุ่ม ๑๑ ราย ๔ ไร่</p> <p>๒. กลุ่มชั้นที่ ๓ : กลุ่มก้าวหน้า ผ่านการรับรอง</p>

ลำดับ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	กิจกรรม/ผลการดำเนินงาน	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
		<p>๒. เตรียมความพร้อมกลุ่มเกษตรกร</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มใหม่ขั้นที่ ๒ : ๑ กลุ่ม ๐.๓๓๔ ไร่ ๑๑ ราย <p>๓. เตรียมความพร้อมกลุ่มเกษตรกร</p> <ul style="list-style-type: none"> - กลุ่มต่อยอดขั้นที่ ๓ : ๒ กลุ่ม ๒๔๐ ไร่ ๕๓ ราย <p>ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย <p>งบประมาณ</p> <p>๑. ศูนย์เรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดตั้งศูนย์ใหม่ จำนวน ๘๐,๐๐๐ บาท - ศูนย์ต่อยอด ๑ จำนวน ๔๐,๐๐๐ บาท <p>๒. กลุ่มใหม่ขั้นที่ ๒ จำนวน ๑๙,๘๐๐ บาท</p> <p>๓. กลุ่มต่อยอดขั้นที่ ๓ จำนวน ๑๐๖,๐๐๐ บาท</p>	<p>จำนวน ๓ กลุ่ม ๘๓ ราย ๓๒๘.๘๐ ไร่</p> <p>๓. โครงการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์ PGS</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์ใหม่ จำนวน ๑ แห่ง - ศูนย์เดิมต่อยอด จำนวน ๒ แห่ง <p>ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> -กิจกรรม กลุ่มขั้นที่ ๒ และขั้นที่ ๓ ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว -โครงการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์ PGS อยู่ระหว่างดำเนินการ <p>งบประมาณ</p> <p>๑. กลุ่มต่อยอดขั้น ๒ (ซ้ำปีที่ ๒ - ๔) จำนวน ๑ กลุ่ม งบประมาณ ๑๙,๘๐๐ บาท</p> <p>๒. กลุ่มขั้นที่ ๓ : กลุ่มก้าวหน้า ผ่านการรับรอง จำนวน ๓ กลุ่ม งบประมาณ ๑๖๖,๐๐๐ บาท</p> <p>๓. โครงการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้เกษตรกรอินทรีย์ PGS</p> <ul style="list-style-type: none"> - ศูนย์ใหม่ จำนวน ๑ แห่ง งบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท - ศูนย์เดิมต่อยอด จำนวน ๒ แห่ง งบประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ บาท
๗	ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว ลำปาง	<p>กิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ติดตามให้คำแนะนำเกษตรกรเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ และการจัดทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่มเกษตรกร ปี ๒๕๖๐ จำนวน ๗ กลุ่ม ๒๑๔ ราย ปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑๕ กลุ่ม ๔๕๘ ราย <p>ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย <p>งบประมาณ</p> <p>๒๔๕,๐๐๐ บาท</p>	<p>กิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - ติดตามให้คำแนะนำเกษตรกรเกี่ยวกับมาตรฐานการผลิตข้าวอินทรีย์ และการจัดทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่มเกษตรกร ปี ๒๕๖๒ จำนวน ๘ กลุ่ม ๑๖๖ ราย <p>ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ติดตามให้คำแนะนำเกษตรกรจำนวน ๘ กลุ่ม <p>งบประมาณ</p> <p>๒๘๔,๕๐๐ บาท</p>
๘	ศูนย์วิจัยและ พัฒนาการเกษตร ลำปาง	<p>กิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ จำนวน ๑๑ ราย <p>ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการได้เกินเป้าหมาย คือ ดำเนินการได้ 	<p>กิจกรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ จำนวน ๒๕ ราย <p>ผลการดำเนินงาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ดำเนินการได้ ๒๕ ราย ๑๔๗.๘๗ ไร่ คิดเป็น

ลำดับ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	กิจกรรม/ผลการดำเนินงาน	
		ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕
		๒๑ ราย ๗๘.๔๑ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๑๙๐ งบประมาณ ๑๐๐,๖๙๐ บาท	ร้อยละ ๑๐๐ งบประมาณ งบประมาณที่ได้รับ ๓๐,๕๓๐ บาท เบิกจ่าย ๒๙,๐๗๐ บาท คิดเป็น ร้อยละ ๙๕.๒๒ %
๙	สำนักงานตรวจ บัญชีสหกรณ์ ลำปาง	กิจกรรม - เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำ บัญชีต้นทุนอาชีพ เป้าหมายจำนวน ๓๐ ราย ผลการดำเนินงาน - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย งบประมาณ ๘,๒๘๐.๐๐ บาท	กิจกรรม - เกษตรกรได้รับการพัฒนาความรู้ด้านการจัดทำ บัญชีต้นทุนอาชีพ เป้าหมายจำนวน ๒๐ ราย ผลการดำเนินงาน - ดำเนินการได้ตามเป้าหมาย งบประมาณ ๕,๖๒๐.๐๐ บาท

ปัญหาอุปสรรค

๑. เกษตรกรส่วนใหญ่สูงวัย ส่งผลให้การจัดทำเอกสารเพื่อขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทำได้ค่อนข้างยาก
๒. เกษตรกรขอลดพื้นที่เข้าร่วมโครงการหรือลาออก เนื่องจากมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอ
๓. มีผู้ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ไม่เพียงพอ
๔. งบประมาณในการขับเคลื่อนโครงการ/งบประมาณการตรวจรับรองยังไม่เพียงพอ
๕. ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ จำนวน ชนิด ปริมาณผลผลิตต่อไร่ น้อย สภาพไม่สวยงาม เกิดจากปุ๋ยอินทรีย์มีธาตุอาหารไม่เพียงพอ สารกำจัดศัตรูพืชที่ได้จากธรรมชาติไม่ได้ผลกับแมลงศัตรูพืชบางชนิด
๖. ผลผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด
๗. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อยมีพื้นที่ถือครองน้อย ทำให้พื้นที่ในการขอรับรองมาตรฐานต่ำกว่าเป้าหมาย
๘. เกษตรกรมีความสนใจและต้องการทำเกษตรอินทรีย์ แต่มีปัญหาในเรื่อง เอกสารสิทธิที่ดิน
๙. สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ในภาพรวมทำได้ค่อนข้างยาก

(๒) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง

กลุ่มฮักน้ำจาง บ้านนาแก้ว (แก้ว) หมู่ที่ ๔ ตำบลบ้านแก้ว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง จุดเริ่มต้นของกลุ่มเกิดขึ้นในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๑ เมื่อครั้งไปศึกษาดูงานเกษตรอินทรีย์ ด้านการใช้พลังงานทดแทน รวมทั้งการปลูกและแปรรูปสมุนไพร เพื่อใช้ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร ทำให้กลุ่มเกษตรกรเกิดแรงบันดาลใจในการพัฒนาตนเองและครอบครัว และเริ่มปลูกพืชผักอินทรีย์แบบไม่ใช้สารเคมีทางการเกษตร เพื่อลดสารเคมีตกค้างในพืชผักและสิ่งแวดล้อม ภายใต้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และได้ขยายจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้น ในระยะเริ่มต้น จาก ๕ ครัวเรือน เป็น ๘๓ ครัวเรือนในปัจจุบัน จากการชักชวนญาติ พี่ น้อง เพื่อน เข้ามารวมกลุ่ม ซึ่งในช่วงแรกทางคณะกรรมการกลุ่มได้ร่วมกันพัฒนาที่ดินของชุมชน ซึ่งถูกปล่อยให้รกร้างว่างเปล่า เป็นที่ทิ้งขยะและแหล่งเพาะพันธุ์แมลงและศัตรูพืช และไม่ใช้ประโยชน์มากกว่า

๑๕ ปี มาทำเป็นแปลงปลูกผักโดยเปิดรับสมาชิกทุกคนในชุมชนที่มีความต้องการปลูกพืชผัก เพื่อให้มีรายได้ ส่วนสมาชิกที่ไม่มีพื้นที่ในการทำเกษตรอินทรีย์ ได้มีการทอดผ้าป่าเพื่อนำเงินมาซื้อที่ดินเพื่อให้แก่สมาชิกทำเกษตรอินทรีย์ จนปัจจุบันมีพื้นที่ในการทำเกษตรอินทรีย์ประมาณ ๓๓.๓ ไร่ โดยกลุ่มฮักน้ำจาง ทำการปลูกผักปลอดสาร (ผักพื้นบ้าน/ผักตามฤดูกาล) และแปรรูปสมุนไพร เช่น เครื่องดื่มเชียงดา แคปซูลเชียงดา สเปรย์ยานางไบเตย โดยสมาชิกจะนำผักที่ล้างและจัดทำเป็นมัดแล้วมารวบรวมที่ศูนย์ (โรงเรียน) ในทุกเช้า จากนั้นจะนำไปจำหน่ายที่โรงพยาบาลแม่ทะ รวมทั้งได้รับความไว้วางใจจากโรงพยาบาลศูนย์ลำปาง ส่งพืชผักอินทรีย์ไปประกอบอาหารให้ผู้ป่วยในโรงพยาบาล นอกจากนี้ได้มีการจำหน่ายที่ศาลากลางจังหวัดลำปาง และ Big C ซูเปอร์เซ็นเตอร์ สาขาลำปาง ทุกวัน รวมทั้งวางจำหน่ายที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) วันจันทร์และวันศุกร์ และจำหน่ายที่ห้างเสรีสรรพสินค้า วันอังคารและวันพุธ และจำหน่ายที่ตลาดเกษตร ทุกวันเสาร์และอาทิตย์ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้ผู้ที่สนใจเข้ามาท่องเที่ยวอีกด้วย พร้อมกันนี้ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง ได้ส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือกในครอบครัว เพื่อลดรายจ่ายและดูแลสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย (๑) การใช้จักรยานปั่นน้ำเพื่อการเกษตรเพื่อลดค่าไฟฟ้าและค่าน้ำมันเชื้อเพลิง (๒) ผลิตไฟฟ้าจากเซลล์แสงอาทิตย์ อุปกรณ์ไฟฟ้าและแสงสว่างในอาคาร (๓) ใช้แผงพลังงานแสงอาทิตย์สูบน้ำจากบ่อบาดาลขึ้นไปเก็บไว้ในถังเก็บน้ำแล้วปล่อยลงไปใช้ในแปลงเกษตรอินทรีย์ และ (๔) ผลิตแก๊สชีวภาพ จากเศษอาหารในครัวเรือน ลดค่าใช้จ่ายในการซื้อแก๊สหุงต้ม

ทั้งนี้ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจางได้รับการรับรองมาตรฐาน Organic Thailand , PGS , GAP และมาตรฐานระบบเกษตรอินทรีย์ จากองค์การมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ ด้านน้ำที่ใช้เพื่อการเกษตร กลุ่มฮักน้ำจางใช้น้ำจากแม่น้ำจาง ประมาณ ๑๐ % ส่วนมากใช้น้ำจากบ่อในโรงเรียน ซึ่งทางกลุ่มจะตรวจสอบเคมีทุกเดือน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง ได้มีการพัฒนาตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ประกอบด้วย

ต้นน้ำ (๑) การพัฒนาระบบการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐาน (๒) เมล็ดพันธุ์ต้นกล้าอินทรีย์ป่วยอินทรีย์ แหล่งน้ำที่เพียงพอต่อการทำการเกษตร และ (๓) ส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรให้มีศักยภาพในการผลิต รวมถึงการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ในการผลิตสินค้าเกษตรให้มีคุณค่าและมาตรฐาน รวมถึงการพัฒนาแนวคิดเพื่อให้เกิดการต่อยอดกิจกรรมด้านการเกษตรอินทรีย์

กลางน้ำ (๑) การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเกษตรอินทรีย์ (๒) ทำงานร่วมกับหน่วยงานและองค์กรเพื่อพัฒนาสินค้าแปรรูป (๓) ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาส่งเสริมการผลิต เพื่อสร้างมูลค่าและทำให้เกิดมาตรฐานส่งผลให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และ (๔) สามารถนำเอาผลิตผลทางการเกษตรมาต่อยอดเพื่อให้เกิด Product หรือสินค้าตัวใหม่ที่ตรงตามความต้องการของลูกค้าหรือตลาด

ปลายน้ำ (๑) สร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภค และ (๒) ผลิตสินค้าและจัดการ หาแนวทางการจัดการด้านการตลาดเพื่อกระจายสินค้าให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภคและตลาด

วิสัยทัศน์ : วิถี ฮักน้ำจาง วิถีอินทรีย์ สุนัตวิถีที่ยั่งยืน

เป้าหมาย : ความสุข ความเข้าใจ ความเท่าเทียม การแบ่งปัน ความรับผิดชอบ

การรักษาสิ่งแวดล้อม การสร้างงานในชุมชน การสร้างเครือข่าย

พันธกิจ : การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรวิถีอินทรีย์ เรียนรู้วิถีชุมชนฮักน้ำจาง ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ภายใต้การรักษาทรัพยากรดิน น้ำ ต้นไม้ อากาศ เกื้อหนุนวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน

ประเด็นการพัฒนา (๑) การพัฒนาระบบการผลิตให้ได้คุณภาพมาตรฐาน (๒) การสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์แปรรูปเกษตรอินทรีย์ (๓) การพัฒนาการตลาดสีเขียวและเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ และ (๔) การพัฒนาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพโดยชุมชน

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง ได้มีการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการทำเกษตรอินทรีย์ของชุมชน เช่น

ธนาคารน้ำ จัดหาแหล่งน้ำสำรองในช่วงประสบปัญหาภัยแล้ง และฝนทิ้งช่วง สร้างพื้นที่สีเขียวให้เกิดการอุ้มน้ำเพื่อเป็นแหล่งน้ำในอนาคต และศึกษาแนวทางเพื่อจัดการน้ำใต้ดินและน้ำผิวดิน

ธนาคารปุ๋ย จัดตั้งกลุ่มผู้ทำปุ๋ยหมักอินทรีย์เพื่อใช้ในแปลงเกษตรของกลุ่ม รวมถึงการสร้างรายได้ให้กลุ่มผู้ผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการพัฒนาคุณภาพของปุ๋ยและดิน ซึ่งส่งผลให้มีปุ๋ยอินทรีย์เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร

ธนาคารต้นไม้ ส่งเสริมให้ชาวบ้านและสมาชิกในกลุ่มปลูกต้นไม้ยืนต้นที่สามารถรับประทานได้เพื่อเป็นแหล่งอาหารให้ชุมชนและรวมถึงการอนุรักษ์พันธุ์ไม้พื้นเมือง เพื่อเป็นการสร้างพื้นที่สีเขียวทำให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดีแก่ชุมชนรวมถึงเป็นแหล่งกักเก็บน้ำในอนาคต

ธนาคารเมล็ดพันธุ์ ทำการจัดเก็บและขยายเมล็ดพันธุ์พืชพื้นเมืองมีกล้าพันธุ์ที่สามารถนำไปปลูกต่อได้ รวมถึงการแบ่งปันให้เกษตรกรและเครือข่ายที่มีความต้องการในการใช้เมล็ดพันธุ์พื้นเมือง

ผลงานที่สำคัญ นวัตกรรมที่โดดเด่นที่ได้รับรางวัล

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจางได้รับรางวัล "ชุมชนต้นแบบเกษตรอินทรีย์ ระดับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน ระดับดีเด่นลำดับ ๑" จังหวัดลำปางเป็น ๑ ใน ๘ จังหวัด ภาคเหนือตอนบน (เชียงใหม่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง ลำพูน เชียงราย แพร่ พะเยา และน่าน) เป็นพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินงานโครงการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และคณะทำงานร่วมบูรณาการ

ทั้งนี้ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ระดับจังหวัดลำปาง ได้คัดเลือกชุมชนเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ ปี ๒๕๖๓ จังหวัดลำปาง จำนวน ๑ ชุมชน ได้แก่ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนฮักน้ำจาง บ้านนาแก้ว (กัว) ตำบลบ้านกัว อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ภายใต้โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ กิจกรรม : อำนวยการขับเคลื่อนการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือตอนบน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

จากที่คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ณ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง มีข้อค้นพบและข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
๑. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง เป็นกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ เพราะสามารถสร้างรายได้ และทำให้สมาชิกในกลุ่มพึ่งพาตนเองได้ นอกจากการทำเกษตรอินทรีย์ยังมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรมาเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า เช่น เครื่องดื่มเชียงดา แคปซูลเชียงดา สเปรย์ยานางไบเบิ้ล ทั้งนี้ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจางได้เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้ผู้ที่สนใจเข้ามาศึกษาและท่องเที่ยว โดยทางผู้นำของกลุ่มมีความคิดที่ก้าวหน้า มีความเป็นจิตอาสา ส่งผลให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง ซึ่งการรวมกลุ่มใช้วิธีการสร้างเครือข่ายในชุมชนจากกลุ่มเล็ก ๆ ๒-๓	- ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำวิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจางไปเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบ ทั้งในเรื่องการรวมกลุ่ม การขับเคลื่อน และผลการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ เพื่อถ่ายทอดไปสู่กลุ่มเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ ที่กำลังดำเนินการ หรือกำลังเริ่มต้นทำการเกษตรอินทรีย์

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
<p>ครอบครัวให้เกิดผลสำเร็จ จนเกิดความมั่นใจและสามารถขยายองค์ความรู้และความร่วมมือต่าง ๆ ไปยังครอบครัวอื่น ๆ จนครบทั้งหมู่บ้าน เน้นที่ประสิทธิภาพรวมทั้งให้สมาชิกในกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาทุก ๆ ด้าน และในการดำเนินงานของกลุ่มจะมีการร่วมมือกันระหว่างเกษตรกรผู้สูงอายุกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้อย่างลงตัว</p> <p>๒. มีความร่วมมือกันในการทำงานของ ๒ Generation ในการดำเนินงานด้านเกษตรอินทรีย์ โดยกลุ่มผู้สูงอายุจะมีองค์ความรู้ในเรื่องการผลิต และกลุ่มคนหนุ่มสาวจะมีองค์ความรู้ในเรื่องการแปรรูป Package การสร้าง Story และด้านการตลาดทางออนไลน์และออฟไลน์ จึงทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนดังกล่าวประสบความสำเร็จอย่างมากทั้งต้นน้ำการผลิต กลางน้ำการแปรรูป และปลายน้ำการตลาด</p>	

(๓) ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ห้างฉัตร

ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ห้างฉัตร ตำบลปงยางคก อำเภอดำรงวิทยารัษฎา จังหวัดลำปาง เริ่มต้นจากเมื่อปี ๒๕๕๒ อ.เนตร ใจเที่ยง ปัจจุบันเป็นข้าราชการบำนาญ เมื่อเกษียณอายุราชการแล้วจึงมาทำการปลูกข้าวในพื้นที่เดิมของบิดา มารดา ในเนื้อที่ประมาณ ๑๓ ไร่ ต่อมาผู้ว่าราชการจังหวัดลำปางจึงขอให้ อ.เนตร จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ โดย อ.เนตร เริ่มต้นทำการเกษตรตั้งแต่การเลี้ยงไส้เดือน เพราะต้องการที่จะไม่ใช้สารเคมีเลย ต่อมาในปี ๒๕๕๘ อ.เนตร ได้เริ่มต้นการทำข้าวอินทรีย์และปัจจัยการผลิตที่เป็นอินทรีย์ ซึ่งปัจจุบันที่ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ห้างฉัตร มีจุดการเรียนรู้อยู่ทั้งหมด ๒๙ กิจกรรม ในเริ่มแรก อ.เนตร ใช้วิธีการรวบรวมผู้ที่มีความสามารถในการปลูกข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพในจังหวัดลำปาง จำนวน ๑๙ คน จึงได้ขอเชิญมาร่วมประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนทักษะและองค์ความรู้ จนกระทั่งได้รวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวทิพย์ช้าง ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ - ปัจจุบัน และมีสมาชิก ๕๓ คน มีพื้นที่ประมาณ ๓๕๓ ไร่ ซึ่งในการทำข้าวอินทรีย์จะเริ่มต้นตั้งแต่ปัจจัยการผลิต กระบวนการผลผลิต การเพิ่มมูลค่าของผลผลิต ทั้งนี้เมื่อสมาชิกเข้าสู่กระบวนการกลุ่มสมาชิกทุกคนต้องนำตัวอย่างดินทุกแปลงมาตรวจวิเคราะห์ที่สำนักงานพัฒนาที่ดินจังหวัด และต้องเข้าสู่หลักสูตรเชิงปฏิบัติการ “ชาวนามีอาชีพ” ที่ได้รื้อฟื้นภูมิปัญญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย ๑) ถอดรหัส ๓ หัวง ๒ เงื่อนไข ตามแนวทฤษฎีใหม่ “ข้าวไทยคุณภาพ” ๒) การคัดเลือกเมล็ดพันธุ์ ๓) ปัจจัยการผลิต ดิน น้ำ ๔) กระบวนการผลิต เตรียมแปลง และการเพาะปลูก ๕) การบำรุง ดูแล รักษาข้าว ๖) การเก็บรักษา เมล็ดพันธุ์ และการเก็บเกี่ยว ๗) การทำบัญชี ต้นทุนการผลิต ๘) การตลาดนำการผลิต อย่างไรก็ตาม สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวทิพย์ช้างมีการทำกิจกรรมที่หลากหลายในแปลงของตนเอง ทั้งปลูกพืชร่วมกันตั้งแต่ ๒ ชนิดขึ้นไป หรือปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์เพื่อลดความเสี่ยงในการประกอบการ กลุ่มมุ่งเน้นการพัฒนาดินให้สมบูรณ์เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการซื้อปัจจัยการผลิตจากภายนอก สมาชิกสามารถบริหารจัดการหนี้สินได้ตั้งแต่ปีแรกที่เข้าร่วมกลุ่ม เนื่องจากได้รับองค์ความรู้จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถจัดทำแผนการผลิต

แผนการตลาดจนสามารถลดค่าใช้จ่ายและมีรายได้เพิ่มขึ้น สมาชิกและกลุ่มมีเงินออมเพิ่มมากขึ้นจากการลดต้นทุนการผลิต และมีผลกำไรจากการขายข้าวในราคาที่น่าพอใจ

ทั้งนี้ ศพก. ห้างฉัตรร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทำการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการผลิตข้าวพบว่า ในข้าวจะมีสารแอนโทไซยานิน (Anthocyanin) ซึ่งจะช่วยยับยั้งสารก่อมะเร็ง ด้านอนุมูลอิสระ ยับยั้งเบาหวาน และยับยั้งหลอดเลือดหัวใจแข็งตัว จากนั้นจึงเสนอของบประมาณจากสถาบันวิจัยแห่งชาติ เพื่อจัดตั้งห้องวิจัยสารแอนโทไซยานินในข้าว จากนั้นก็ได้ทำผลิตภัณฑ์ Antho-PLUS+ ซึ่งจะสามารถต่อยอดไปได้ไกลเนื่องจากสารแอนโทไซยานินจะสามารถนำไปผลิตเส้นก๋วยเตี๋ยว และผลิตภัณฑ์เสริมความงาม ฯลฯ

อนึ่ง ความสำเร็จของศูนย์การเรียนรู้ดังกล่าว ได้พบผลงานเป็นที่ประจักษ์ ได้แก่ มีธนาคารปูอินทรีย์สำหรับหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑๗ หมู่บ้าน เกษตรกรได้รับการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS) จำนวน ๑๒๐ ราย มีผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ต้นแบบ จำนวน ๓๐ ผลิตภัณฑ์ และมีช่องทางการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งตลาดออนไลน์และออฟไลน์

จากที่คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล ณ ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ห้างฉัตร มีข้อค้นพบและข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
<p>๑. ศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ห้างฉัตร ประสบความสำเร็จในการผลิตข้าวอินทรีย์และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า ทั้งนี้ทางศพก. ห้างฉัตร มีการถ่ายทอดให้ความรู้กับเกษตรกรในการทำข้าวอินทรีย์ ตั้งแต่ปัจจัยการผลิต กระบวนการผลิต ผลผลิต และการแปรรูป โดยมีการจัดกิจกรรมทั้งหมด ๒๙ กิจกรรม นอกจากนี้ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ศึกษาวิจัยในเรื่องสารแอนโทไซยานิน (Anthocyanin) จากข้าวซึ่งสามารถนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เช่น เส้นก๋วยเตี๋ยว อาหารเสริม และผลิตภัณฑ์เสริมความงาม เป็นต้น โดยสามารถช่วยยับยั้งสารก่อมะเร็ง ด้านอนุมูลอิสระ ยับยั้งเบาหวาน และยับยั้งหลอดเลือดหัวใจแข็งตัว</p>	<p>๑. ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นำศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ห้างฉัตร ไปเป็นตัวอย่างหรือต้นแบบ ในการปลูกข้าวอินทรีย์ และแปรรูปผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าให้กับกลุ่มเกษตรกรกลุ่มอื่น ๆ ที่กำลังดำเนินการ หรือกำลังเริ่มต้นทำการเกษตรอินทรีย์</p>
<p>๒. การผลิตข้าวอินทรีย์ และผลิตภัณฑ์แปรรูปข้าวอินทรีย์ ผลิตได้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของตลาด เนื่องจากขาดเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ให้ความรู้แก่เกษตรกร และขาดแคลนแรงงานในด้านการผลิต</p>	<p>๒. ควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประชาสัมพันธ์ และประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ภาคเอกชน ในการจัดหาเจ้าหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ให้ความรู้แก่เกษตรกร และจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุน เพื่อจ้างแรงงานในการผลิตข้าวอินทรีย์ และผลิตภัณฑ์แปรรูป รวมทั้งเครื่องจักรกลในการผลิตได้ตามความต้องการของตลาด</p>

๕. ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็นการตรวจสอบฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่สอดคล้องกับกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ (Big Rock) การขับเคลื่อนการให้บริการประชาชนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Service) การพัฒนาตามกรอบโมเดลเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน อันประกอบด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG Model)

คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ลงพื้นที่ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลโครงการเกษตรอินทรีย์ ภายใต้กิจกรรมกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีข้อค้นพบ และข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
<p>๑. เกษตรกรที่สนใจทำเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่สูงวัย ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการที่นำไปสู่การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ส่งผลให้การจัดทำเอกสารเพื่อขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทำได้ค่อนข้างยาก</p>	<p>๑. กรมส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer : YSF) และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นพี่เลี้ยงให้แก่เกษตรกรสูงวัย โดยร่วมกันบริหารจัดการเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำเอกสารเพื่อขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และแนะนำแนวทางการเชื่อมโยงตลาดเกษตรอินทรีย์ให้เห็นผลเป็นรูปธรรมที่รวดเร็ว</p> <p>๒. ควรบูรณาการหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยร่วมกันจัดทำแผนงาน/โครงการ และระบุกลุ่มเป้าหมายเป็นเกษตรกรสูงวัย</p>
<p>๒. เกษตรกรขอลดพื้นที่ในการเข้าร่วมโครงการฯ หรือ ลาออกจากโครงการฯ เนื่องจากประสิทธิภาพการใช้น้ำ และมีแหล่งน้ำในการทำเกษตรอินทรีย์ไม่เพียงพอ</p>	<p>๑. ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้แผนงาน/โครงการของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มแหล่งน้ำขนาดใหญ่ ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำให้แก่เกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อน เช่น การบริหารจัดการน้ำ/ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา (นอกเขตชลประทาน) การขุดเจาะน้ำบาดาล การจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การขอรับการสนับสนุนระบบชลประทาน ระบบน้ำหยด และระบบ Smart Farming</p> <p>๒. ประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เรื่องระบบน้ำ และการใช้น้ำในการทำเกษตรอินทรีย์ โดยให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สืบค้นพื้นที่ก่อนเริ่มโครงการเกษตรอินทรีย์ โดยพิจารณาเลือกพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเพียงพอในการดำเนินงาน หรือมีการวางแผนการบริหารจัดการน้ำ ก่อนเริ่มโครงการเกษตรอินทรีย์</p>
<p>๓. มีผู้ตรวจรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ไม่เพียงพอ</p>	<p>๑. กรมพัฒนาที่ดินควรจัดประเภทการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS เพื่อเพิ่มจำนวนผู้ตรวจประเมินแปลงอินทรีย์</p>

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
	<p>๒. ควรให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการตรวจรับรองพิจารณาแก้ไขปัญหา วิธีการ และขั้นตอน รวมถึงงบประมาณในการดำเนินการตรวจรับรองให้ครอบคลุมตามจำนวนเกษตรกรที่ร้องขอ</p> <p>๓. กรมวิชาการเกษตรควรใช้ third party ในการดำเนินการตรวจรับรองสำหรับกลุ่มเกษตรกรบางกลุ่มที่ทำเกษตรอินทรีย์ซึ่งมีความประสงค์จะขอตรวจรับรองมาตรฐานในระดับที่สูงขึ้น</p>
<p>๔. การตรวจรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อส่งออกไปต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายสูง</p> <p>๔.๑ งบประมาณภาครัฐ ในส่วนของการตรวจรับรองยังไม่เพียงพอ</p> <p>๔.๒ ระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล มีหลักเกณฑ์เงื่อนไข การขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เช่น IFOAM/EU/JAS/NOP มีค่าใช้จ่ายในการขอรับรองมาตรฐานดังกล่าวที่ค่อนข้างสูง เกษตรกรจึงเห็นว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่เกินภาระ และทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ขอรับรองมาตรฐานดังกล่าว</p>	<p>๑. กรมวิชาการเกษตรควรพิจารณาจัดประเภทการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ โดยแบ่งเป็น เกษตรกรรายย่อย และเกษตรกรที่มีความประสงค์จะส่งออกผลผลิตเกษตรอินทรีย์ไปยังต่างประเทศ</p> <p>๒. กรมวิชาการเกษตรควรประชาสัมพันธ์ ประสาน ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/ภาคเอกชน ในการจัดหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนเพื่อดำเนินการโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น เกษตรอินทรีย์ระดับสากล IFOAM/EU/JAS/NOP</p> <p>๓. สำนักงบประมาณควรสนับสนุนในการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรทำเกษตรอินทรีย์เพื่อการส่งออก รวมทั้งจัดหาแหล่งเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ และสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็น</p>
<p>๕. การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการด้านเกษตรอินทรีย์ขาดความต่อเนื่อง ส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านเกษตรอินทรีย์ในแต่ละพื้นที่ไม่เป็นไปตามแผนหรือโครงการที่วางไว้</p>	<p>๑. สำนักงบประมาณควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการด้านเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านเกษตรอินทรีย์ให้เป็นไปตามแผน</p>
<p>๖. ผลผลิตเกษตรอินทรีย์มีจำนวน ชนิด ปริมาณผลผลิตต่อไร่ น้อย สภาพไม่สวยงาม เกิดจากปุ๋ยอินทรีย์มีธาตุอาหาร ไม่เพียงพอ และสารกำจัดศัตรูพืชที่ได้จากธรรมชาติไม่มีประสิทธิภาพในการป้องกันแมลงศัตรูพืชบางชนิด</p>	<p>๑. กรมส่งเสริมการเกษตรควรเพิ่มการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำปุ๋ยอินทรีย์และธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับการเจริญเติบโตของพืชอินทรีย์ ไปยังกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรแปลงใหญ่ที่มีประสิทธิภาพ</p> <p>๒. กรมวิชาการเกษตรควรส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาสารชีวภัณฑ์/สารกำจัดศัตรูพืช ที่มีประสิทธิภาพในหน่วยงานราชการและสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง และขยายผลไปยังกลุ่มเป้าหมายที่มีความสนใจ</p> <p>๓. สำนักงบประมาณควรสนับสนุนงบประมาณ หรือมีมาตรการด้านภาษีเพื่อบรรเทาภาระภาษีให้กับเอกชนที่มีความพร้อมในการผลิตอาหารสัตว์อินทรีย์ ซึ่งจะส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถทำปศุสัตว์อินทรีย์ได้สะดวกขึ้น และส่งผลให้สินค้าปศุสัตว์อินทรีย์มีปริมาณเพิ่มขึ้น</p>

ข้อค้นพบ	ข้อเสนอแนะ
๗. เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรรายย่อย ส่งผลให้พื้นที่ในการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่ำกว่าเป้าหมาย	<p>๑. กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดินควรส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มในรูปแบบของแปลงใหญ่เกษตรอินทรีย์เพื่อขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ โดยระยะเริ่มต้น ควรเพิ่มพื้นที่ในการขยายผลเกษตรอินทรีย์ ซึ่งใช้มาตรฐานรับรองเกษตรอินทรีย์ PGS และรับรองสินค้าเกษตร โดยมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ผลิตในท้องถิ่นตัวเอง ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็ง และลดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ</p> <p>๒. ขอรับการสนับสนุนจากเครือข่ายสมาพันธ์เกษตรกรมัยยั่งยืนในพื้นที่ เพื่อกำหนดเป้าหมายการขยายพื้นที่เกษตรอินทรีย์</p>
๘. สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) ส่งผลให้การลงพื้นที่ขับเคลื่อน การตรวจติดตาม และการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทำได้ลำบาก	หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาและนำเทคโนโลยีมาช่วยในการตรวจติดตามและตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ดังเช่นที่กรมประมงมีการเพิ่มรูปแบบการตรวจประเมินรับรองมาตรฐานฟาร์ม โดยใช้การตรวจแบบ remote assessment เป็นต้น
๙. ราคาซื้อ-ขายผลผลิตอินทรีย์มีราคาไม่แตกต่างจากราคาผลผลิตเกษตรทั่วไป	<p>๑. กรมส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มของเกษตรกร/สหกรณ์/แปลงใหญ่ เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรองราคาในการจัดซื้อปัจจัยการผลิต</p> <p>๒. กรมส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมให้กลุ่มเกษตรกรมีผลผลิตที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม</p> <p>๓. กรมส่งเสริมการเกษตรหรือเอกชนควรสร้างตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ตามแหล่งเป้าหมายที่มีผู้บริโภคที่ต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์</p> <p>๔. กรมส่งเสริมสหกรณ์ควรสร้างเครือข่ายในการกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคที่มีความต้องการสินค้าเกษตรอินทรีย์</p>

ทั้งนี้ จากการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – ๒๕๖๕ ของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และการสุ่มสังเกตการณ์ด้วยการลงพื้นที่ในจังหวัดลำปาง คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงพบปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน รวมทั้งข้อค้นพบและข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

๖. สภาพปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์

๑) ด้านนโยบาย

(๑) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของประเทศไทยมีภาครัฐเป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายและการนำนโยบายไปสู่ภาคการปฏิบัติ รวมทั้งภาครัฐได้มีการปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ปฏิบัติงาน

เป็นผู้สนับสนุน โดยเน้นการทำงานในลักษณะบูรณาการในเชิงพื้นที่ และเกษตรกรเป็นเป้าหมายหลัก ในการดำเนินงานโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและเกษตรกรเป็นศูนย์กลางของเป้าหมายในการพัฒนาเกษตร อินทรีย์ให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนยังขาดการมีส่วนร่วมและบูรณาการ ร่วมกันอย่างแท้จริงและต่อเนื่องเพื่อยกระดับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่อุปทาน (ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ) ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ และควรประเมินผลการดำเนินงานที่ วัดผลสัมฤทธิ์ในเชิงคุณภาพที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรมากกว่าเชิงปริมาณ ตามแผนงาน/โครงการ ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ

(๒) ปัจจัยการผลิตด้านเกษตรอินทรีย์ เช่น อาหารสัตว์/สัตว์น้ำอินทรีย์ และปุ๋ยอินทรีย์ เป็นต้น ยังมีไม่เพียงพอต่อการสนับสนุน/ส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งปัจจัยการผลิตที่ขาดแคลนดังกล่าว ส่งผลให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการใช้เคลือบเกษตร อินทรีย์ให้มีความยั่งยืน ดังนั้นภาครัฐควรกำหนดมาตรการให้ภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการ พัฒนาการทำเกษตรอินทรีย์ เช่น การกำหนดมาตรการลดภาษีให้สำหรับภาคเอกชนที่ทำธุรกิจด้านปัจจัยการ ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

(๓) ยังขาดการสนับสนุนด้านการวิจัยเกษตรอินทรีย์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างมาตรฐาน และกฎระเบียบที่เหมาะสมกับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในบริบทของประเทศไทย อีกทั้งยังขาดการสนับสนุน แหล่งงบประมาณในการพัฒนาด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม เพื่อยกระดับผลผลิตเกษตร อินทรีย์ให้มีผลิตภาพมากขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดความคุ้มค่าต่อการลงทุนของภาครัฐ

(๔) ยังขาดนโยบายการพัฒนาการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งตลาดในระดับจังหวัด ประเทศ และต่างประเทศ เพื่อสร้างมูลค่าทางด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในการสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนดำเนินงานดังกล่าวร่วมกับภาครัฐอย่างต่อเนื่องและ เป็นรูปธรรม

(๕) ยังพบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผล กระทบต่อการยกระดับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของไทย เช่น ด้านแหล่งน้ำ และด้านคุณภาพดินที่ยังไม่ เหมาะสมต่อการผลิตสินค้าอินทรีย์

(๖) ยังขาดการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้แก่ผู้บริโภคให้มี ความรู้ความเข้าใจในประโยชน์ของการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ รวมถึงการประชาสัมพันธ์แหล่งการ จำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยในพื้นที่ต่าง ๆ

(๗) ปัจจุบันพบว่าสถานการณ์เศรษฐกิจอยู่ในภาวะถดถอย ส่งผลต่อปัจจัยทางการผลิต ด้านการเกษตรหลายอย่างปรับตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกษตรกรขาดแหล่งเงินทุนในการผลิตสินค้า เกษตรอินทรีย์โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกรรายย่อย ดังนั้นควรมีนโยบายในการส่งเสริม/สนับสนุนให้เกษตรกร รายย่อยสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อสร้างสมรรถนะในการแข่งขันให้แก่เกษตรกรไทย

(๘) ยังขาดการบูรณาการการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญในระดับประเทศ ทำให้ผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าถึงข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐได้ค่อนข้างยาก อาทิ เช่น การเข้าถึง ฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้/งานวิจัยด้านเกษตรอินทรีย์ของไทยที่มีอยู่ เป็นจำนวนมาก แต่กระจายไปทุกพื้นที่ทุกองค์กร ทั้งหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรการศึกษา และ ศูนย์เรียนรู้ชุมชน เป็นต้น ซึ่งองค์ความรู้ดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการยกระดับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของไทย

๒) ด้านการปฏิบัติงาน

(๑) บุคลากรบางส่วนยังขาดองค์ความรู้ในด้านกระบวนการรับรองมาตรฐาน เช่น กรมพัฒนาที่ดินยังพบว่ามีเจ้าหน้าที่บางส่วนยังไม่เข้าใจกระบวนการขับเคลื่อนการรับรองมาตรฐาน PGS และมีจำนวนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานดังกล่าว

(๒) บุคลากรบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจทิศทางการขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อภาพความสำเร็จของการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๓) ด้านงบประมาณ

ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ จากการสอบถามข้อมูลพบว่า ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณลดลง ส่งผลให้การดำเนินภารกิจไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด ทำให้ต้องมีการปรับแผนการปฏิบัติงาน และแผนการเบิก - จ่ายงบประมาณให้สอดคล้องกับจำนวนเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

๔) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

บางพื้นที่มีแหล่งสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมต่อการทำเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งมีแหล่งน้ำไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน

๕) ด้านเกษตรกร

เกษตรกรยังมีองค์ความรู้ไม่เพียงพอ และเกษตรกรยังขาดองค์ความรู้ที่ทันสมัยในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เช่น องค์ความรู้ด้านการใช้นวัตกรรม/เทคโนโลยี /เครื่องจักรกลทางการเกษตรที่จะใช้ในการยกระดับการพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งยังขาดแรงจูงใจในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เนื่องจากมาตรการทางด้านการตลาดยังไม่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้อย่างยั่งยืน

๖) ด้านการพัฒนากระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน

จำนวนผู้ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานยังมีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรและภาคเอกชน ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย รวมทั้งสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่จะส่งจำหน่ายไปยังประเทศคู่ค้าที่สำคัญ

๗) ด้านกฎหมาย

มีข้อจำกัดในการดำเนินงานใน ๒ มิติ ได้แก่ (๑) ด้านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ พบว่า เกษตรกรบางส่วนไม่มีเอกสารสิทธิ์ที่ดิน และ (๒) คุณสมบัติของผู้ยื่นเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐานจะต้องเป็นเจ้าของที่ดินที่ถือสิทธิ์ครอบครองตามกฎหมายเท่านั้น ซึ่งมีเกษตรกรบางส่วนเช่ากรรมสิทธิ์ที่ดิน ส่งผลให้เกษตรกรไม่สามารถเข้าสู่ระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้

๘) ด้านการตลาด

ยังพบข้อจำกัดของตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีอยู่อย่างจำกัด ผู้บริโภคยังไม่สามารถเข้าถึงสินค้าดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งผู้บริโภคยังไม่ให้ความสนใจในการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อสร้างมูลค่าทางด้านการตลาดให้แก่สินค้าเกษตรดังกล่าวได้ เนื่องจากราคาสินค้าเกษตรอินทรีย์สูงกว่าราคาสินค้าเกษตรทั่วไป ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจของไทยอยู่ในช่วงภาวะเศรษฐกิจถดถอย ซึ่งผู้บริโภคไม่มีกำลังซื้อสินค้าที่อยู่ในกลุ่มตลาดเฉพาะ

๗. ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไขในการดำเนินงานตามประเด็นการตรวจสอบและประเมินผล

๑) ด้านนโยบาย

ข้อค้นพบ พบว่า จุดแข็งของการดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับทิศทาง การขับเคลื่อนตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นที่ ๓ : การเกษตร, ประเด็นที่ ๑๘ : การเติบโตอย่างยั่งยืน และ ประเด็นที่ ๒๓ : ด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ทำให้การขับเคลื่อนเกษตรกรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีเป้าหมายและแนวทางการขับเคลื่อนงานที่จะส่งผลให้การดำเนินงานสำเร็จ รวมทั้งการดำเนินงาน เกษตรอินทรีย์มีการบูรณาการตลอดห่วงโซ่อุปทานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีการวางระบบติดตามและ ประเมินผล ทำให้สามารถตรวจสอบการทำงาน และประเมินผลสำเร็จได้อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข ทุกส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องให้ความสำคัญในการบูรณาการร่วมกันตลอดห่วงโซ่อุปทานอย่างต่อเนื่องและชัดเจน และควรทบทวนแผนดังกล่าวให้เป็นปัจจุบัน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการบูรณาการในส่วนของ (ปลายน้ำ) ด้าน การตลาด จะต้องดำเนินการอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม รวมทั้งควรกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน ในเชิงคุณภาพมากกว่าเชิงปริมาณ เพื่อสะท้อนความสำเร็จของการขับเคลื่อนงานเกษตรกรอินทรีย์ได้อย่างแท้จริง

๒) ด้านการปฏิบัติ

ข้อค้นพบ พบว่า ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการปรับแผน/วิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อ บริหารงานโครงการให้ประสบผลสำเร็จ เช่น กรมประมงมีการเพิ่มรูปแบบการตรวจประเมินรับรองมาตรฐาน ฟาร์ม โดยใช้การตรวจแบบ remote assessment เพื่อเป็นทางเลือกในการเข้าตรวจประเมินฟาร์มสำหรับ พื้นที่ที่มีความเสี่ยงการแพร่ระบาดของ COVID -19 กรมส่งเสริมการเกษตรมีการปรับกระบวนการถ่ายทอด องค์ความรู้ การประเมินแปลงเบื้องต้น และการติดตามงานผ่านระบบ Zoom Google Meet หรือโปรแกรม อื่น ๆ ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวเป็นตัวแปรที่สำคัญที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องปรับ บริบทการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปโดยมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาสนับสนุนในการ ดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข ทุกส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการทำงานให้เหมาะสมและสอดคล้องสถานการณ์ New Normal ด้วยการนำ นวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ในการวางระบบส่งเสริมองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลของภาครัฐ เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึงและการรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งก่อให้เกิดการประหยัด งบประมาณภาครัฐ

๓) ด้านงบประมาณ

ข้อค้นพบ พบข้อจำกัดด้านงบประมาณในการสนับสนุน/ส่งเสริมโครงการเกษตรกรอินทรีย์ เนื่องจากได้รับงบประมาณลดลงจากการแพร่ระบาดของ COVID -19 รวมทั้งบางกิจกรรมได้รับงบประมาณ สนับสนุนการดำเนินงานลดลงและไม่เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข สำนักงบประมาณและกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้อง ให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณเพื่อให้การดำเนินงานโครงการเกษตรกรอินทรีย์เป็นไปอย่างมี ประสิทธิภาพและเป็นไปอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การขับเคลื่อนงานเกษตรกรอินทรีย์ของกระทรวงเกษตรและ สหกรณ์ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทด้านการเกษตร

๔) ด้านกฎหมาย

ข้อค้นพบ ระบบการตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ระดับสากล มีหลักเกณฑ์เงื่อนไข การขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เช่น IFOAM/EU/JAS/NOP ที่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการขอรับรองมาตรฐานดังกล่าวที่ค่อนข้างสูง และเป็นภาระให้แก่เกษตรกร ทำให้เกษตรกร โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยไม่เข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน เนื่องจากขาดแคลนเงินทุนในการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องวางระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานที่เกษตรกรสามารถปฏิบัติได้จริงควบคู่กับการลดภาระค่าใช้จ่ายของเกษตรกร โดยเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการตรวจรับรองในแต่ละชนิดสินค้าให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/ภาคเอกชน และให้การสนับสนุนเกษตรกรรายย่อยในการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่เกษตรกรรายย่อยให้เข้าสู่ระบบการตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน

๕) ด้านการตลาด

ข้อค้นพบ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการส่งเสริมและขยายตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างทั่วถึง รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ให้ผู้บริโภคได้ตระหนักถึงความสำคัญและเห็นถึงคุณค่าในการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ เช่น กรมปศุสัตว์มีการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ผ่านช่องทางสื่อ online ได้แก่ คลิปวีดีโอกิจกรรมอินทรีย์ทั้งระบบเพื่อให้ผู้บริโภคได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ของสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์ การพัฒนาตลาดสีเขียวเพื่อรองรับการผลิตสินค้า และการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการจำหน่ายสินค้าระบบออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้จากการสุ่มสังเกตการณ์ด้วยการลงพื้นที่ในจังหวัดลำปาง เพื่อติดตามการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ฮักน้ำจาง มีการส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนโดยวิธีการขายแบบหน้าร้าน (Offline) เรียกว่า ภาคเขียวฮิมจาง เพื่อให้เกษตรกรนำผลผลิตอินทรีย์ต่าง ๆ ทั้งที่แปรรูปและไม่แปรรูปมาวางจำหน่ายสินค้าได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งตัวอย่างดังกล่าวจะเป็นการส่งเสริมด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในชุมชนเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะหรือแนวทางแก้ไข กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต้องเร่งประชาสัมพันธ์สร้างการตระหนักรู้ให้กับประชาชน ถึงคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ทางเกษตรอินทรีย์ และการบริโภคอาหารปลอดภัย ตลอดจนต้องให้ความสำคัญที่จะสร้างเครือข่ายในเชิงลักษณะบูรณาการกับภาคเอกชน โรงพยาบาล มหาวิทยาลัยจังหวัด และส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างแหล่งในการรองรับสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เป็นรูปธรรม รวมทั้งต้องสนับสนุนองค์ความรู้ในการการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าดังกล่าวต่อไป

๘. ข้อเสนอแนะ

๑) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับรัฐบาล

(๑) ต้องให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ให้เป็นวาระแห่งชาติอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดภาพการบูรณาการการทำงานระหว่างภาครัฐ เอกชน ภาคประชาสังคม เกษตรกร และองค์กรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดห่วงโซ่อุปทานต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อร่วมกันกำหนดมาตรการ/แนวทาง/โครงการที่เหมาะสมต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งต้องให้ความสำคัญกับการประเมินผลการดำเนินงานที่วัดผลสัมฤทธิ์ในเชิงคุณภาพที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของเกษตรกรมากกว่าเชิงปริมาณ เพื่อสะท้อนผลสำเร็จที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง

(๒) ต้องวางมาตรการส่งเสริม/สนับสนุนด้านปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เป็นรูปธรรมโดยส่งเสริมให้ภาคเอกชนเป็นผู้ลงทุนและดำเนินการ โดยภาครัฐต้องมีมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนมาลงทุน เช่น การลดภาษีสำหรับธุรกิจภาคเอกชนที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับปัจจัยการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นต้น

(๓) ต้องให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ทั้งในด้านของการส่งเสริมงานวิจัยเพื่อยกระดับการผลิต/นวัตกรรม/เทคโนโลยี/เครื่องจักรกลทางการเกษตร และด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นต่อการทำเกษตรอินทรีย์ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับเกษตรกรของไทย

(๔) ต้องพัฒนานโยบายด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งตลาดในระดับจังหวัด ประเทศ และต่างประเทศ เพื่อสร้างมูลค่าทางด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงในการสร้างแรงจูงใจให้ภาคเอกชนดำเนินงานดังกล่าวร่วมกับภาครัฐอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

(๕) ต้องให้ความสำคัญต่อการกำหนดมาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ด้านอากาศ คุณภาพดินและน้ำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีคุณภาพ

(๖) ต้องวางมาตรการในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้บริโภคทั้งในประเทศและต่างประเทศรับรู้ถึงคุณค่าสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างมูลค่าทางการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยให้สามารถแข่งขันได้ในระยะยาว

(๗) ต้องให้การสนับสนุนการจัดทำฐานข้อมูลสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้มีฐานข้อมูลเพียงพอต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับ เพื่อยกระดับการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของไทยให้เกิดความยั่งยืน

๒) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในระดับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

(๑) ต้องร่วมบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมกันวางแผนพัฒนาด้วกระบวนการผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยเน้นส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่ระยะเริ่มต้น ระยะปรับเปลี่ยน จนเข้าสู่ระบบเกษตรอินทรีย์ เพื่อต่อยอดกลุ่มเดิมและพัฒนากลุ่มใหม่ พร้อมทั้งเร่งการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการทำเกษตรอินทรีย์ที่ถูกต้อง โดยเน้นการตลาดนำการผลิต เพื่อส่งเสริมการผลิตให้ได้คุณภาพมากกว่าปริมาณ ตลอดจนสนับสนุนองค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อสนับสนุนการทำเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

(๒) ต้องจัดลำดับความสำคัญของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ โดยให้เกษตรกรที่มีความพร้อมและมีใจรักในการทำเกษตรอินทรีย์เข้าร่วมดำเนินโครงการก่อนเป็นอันดับแรก เพื่อให้การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ในเชิงพื้นที่ประสบผลสำเร็จได้อย่างแท้จริง

(๓) ต้องมีมาตรการและกำหนดแนวทางในการจัดทำฐานข้อมูลและระบบการตรวจสอบย้อนกลับของพื้นที่และจำนวนเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์อย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและสามารถวางแผนการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๔) ต้องให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาและยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อให้มีงบประมาณที่เหมาะสมต่อการขับเคลื่อนงานตั้งแต่ระดับต้นน้ำจนถึงระดับปลายน้ำ และควรวางระบบการติดตามประเมินผลงานดังกล่าวให้เป็นรูปธรรมโดยเฉพาะเป้าหมายเชิงคุณภาพ เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานได้อย่างแท้จริง

(๕) ต้องวางมาตรการ/แนวทางในการพัฒนาด้านการตลาดกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงพาณิชย์ เพื่อยกระดับการพัฒนาด้านการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในระดับประเทศและต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย เพื่อส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ในระดับชุมชน และท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรม รวมทั้งวางมาตรการในการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และความเข้าใจให้แก่ผู้บริโภคถึงถึงความสำคัญกับการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

(๖) ต้องให้ความสำคัญต่อการยกระดับการพัฒนางานวิจัย/นวัตกรรม/เทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการยกระดับการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งการจัดวางระบบการจัดทำฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนพัฒนาเกษตรอินทรีย์

(๗) ควรนำโมเดล (Model) การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนฮักน้ำจางจังหวัดลำปาง ที่มีจุดแข็งด้านการดำเนินงานตลอดห่วงโซ่คุณค่า ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ มาถอดบทเรียนเพื่อวางแผนการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้มีความเหมาะสมต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานในระดับเชิงพื้นที่

(๘) ควรส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรม/เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อรองรับการทำงานในยุค New Normal ให้แก่บุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการประหยัดงบประมาณภาครัฐในการดำเนินงานตามกิจกรรมต่าง ๆ

๓) ข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ

(๑) กรมส่งเสริมการเกษตรควรส่งเสริมให้เกษตรกรรุ่นใหม่ (Young Smart Farmer) เข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนโครงการเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่ เพื่อต่อยอดการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ด้วยการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนาทั้งกระบวนการผลิตและด้านการตลาด

(๒) กรมส่งเสริมการเกษตรควรบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับพื้นที่เกษตรอินทรีย์ให้เป็นแปลงใหญ่ ซึ่งจะก่อให้เกิดการค้ำค่าในการลงทุน และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้แก่เกษตรกร

(๓) กรมชลประทาน และกรมพัฒนาที่ดินควรสนับสนุนแหล่งน้ำและการบริหารจัดการน้ำสำหรับพื้นที่เกษตรอินทรีย์ เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งน้ำต้นทุนเพียงพอต่อการทำการเกษตร เช่น ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำ/การพัฒนาแหล่งน้ำในไร่นา (นอกเขตชลประทาน) การขุดเจาะน้ำบาดาล การจัดรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และระบบน้ำหยด เป็นต้น

(๔) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ กรมวิชาการเกษตร และกรมพัฒนาที่ดิน ควรพัฒนาเจ้าหน้าที่ตรวจประเมินให้เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกร/กลุ่มเกษตรกร/ภาคเอกชน ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเพิ่มมูลค่าทางการตลาดให้แก่สินค้าเกษตรอินทรีย์ ทั้งนี้ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ ควรให้ความสำคัญ ในการสร้างระบบการตรวจสอบย้อนกลับสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม เพื่อให้ผู้บริโภคภายในประเทศและต่างประเทศมั่นใจและยอมรับในคุณภาพสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

(๕) กรมส่งเสริมสหกรณ์ ควรเข้าไปส่งเสริมและพัฒนาเพื่อยกระดับกลุ่มเกษตรกร/สหกรณ์ที่ผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้มีความเข้มแข็ง และควรสร้างเครือข่ายในการกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อให้การขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ในระดับพื้นที่เกิดความยั่งยืน

(๖) กรมวิชาการเกษตรควรบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมงานวิจัยที่สำคัญให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในการผลิตให้แก่เกษตรกร

๙. สรุปประโยชน์ที่ประชาชนที่ได้รับจากประเด็นที่ตรวจสอบฯ

จากการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการเกษตรอินทรีย์ภายใต้กิจกรรม กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ -๒๕๖๕ ของคณะกรรมการ ตรวจสอบและประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตระหนัก และให้ความสำคัญต่อการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์โดยมีการบูรณาการทำงานตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ มีการ จัดสรรงบประมาณเพื่อขับเคลื่อนงานดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด โดยเฉพาะการ ส่งเสริมและการพัฒนาการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ มุ่งเน้นการส่งเสริมและยกระดับเกษตรกรให้มีความรู้ ความสามารถในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ผ่านโครงการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ส่งเสริมระบบการผลิตที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม และไม่ใช้สารเคมีในการทำการเกษตร การส่งเสริมและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อปรับ สภาพพื้นที่ให้มีบริบทที่เหมาะสมต่อการทำเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมงานวิจัย/นวัตกรรมใหม่ที่สอดคล้อง กับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนากระบวนการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ ส่งเสริม ให้เกษตรกรมีองค์ความรู้ด้านกระบวนการตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเพื่อให้เกษตรกรผลิตสินค้าเกษตรให้ มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนงานเกษตร อินทรีย์ประสบผลสำเร็จและสามารถเชื่อมโยงระหว่างกระบวนการผลิตและกระบวนการตลาดได้อย่างมี ประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้บริโภคที่ให้ความใส่ใจต่อสุขภาพต้องการผลิตสินค้าเกษตรที่ผ่านกระบวนการ ตรวจสอบและรับรองมาตรฐาน มีการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้และความเข้าใจให้แก่ผู้บริโภค เพื่อให้ ผู้บริโภคตระหนักถึงความสำคัญของการบริโภคสินค้าเกษตรที่ปลอดภัย รวมทั้งมีการส่งเสริมด้านการตลาดทั้ง Online Offline และ Modern Trade เพื่อให้การส่งเสริมโครงการเกษตรอินทรีย์ของไทยประสบผลสำเร็จ แต่ หนึ่งยังพบปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินงานทั้งในด้านนโยบายในการขับเคลื่อนงาน ด้านการปฏิบัติงาน ด้าน งบประมาณ ด้านเกษตรกร ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านการพัฒนากระบวนการตรวจสอบและรับรอง มาตรฐาน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การขับเคลื่อนงานดังกล่าวประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้น เห็นควรนำข้อเสนอแนะ ในเชิงนโยบายในระดับรัฐบาล เชิงนโยบายในระดับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และข้อเสนอแนะในเชิงปฏิบัติ ไปปรับใช้ในการขับเคลื่อนงานเกษตรอินทรีย์เพื่อให้งานเกษตรอินทรีย์ของไทยประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน ต่อไป

ภาคผนวก

- ก วิเคราะห์ความเสี่ยงและการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหลัก Good Governance ของการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็นการตรวจสอบตามภารกิจกระทรวง
- ข สรุปผลการลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานแบบครบวงจร มุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ จังหวัดลำปาง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ภาคผนวก ก
วิเคราะห์ความเสี่ยงและการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหลัก
Good Governance
ของการตรวจสอบและประเมินผลตามประเด็นการตรวจสอบ
ตามภารกิจกระทรวง

๑. การประเมินความเสี่ยง (Risk Management)

จากการวิเคราะห์และประเมินผลความเสี่ยงของโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานโครงการฯ ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ โดยคณะกรรมการตรวจสอบ และประเมินผลประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีความเห็นว่าการขับเคลื่อนโครงการฯ ยังมีจุดอ่อน/ ความเสี่ยง สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

๑.๑ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk) หมายถึง ความเสี่ยงจากการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการและการสื่อสารนโยบายภายในที่นำไปสู่การปฏิบัติ

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ผลการประเมิน

- ระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยง น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก
 - ระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก

ผลประเมินความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ในภาพรวมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยงอยู่ในระดับ **น้อย** และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดอยู่ในระดับ **น้อย** เนื่องจาก กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์เพื่อร่วมบูรณาการตั้งแต่แผนงาน แผนงบประมาณ แนวทางการดำเนินงาน และเป้าหมาย ทั้งนี้จากการสอบถามข้อมูลพบว่า ยังมีประเด็นความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ดังนี้ (๑) ด้านการสื่อสารนโยบายจากส่วนกลางลงสู่ส่วนภูมิภาคยังมีลักษณะต่างหน่วยงานต่าง ดำเนินการ ทำให้ทิศทางการขับเคลื่อนงานยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน (๒) เจ้าหน้าที่บางส่วนยังขาดทักษะ ในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้แผนการขับเคลื่อนงานมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับผลลัพธ์ของโครงการ และ(๓) การผลักดันให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตมาเป็นแบบเกษตรอินทรีย์ จำเป็นต้องใช้ ระยะเวลาในการส่งเสริมให้ความรู้และติดตามอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมสนับสนุนเพียง ๑ ปี ไม่เพียงพอต่อการผลักดันให้โครงการสำเร็จตามวัตถุประสงค์ได้ ส่วนราชการจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ใน การดำเนินงานให้มีการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมตาม Road Map ที่กำหนด นอกจากนี้ ควรพิจารณากำหนดรางวัลตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจให้กับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานขับเคลื่อนโครงการในระดับ พื้นที่ที่ทำงานได้ประสบผลสำเร็จ และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ควรปรับกลยุทธ์ การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ที่ทันสมัยมากขึ้นโดยนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่ม ช่องทางในการสื่อสารนโยบายให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานได้มากขึ้น เพื่อสร้างการรับรู้และการขับเคลื่อน นโยบายและการจัดทำแผนกลยุทธ์/แผนปฏิบัติงานที่สอดคล้องการทำงานระหว่างส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคมากขึ้น

๑.๒ ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน/ปฏิบัติการ (Operational Risk) หมายถึง ความเสี่ยงจาก ขั้นตอนการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการและการสื่อสารแนวทางการปฏิบัติงานต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและ ภายนอกองค์กร

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ผลการประเมิน

- ระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยง น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก
 - ระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก

ผลการประเมินความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน/ปฏิบัติการในภาพรวมของกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ มีระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยงอยู่ในระดับ **ปานกลาง** และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด อยู่ในระดับ **น้อย** เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ส่งผลกระทบต่อการทำงาน อาทิเช่น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานโครงการและเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจประเมิน ไม่สามารถลงพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนงานโครงการได้ตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งภาพรวมหน่วยงานในสังกัด

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้รับการจัดสรรงบประมาณโครงการดังกล่าวลดลง จึงต้องปรับแผนงาน/แผนงบประมาณและเป้าหมายการดำเนินงานให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ทั้งนี้จากการสอบถามข้อมูลพบว่า หน่วยงานต่าง ๆ ได้ปรับแผนงาน/งบประมาณ และเป้าหมายการดำเนินงานให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร โดยได้ปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน เช่น กรมประมงมีการเพิ่มรูปแบบการตรวจประเมินรับรองมาตรฐานฟาร์ม โดยใช้การตรวจแบบ remote assessment เพื่อเป็นทางเลือกในการเข้าตรวจประเมินฟาร์มสำหรับพื้นที่ที่มีความเสี่ยงการแพร่ระบาดของ Covid-19 และกรมวิชาการเกษตรปรับเปลี่ยนวิธีการเข้าตรวจประเมินแปลงพืชอินทรีย์การสนับสนุนพันธุ์พืชอินทรีย์ รวมถึงกรมปศุสัตว์ปรับเปลี่ยนการดำเนินงานการสนับสนุนปัจจัยการผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ การเข้าพื้นที่เพื่อตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และกรมส่งเสริมการเกษตรปรับวิธีการระดมทุนการให้ความรู้และการจัดฝึกอบรมกลุ่ม ปรับเป็นการเข้าให้ความรู้บรรยายเป็นฟาร์ม/แปลงในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Zoom, Google Meet หรือโปรแกรมอื่น ๆ การถ่ายทอดสดให้เห็นสภาพพื้นที่จริงในการเรียนรู้/ดูงาน การแบ่งกลุ่มเป้าหมายให้น้อยลงเป็นกลุ่มย่อย ๆ ตามความเหมาะสมของพื้นที่ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ อย่างไรก็ตามทุกส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ต่างมีวิธีการปรับตัวต่อการบริหารงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นอย่างดี ดังนั้น ในภาพรวมจึงสรุปได้ว่า ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน/ปฏิบัติการอยู่ในระดับปานกลาง และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดก็อยู่ในระดับน้อยสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานได้

๑.๓ ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการงบประมาณ (Financial Risk) หมายถึง ความเสี่ยงจากการบริหารจัดการงบประมาณต่อการดำเนินการตามประเด็นที่ตรวจสอบ

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ผลการประเมิน

- ระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยง น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก
 - ระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก

ผลการประเมินความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการงบประมาณในภาพรวมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยงอยู่ในระดับ **ปานกลาง** และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดอยู่ในระดับ **น้อย** เนื่องจากในการบริหารจัดการงบประมาณนั้น ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอและไม่ตรงกับเวลาทำให้ส่วนราชการมีความจำเป็นต้องปรับแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่เป็นบทบาทภารกิจหลัก เพื่อให้สามารถปฏิบัติภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ซึ่งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่มีความรุนแรง หน่วยงานได้ปรับรูปแบบการทำงานเพื่อปรับแนวทางการดำเนินงานให้สอดคล้องกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร ในภาพรวมของการบริหารงบประมาณในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่าการปฏิบัติงานภายในสถานพักอาศัย Work for home ทำให้การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด

อย่างไรก็ตาม แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีการประชุมหารือ/ติดตามปัญหาอุปสรรค กับหน่วยงานร่วมปฏิบัติงานเป็นประจำ รวมทั้งติดตามเร่งรัดการดำเนินงานและการใช้จ่ายงบประมาณอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการฯ ต้องเร่งปรับแผนงานให้สอดคล้องตามจำนวนงบประมาณที่ได้รับตามช่วงเวลาที่ได้รับงบประมาณ และจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงของโครงการฯ โดยนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ผ่านมาเพื่อนำมาวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงให้ครอบคลุมทั้งด้านปัจจัยภายในและภายนอก ที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการฯ และนำผลการประเมินมาใช้ประกอบการกำหนด

แนวทาง/ทิศทางการดำเนินงานโครงการฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนฯ ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
ดังนั้น ในภาพรวมจึงสรุปได้ว่าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีระดับของโอกาสเกิด
ความเสี่ยงด้านการบริหารจัดการงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด
ก็อยู่ในระดับน้อย

๑.๔ ความเสี่ยงด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ (Compliance Risk) หมายถึง
ความเสี่ยง/ข้อจำกัดของการดำเนินงานตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามประเด็น
การตรวจสอบและประเมินผล

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ผลการประเมิน

- ระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยง น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก
- ระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก

ผลประเมินความเสี่ยงด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในภาพรวมของกระทรวงเกษตร
และสหกรณ์ มีระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยงอยู่ในระดับ **น้อยมาก** และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด
อยู่ในระดับ **น้อย** เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านการยื่นขอการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ในส่วนของคุณสมบัติ
ของผู้ยื่นขอจะต้องเป็นเจ้าของที่ดินหรือถือสิทธิ์ครอบครองตามกฎหมายเท่านั้น ส่งผลให้คุณสมบัติเกษตรกร
บางรายที่จะเข้าสู่กระบวนการผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ รวมทั้งบุคลากร
จากส่วนกลางที่มีความรู้ด้านกฎหมายก้ำกึ่ง กฏระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน
ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

อย่างไรก็ตาม แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านกฎหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่ง
ปรับกฎเกณฑ์ กฏระเบียบ และเร่งจัดทำคู่มือเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ และข้อบังคับ ในเรื่องการรับรองมาตรฐาน
เกษตรอินทรีย์ไว้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งมอบหมายเจ้าหน้าที่ด้านกฎหมายเข้าร่วม
พิจารณาข้อคิดเห็นแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับประเด็นข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน
พร้อมทั้ง หน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการตรวจมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ควรแบ่งประเภทการตรวจรับรอง
มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ให้เหมาะสมกับกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ และเร่งเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าถึงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ดังกล่าว ดังนั้น ในภาพรวมจึงสรุปได้ว่าส่วนราชการในสังกัด
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยงด้านกฎหมาย/กฎเกณฑ์ต่าง ๆ อยู่ในระดับน้อยมาก
และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดก็อยู่ในระดับน้อยน้อยเช่นกัน

๑.๕ ความเสี่ยงด้านการตลาด

กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ผลการประเมิน

- ระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยง น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก
- ระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิด น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง สูงมาก

ผลประเมินความเสี่ยงด้านการตลาดในภาพรวมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีระดับของโอกาส
เกิดความเสี่ยงอยู่ในระดับ **น้อยมาก** และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดอยู่ในระดับ **น้อยมาก** เนื่องจากตลาด
รับซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์มีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ตลาดยังคงจำกัดเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีกำลังซื้อค่อนข้างสูง และ
มีการสร้างตลาดเฉพาะสำหรับผู้บริโภคบางกลุ่ม (Niche market) นอกจากนี้ต้นทุนการทำเกษตรอินทรีย์สูงกว่าการ
ทำเกษตรทั่วไป เนื่องจากการขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง อีกทั้งผู้บริโภคไม่สนใจและ
ให้ความสำคัญกับสินค้าเกษตรอินทรีย์ สืบเนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยในปัจจุบันทำให้ผู้บริโภคมีกำลังซื้อ
ลดลง ส่งผลให้สินค้าเกษตรอินทรีย์จึงได้รับความนิยมน้อยกว่าสินค้าเกษตรทั่วไปที่วางขายตามตลาด

อย่างไรก็ตาม แนวทางการบริหารจัดการความเสี่ยงด้านการตลาด หน่วยงานที่รับผิดชอบเร่งสร้างเครือข่ายกระจายสินค้าเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งขยายตลาดเพื่อรองรับผลผลิตอินทรีย์ และมีแหล่งจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์อย่างทั่วถึง รวมทั้งเร่งสนับสนุนการแปรรูปและพัฒนาผลิตภัณฑ์อินทรีย์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม อาทิเช่น กรมปศุสัตว์ได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ผ่านช่องทางสื่อ online ได้แก่ คลิปวิดีโอกิจกรรมอินทรีย์ทั้งระบบ ประโยชน์ของสินค้าปศุสัตว์อินทรีย์ รวมทั้งพัฒนาตลาดสีเขียว วรรณกรรมการบริโภคสินค้าอินทรีย์ผ่านตลาดสีเขียวพร้อมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของกรมปศุสัตว์ และการส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการจำหน่ายสินค้าระบบออนไลน์ ทั้งนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งบูรณาการร่วมกัน ส่งเสริมให้เกษตรกรเกิดการรวมกลุ่มในรูปแบบของเกษตรอินทรีย์แปลงใหญ่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจแห่งการต่อรองในแก่เกษตรกรในทุกมิติ ดังนั้น ในภาพรวมจึงสรุปได้ว่าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีระดับของโอกาสเกิดความเสี่ยงด้านการตลาด อยู่ในระดับน้อยมาก และระดับของผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดก็อยู่ในระดับน้อยมาก

๒. การประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหลัก Good Governance

๒.๑ ประสิทธิภาพ (efficiency)

ในภาพรวมของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การดำเนินงานโดยส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานประจำปี เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีระบบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และจากผลการดำเนินงานของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ พบว่า มีพื้นที่เกษตรอินทรีย์ ๙๗๔,๕๒๑.๘๔๗๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๙๖ ของเป้าหมาย ๑.๓ ล้านไร่ และเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์ ๑๑๗,๔๔๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๑๔๖.๘๑ ของเป้าหมาย ๘๐,๐๐๐ ราย ซึ่งจำแนกเป็น การส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ ๘๔๖,๒๗๕.๑๕ ไร่ ๙๕,๓๐๗ ราย รองลงมาได้แก่ การส่งเสริมการผลิตพืชอินทรีย์ (ยกเว้นข้าว) ๑๒๕,๓๕๒.๑๘ ไร่ ๒๑,๒๔๓ ราย การส่งเสริมการทำปศุสัตว์อินทรีย์ ๒,๐๓๒.๔๘ ไร่ ๓๓๘ ราย และการส่งเสริมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ ๘๖๒.๐๔ ไร่ ๕๖๐ ราย ตามลำดับ โดยในปี ๒๕๖๔ ได้รับจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งสิ้น ๗๗๕.๓๐๙๗ ล้านบาท เบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น ๗๖๒.๘๗๐๐ ล้านบาท หรือร้อยละ ๙๘.๓๙ และในปี ๒๕๖๕ ได้รับจัดสรรงบประมาณรวมทั้งสิ้น ๕๕๖.๑๖๒๔ ล้านบาท เบิกจ่ายรวมทั้งสิ้น ๔๙๓.๘๕๓๒ ล้านบาท หรือร้อยละ ๘๘.๘ บาท (อ้างอิงจาก) รายงานการติดตามผลการดำเนินงานการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการเกษตรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ไตรมาสที่ ๔ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ของสำนักงานเศรษฐกิจ (ณ วันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๕)

จึงสรุปได้ว่า การใช้จ่ายงบประมาณของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สอดคล้องกับผลการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันทำให้เกิดความคุ้มค่าทางทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๒ ประสิทธิภาพ (effectiveness)

ในส่วนของประสิทธิผลการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนงานกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ภายใต้แผนปฏิบัติการด้านเกษตรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ จากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาก่อให้เกิดประสิทธิผลตามตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนดไว้ของแผนฯ โดย พบว่า เกษตรกรได้รับการรับรองแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และผ่านการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (Organic Thailand) พร้อมทั้งเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ต่างประเทศ ทำให้มีทางเลือกในการประกอบอาชีพและมีแหล่งอาหารที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพไว้บริโภคในครัวเรือนและจำหน่ายออกสู่ตลาด ซึ่งเป็นช่องทางเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรมากยิ่งขึ้น รวมทั้งเกษตรกรสามารถบริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน

โดยส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้จัดทำโครงการฯ ตามอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งมีผลการดำเนินงานโครงการฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ดังนี้

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔			ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕		
	แผนการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ	แผนการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน	ร้อยละ
กรมการข้าว	๔๕๐,๐๐๐ ไร่	๖๘๔,๖๕๙.๒๕ ไร่	๑๕๒.๑	๖๕๕,๑๙๐.๗๕ ไร่	๑๓๘,๒๘๒.๗๕ ไร่	๒๑.๑
กรมประมง	๒๑๔ ราย	๒๑๔ ราย	๑๐๐	๓๕๐ ราย	๓๖๒ ราย	๑๐๓.๔๓
กรมปศุสัตว์	๙๐ ราย ๖๐๐ ไร่	๑๐๐ ราย ๖๙๕.๖๔ ไร่	๑๑๑.๑ ๑๑๕.๙	๔๐ ราย ๒๐๐ ไร่	๕๖ ราย ๓๒๓.๔๔ ไร่	๑๔๐ ๑๖๑.๗๒
กรมวิชาการเกษตร	๓,๒๐๐ แปลง	๕,๕๖๘ แปลง	๑๗๔	๒,๐๐๐ แปลง ๕๐ ไร่	๔,๓๒๓ แปลง ๘๔ ไร่	๒๑๖.๑๕ ๑๖๘
กรมพัฒนาที่ดิน	๘,๒๕๐ ไร่	๘,๒๕๐ ไร่	๑๐๐	๘,๒๕๐ ไร่	๖,๙๐๙ ไร่	๘๓.๗๕
กรมส่งเสริม การเกษตร	๔,๐๐๐ ราย	๔,๐๐๐ ราย	๑๐๐	๕,๐๐๐ ราย	อยู่ระหว่าง ดำเนินงาน	-
กรมตรวจบัญชี สหกรณ์	๑,๖๕๐ ราย	๑,๖๕๐ ราย	๑๐๐	๑,๒๐๐ ราย	๑,๒๐๐ ราย	๑๐๐
สำนักงานการ ปฏิรูปที่ดินเพื่อ เกษตรกรรม	๘๐๐ ไร่ ๓๗๖ ราย	๘๐๐ ไร่ ๓๗๖ ราย	๑๐๐	ไม่มีแผนการดำเนินงาน และไม่ได้รับจัดสรร งบประมาณ		
กรมหม่อนไหม	ไม่มีแผนการดำเนินงาน และไม่ได้รับจัดสรร งบประมาณ			๓๐ ราย	๓๐ ราย	๑๐๐
สำนักงาน มาตรฐานสินค้า เกษตรและอาหาร แห่งชาติ	๓ แห่ง	๔ แห่ง	๑๓๓	๓ แห่ง	๓ แห่ง	๑๐๐
สำนักงานเศรษฐกิจ การเกษตร	๔ ครั้ง ๑ เรื่อง ๑ เรื่อง	๔ ครั้ง ๑ เรื่อง ๑ เรื่อง	๑๐๐	๑ เรื่อง ๑ เรื่อง	๑ เรื่อง ๑ เรื่อง	๑๐๐

ที่มา : เอกสารงบประมาณ ฉบับที่ ๓ งบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ เล่มที่ ๔

จึงสรุปได้ว่า ผลการดำเนินงานตามภารกิจของแต่ละส่วนราชการก่อให้เกิดประสิทธิผลตามตัวชี้วัดและเป้าหมายที่กำหนดไว้ในโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ภายใต้แผนงานกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน

๒.๓ ความโปร่งใส (transparency)

๑) การจัดทำโครงการและงบประมาณอย่างมีส่วนร่วมและติดตามการใช้งบประมาณโดยรายงานทุก ๆ ไตรมาส เพื่อแสดงถึงการใช้งบประมาณให้สอดคล้องกับการดำเนินการ และทราบถึงสถานะการเงิน การจัดทำรายงานประจำปี เพื่อชี้แจงรายละเอียดโครงการ พร้อมเผยแพร่ข้อมูลให้แก่สาธารณะ ได้เข้ามาตรวจสอบและเสนอข้อคิดเห็น มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจน วิธีการจัดทำแผนงานงบประมาณ และการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการที่ชัดเจน รวมทั้งมีการรายงานผลการดำเนินการ

๒) มีการชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงาน เป้าหมาย การเลือกตัวชี้วัด ให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในระดับภูมิภาคทราบและสามารถยุทธวิธีผลการดำเนินงานได้ และมีการรายงานผลงานดำเนินงานโครงการฯ ให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกเดือน ซึ่งมีการเปิดเผยและสามารถตรวจสอบข้อมูลได้

๓) มีการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข่าวสารขั้นตอนการดำเนินงาน และผลการดำเนินงานผ่านทาง website ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกษตรกร ประชาชนสามารถเข้าไปตรวจสอบได้ อาทิเช่น

(๑) กรมการข้าวดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารจัดการ รวมถึงมีการจัดทำฐานข้อมูลสำหรับการจ่ายเงินอุดหนุนให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ผ่านทาง website ของหน่วยงาน

(๒) กรมวิชาการเกษตร จัดทำระบบ DOA Organic Thailand <http://organic.doa.go.th/> เกษตรกรที่ยื่นขอการรับรอง และประชาชนสามารถตรวจสอบผลการตรวจรับรองได้

(๓) กรมพัฒนาที่ดิน จัดทำข้อมูลเผยแพร่ในเว็บไซต์ กรมพัฒนาที่ดิน https://www.ldd.go.th/Web_PGS/index.html

(๔) กรมส่งเสริมการเกษตรมีการรายงานผลการปฏิบัติงานและผลการใช้จ่ายงบประมาณในระบบ E-project

๒.๔ การมีส่วนร่วม (participation)

๑) มีการบริหารจัดการโดยให้เกษตรกรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็นวางแผน และการดำเนินงาน/กิจกรรม โดยมีคณะกรรมการและคณะทำงานจากทุกภาคส่วนในทุกระดับ เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินการพัฒนาเกษตรอินทรีย์

๒) การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมทุกระดับโดยให้ ระดับพื้นที่คือ เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ชี้แจงเหตุผลความจำเป็นของปัญหาในพื้นที่ และสิ่งที่ต้องการพัฒนา ร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินงาน แผนงาน การปฏิบัติในพื้นที่ ให้เกิดการตกลึกแนวทางการดำเนินงานระดับแผนงานและนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

๓) เกิดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้ด้านกระบวนการผลิตและการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์กับกลุ่มเป้าหมาย รวมทั้งจัดอบรมความรู้ทางด้านบัญชีให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่รัฐ ชี้แจงแนวทางการดำเนินงานและรับสมัครเกษตรกรที่มีความพร้อมและสนใจเข้าร่วมโครงการ

๔) มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโครงการฯ ผ่านทาง website ของหน่วยงาน และเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการภาคประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารหรือสอบถามข้อมูลผ่านทาง website

จึงสรุปได้ว่า ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการเปิดโอกาส/ช่องทาง ให้ประชาชนหรือภาคส่วนอื่น ๆ เข้ามาร่วมรับรู้ทำความเข้าใจ และมีส่วนร่วมในการดำเนินการอย่างชัดเจน

๒.๕ ความคุ้มค่า (good value)

จากการติดตามและประเมินความคุ้มค่าของโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ ภายใต้แผนงานกระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนราชการที่รับผิดชอบตามภารกิจ ดำเนินการตรวจสอบ ติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะอย่างเคร่งครัด รอบคอบ และต่อเนื่อง เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดอันทำให้สิ้นเปลือง และพยายามปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามกำหนด พร้อมทั้งนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของแผนปฏิบัติงานและเกิดความคุ้มค่าของการใช้จ่ายงบประมาณ ตามที่กำหนดไว้ในแผนยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และสอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ ในยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดอันทำให้สิ้นเปลือง และพยายามปฏิบัติงานให้แล้วเสร็จตามกำหนด พร้อมทั้งสามารถผลักดันและส่งเสริมให้เกษตรกรมีแหล่งอาหารโปรตีนที่มีความปลอดภัยต่อสุขภาพ ส่งผลให้มีสุขภาพที่แข็งแรง และการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมเกษตรกรอินทรีย์ตามระบบมาตรฐานสร้างรายได้จากสินค้าเกษตรอินทรีย์ ให้แก่เกษตรกรผู้ผลิตและประเทศไทยอย่างยั่งยืน

สรุปได้ว่า ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีกระบวนการทบทวนแผน/ผลการดำเนินงาน ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการทั้งในส่วนของการกำหนดนโยบาย วิธีการปฏิบัติ ตลอดจนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงานให้เป็นไปอย่างคุ้มค่า

ดังนั้น เมื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ตามหลัก Good Governance ของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในประเด็นประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม และความคุ้มค่าแล้ว พบว่า ภาพรวมของผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามองค์ประกอบของหลัก Good Governance ทุกประการ

เกณฑ์การประเมินความเสี่ยง (Risk Management)

การวิเคราะห์เพื่อการประเมินความเสี่ยง ได้กำหนดเกณฑ์ระดับค่าคะแนนความคิดเห็นต่อโอกาสเกิดความเสี่ยง และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดเป็นแบบของลิเคิร์ต (Likert 's Scale) แบ่งเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ค่าคะแนน	ระดับความเห็น
๑. ค่าคะแนนเท่ากับ ๕	หมายถึง สูงมาก
๒. ค่าคะแนนเท่ากับ ๔	หมายถึง สูง
๓. ค่าคะแนนเท่ากับ ๓	หมายถึง ปานกลาง
๔. ค่าคะแนนเท่ากับ ๒	หมายถึง น้อย
๕. ค่าคะแนนเท่ากับ ๑	หมายถึง น้อยมาก

สำหรับเกณฑ์ในการแปลความหมายได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนนเฉลี่ยเป็น ๕ ระดับ โดยกำหนดช่วงค่าระดับคะแนน ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับ}} \\ &= \frac{๕ - ๑}{๕} \\ &= ๐.๘๐ \end{aligned}$$

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าว ได้แปลความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง ๔.๒๑ - ๕.๐๐	หมายถึง อยู่ในระดับสูงที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง ๓.๔๑ - ๔.๒๐	หมายถึง อยู่ในระดับสูง
ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง ๒.๖๑ - ๓.๔๐	หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง ๑.๘๑ - ๒.๖๐	หมายถึง อยู่ในระดับน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย ระหว่าง ๑.๐๐ - ๑.๘๐	หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การประเมินความเสี่ยงของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นั้น ส่วนราชการต่าง ๆ ได้ให้คะแนนโอกาสเกิดความเสี่ยง และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดในด้านกลยุทธ์ ด้านปฏิบัติการ ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ ด้านกฎหมาย และด้านการตลาด ดังนี้

หน่วยงาน	ด้านกลยุทธ์		ด้านปฏิบัติการ		ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ		ด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ		ด้านการตลาด	
	โอกาส	ผลกระทบ	โอกาส	ผลกระทบ	โอกาส	ผลกระทบ	โอกาส	ผลกระทบ	โอกาส	ผลกระทบ
กรมการข้าว	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๐	๐
กรมประมง	๓	๔	๒	๓	๔	๔	๑	๑	๓	๓
กรมปศุสัตว์	๓	๓	๓	๓	๒	๑	๒	๒	๐	๐
กรมวิชาการเกษตร	๒	๒	๓	๒	๔	๓	๒	๒	๑	๑
กรมพัฒนาที่ดิน	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๑	๑	๐	๐
กรมส่งเสริมการเกษตร	๑	๑	๔	๓	๔	๓	๔	๔	๒	๒
กรมตรวจบัญชีสหกรณ์	๒	๒	๒	๒	๓	๒	๑	๑	๐	๐

หน่วยงาน	ด้านกลยุทธ์		ด้านปฏิบัติการ		ด้านการบริหารจัดการงบประมาณ		ด้านกฎหมาย กฎเกณฑ์ต่าง ๆ		ด้านการตลาด	
	โอกาส	ผลกระทบ	โอกาส	ผลกระทบ	โอกาส	ผลกระทบ	โอกาส	ผลกระทบ	โอกาส	ผลกระทบ
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม	๒	๓	๒	๒	๒	๒	๐	๐	๒	๒
กรมหม่อนไหม	๔	๔	๓	๒	๔	๒	๑	๑	๐	๐
สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒	๒
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	๒	๒	๓	๓	๔	๔	๐	๐	๒	๒
ค่าคะแนนเฉลี่ย	๒.๓๖	๒.๕๕	๒.๖๔	๒.๔๕	๓.๐๙	๒.๕๕	๑.๕๕	๑.๕๕	๑.๐๙	๑.๐๙
ระดับ	น้อย	น้อย	ปานกลาง	น้อย	ปานกลาง	น้อย	น้อยมาก	น้อยมาก	น้อยมาก	น้อยมาก

ภาคผนวก ข

สรุปผลการลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล
โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐาน
แบบครบวงจรมุ่งสู่เกษตรอินทรีย์ จังหวัดลำปาง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

สรุปผลการลงพื้นที่ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลโครงการส่งเสริมและพัฒนา
สินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานแบบครบวงจรมุ่งสู่เกษตรกรอินทรีย์
จังหวัดลำปาง ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

**โครงการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรปลอดภัยได้มาตรฐานแบบครบวงจรมุ่งสู่
เกษตรกรอินทรีย์ จังหวัดลำปาง**

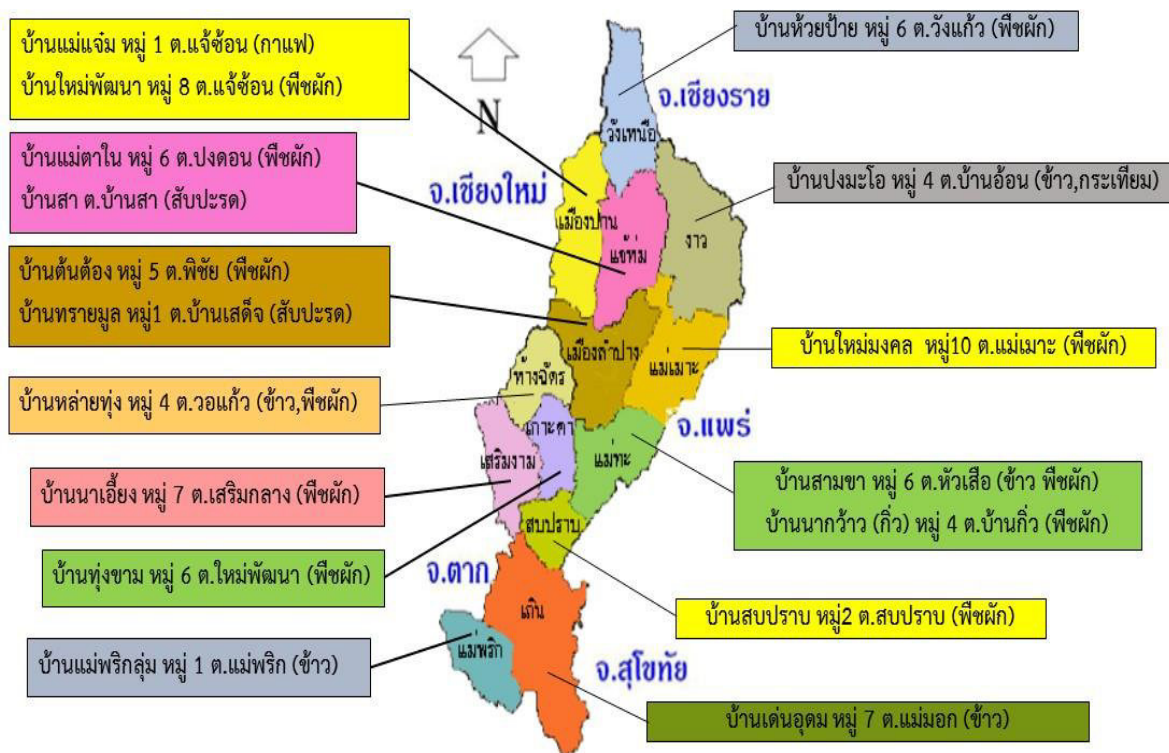
ความเป็นมาของแผนงาน/โครงการ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายเกษตรกรอินทรีย์ และทบทวน
สาระสำคัญของยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ ปรับเปลี่ยนเป็น
แผนปฏิบัติการ ด้านเกษตรกรอินทรีย์ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๕ เพื่อให้สอดคล้องกับข้อกำหนดในการจัดทำ
แผนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าว มีเป้าหมายอัตราการขยายตัวของมูลค่าสินค้าเกษตร
อินทรีย์เฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี ขยายพื้นที่เกษตรกรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า ๑.๓ ล้านไร่ และ จำนวนเกษตรกร
ที่ทำเกษตรกรอินทรีย์ ไม่น้อยกว่า ๘๐,๐๐๐ ราย ภายในปี ๒๕๖๕ ประกอบด้วยประเด็นการพัฒนา ๓ ด้าน
ประเด็นการพัฒนาที่ ๑ ส่งเสริมการวิจัย พัฒนาฐานข้อมูล และเผยแพร่องค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรกรอินทรีย์
ประเด็นการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาการผลิตและการบริหารจัดการเกษตรกรอินทรีย์ และ ประเด็นการพัฒนาที่ ๓
พัฒนาการตลาด การบริการ และมาตรฐานเกษตรกรอินทรีย์

ผู้ว่าราชการจังหวัดลำปาง ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องการขับเคลื่อนเกษตรกรอินทรีย์
โดยมอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่ ร่วมกันส่งเสริมและ
ขับเคลื่อนการทำเกษตรกรอินทรีย์ให้เต็มพื้นที่จังหวัดลำปางครบทั้งกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ
ไปจนถึงปลายน้ำ ให้มุ่งเน้นวิถีเกษตรเชิงคุณภาพ โดยให้จัดทำแผนพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ ๕ ปี ให้ครบถ้วน
สมบูรณ์ โดยบูรณาการทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาสังคม เกษตรกร ตลอดจนสถานบันการศึกษา
ให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม และมีพื้นที่เกษตรกรอินทรีย์ต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นจุดเรียนรู้
สำหรับศึกษาดูงานระดับจังหวัด (Lampang Model) และเกิดความยั่งยืนต่อไป

แผนภาพที่ ๑ (แสดง) พื้นที่เป้าหมายหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง ปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

พื้นที่เป้าหมายหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง ปี 2563-65
สำนักงานเกษตรจังหวัดลำปาง

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง

แผนภาพที่ ๒ (แสดง) แผนที่สินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง

แผนที่สินค้าเกษตรอินทรีย์จังหวัดลำปาง

 พืชอาหารอินทรีย์

- วังเหนือ
- แจ้ห่ม
- เมืองลำปาง
- ห้างฉัตร
- แม่ทะ
- เกิน

 ข้าวอินทรีย์

- เมืองปาน
- เมืองลำปาง
- ห้างฉัตร
- แม่ทะ
- เกาะคา
- สบปราบ
- เกิน
- แม่พริก

 ปศุสัตว์อินทรีย์

- แม่ทะ
- ห้างฉัตร

 ประมงอินทรีย์

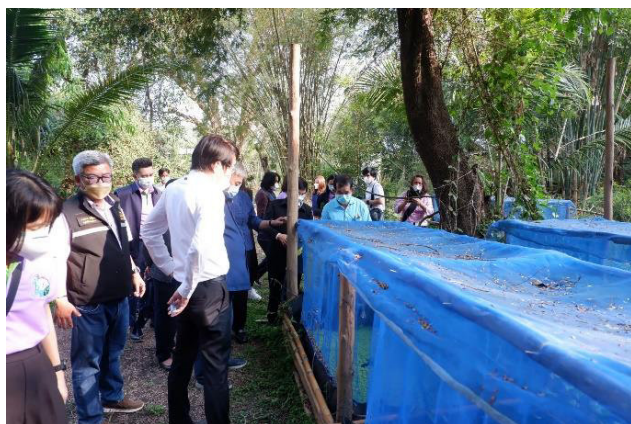
- แม่พริก
- เกิน

 เกษตรผสมผสานอินทรีย์

- ห้างฉัตร
- เกิน

ที่มา : สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่ติดตามหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ต้นแบบจังหวัดลำปาง

ภาพกิจกรรมการลงพื้นที่ที่ตรวจ ติดตามหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ต้นแบบจังหวัดลำปาง

สรุปการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่
โครงการ/กิจกรรมเกษตรอินทรีย์ ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕
ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สรุปข้อมูลจากแบบสอบถามเจ้าหน้าที่ การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ พบว่า เจ้าหน้าที่ได้เข้ารับฟังการประชุมชี้แจงการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุมสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง ผ่านระบบ Zoom Meeting โดยได้รับคู่มือ/แนวทางการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมเกษตรอินทรีย์ ปี ๒๕๖๔ ซึ่งมีความชัดเจน สามารถนำไปปฏิบัติงานได้จริง โดยทุกหน่วยงานมีแผนงาน วิธีการดำเนินงาน ก่อนการดำเนินงาน มีการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมฯ เป็นไปตามแผนงาน/วิธีการ/ตัวชี้วัด เจ้าหน้าที่ทุกหน่วยงานคิดว่าสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้แก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมได้ เนื่องจากมีการสนับสนุนองค์ความรู้ ปัจจัยการผลิต วัสดุสารเคมี และมีการกำกับ ติดตาม ดูแลอย่างใกล้ชิด จากหน่วยงานที่รับผิดชอบ สามารถลดรายจ่ายจากปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ย และสารเคมี เป็นต้น เกษตรกรมีสัตว์บริโภคในครัวเรือน เหลือจากการบริโภคก็จำหน่ายสร้างรายได้ให้กับครอบครัว สามารถเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตรได้ ทั้งนี้เกษตรกรสามารถนำความรู้จากการบันทึกบัญชีมาคำนวณต้นทุนในการทำการเกษตรได้ และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ หน่วยงานต่าง ๆ มีโครงการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรปลอดภัย เกษตรอินทรีย์แบบครบวงจร จังหวัดลำปาง โครงการย่อยพัฒนาหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์ต้นแบบและสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรอินทรีย์ จังหวัดลำปาง โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ อบรมให้ความรู้ตรวจประเมินแปลงเบื้องต้น สนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วน พิจารณากลุ่มที่มีความพร้อมที่จะดำเนินการในปี ๒๕๖๖ สร้างองค์ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์ ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เตรียมความพร้อมของเกษตรกรในการตรวจประเมินรับรองมาตรฐานฟาร์ม โดยมุ่งเน้นการวางแผนร่วมกันกับเกษตรกรให้มีส่วนร่วมในกระบวนการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ วางแนวทางร่วมปฏิบัติ ติดตาม ให้คำแนะนำเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรเข้าสู่ระบบการรับรองมาตรฐาน ผ่านการรับรองมาตรฐาน และตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ในการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมฯ ในด้านต่าง ๆ มีอุปสรรค ดังนี้

- ๑) ได้รับการจัดสรรงบประมาณน้อย
- ๒) โปรแกรมฐานข้อมูลเกษตรอินทรีย์ของแต่ละหน่วยงานไม่เป็นระบบเดียวกัน
- ๓) การค้นหาวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่เป็นอินทรีย์
- ๔) ตลาดเกษตรอินทรีย์ยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จัก
- ๕) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการจัดทำเอกสาร
- ๖) ขั้นตอนการปฏิบัติในกระบวนการรับรองมาตรฐาน มีความยุ่งยาก และใช้ระยะเวลาานาน
- ๗) เกษตรกรไม่มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการทำเกษตรอินทรีย์
- ๘) เจ้าหน้าที่ผู้ตรวจรับรองแหล่งผลิตเกษตรอินทรีย์มีจำกัด
- ๙) เกษตรกรไม่ให้ความสำคัญในการจัดทำบัญชีเท่าที่ควร

ในการดำเนินการโครงการ/กิจกรรมฯ ในด้านต่าง ๆ มีแนวทางแก้ไข ดังนี้

- ๑) จัดหาแหล่งจำหน่ายวัตถุดิบอาหารสัตว์อินทรีย์
- ๒) เพิ่มการประชาสัมพันธ์ตลาดเกษตรอินทรีย์ให้มากขึ้น เพื่อให้ตลาดเป็นที่รู้จัก
- ๓) เชิญชวนให้เยาวชน หรือเกษตรกรรุ่นใหม่ เข้ามาช่วยเกษตรกรสูงอายุในการจัดทำเอกสาร
- ๔) ควรมีการปรับลดขั้นตอน และระยะเวลาในกระบวนการรับรองมาตรฐาน

๕) เพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ตรวจรับรองแหล่งผลิตเกษตรอินทรีย์ โดยการอบรมเจ้าหน้าที่ให้ผ่านหลักสูตรการตรวจประเมินแหล่งผลิตเกษตรอินทรีย์เบื้องต้น

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) มีการแก้ไขปัญหาเพื่อขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมเกษตรอินทรีย์ให้เป็นไปตามแผน ดังนี้

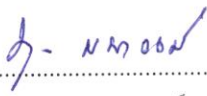
- ๑) จัดอบรมเกษตรกรโดยผ่านทางระบบออนไลน์
- ๒) ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) เช่น ตรวจ ATK และสวมใส่หน้ากากอนามัยอย่างเคร่งครัด
- ๓) ประสานงานผ่านทางช่องทางออนไลน์ และโทรศัพท์
- ๔) ปรับปรุงการตรวจรับรองมาตรฐานพืชอินทรีย์แบบออนไลน์ หรือสอบถามข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์
- ๕) นัดหมายเกษตรกรเป็นกลุ่มเล็ก ๆ เพื่อลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙)

สรุปการสัมภาษณ์เกษตรกร
โครงการ/กิจกรรมเกษตรกรอินทรีย์ ที่ดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕
ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

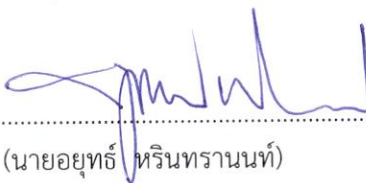
สรุปข้อมูลจากแบบสอบถามเกษตรกรกรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มฮักน้ำจาง อำเภอแม่ทะ ตำบลบ้านกิว จังหวัดลำปาง จำนวน ๑๐ ราย และเกษตรกรกรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มข้าวเกษตรอินทรีย์ ข้าวทิพย์ช้าง อำเภอห้างฉัตร ตำบลปงยางคก จังหวัดลำปาง จำนวน ๑๐ ราย พบว่า เกษตรกรได้รับทราบข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรมเกษตรกรอินทรีย์ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น เกษตรอำเภอ เกษตรตำบล เป็นต้น ส่วนใหญ่เริ่มทำเกษตรอินทรีย์เป็นระยะเวลา ๓ ปี ขึ้นไป ได้มีส่วนร่วมหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจของโครงการ/กิจกรรมเกษตรกรอินทรีย์ ด้านการวางแผนและวิธีการปฏิบัติงาน ที่ดินที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมฯ ส่วนใหญ่เป็นของตนเอง พื้นที่ที่เข้าร่วมดำเนินการโครงการ/กิจกรรมเกษตรกรอินทรีย์ ส่วนใหญ่มีพื้นที่ตั้งแต่ ๑ ไร่ ขึ้นไป มีแหล่งน้ำที่ใช้ในการทำเกษตร ประกอบด้วย น้ำบาดาล น้ำประปา น้ำชลประทาน สระเก็บน้ำ และบ่อน้ำ มีแหล่งน้ำใช้เพียงพอตลอดปี หลังจากเกษตรกรได้ดำเนินการตามหลักเกษตรกรอินทรีย์แล้ว สามารถช่วยลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้ ลดการซื้อวัตถุดิบในการปรุงอาหาร ทำปุ๋ย น้ำหมักชีวภาพ ปัจจัยการผลิตเอง นำผักที่เหลือจากการขายมารับประทานภายในครอบครัวและแบ่งปันกัน ขายผลผลิตได้ราคาสูงขึ้น ลดต้นทุนการผลิต ได้รับอาหารที่ปลอดภัย โดยนำผลผลิตที่ได้ไปขายที่ตลาด เช่น ไข่ไก่ ไข่เป็ด ฟริกซ์หนู มะเขือยาว มะเขือเปราะ กะเพรา คื่นช่าย ข้าวโพดเทียน ผักกวางตุ้ง เป็นต้น ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นหลังจากการดำเนินการตามหลักเกษตรกรอินทรีย์ เช่นการขายผลผลิตข้าวเปลือก ผลผลิตการแปรรูปจากข้าว ผลผลิตจากแปลงอินทรีย์ และพืชผักตามฤดูกาล เกษตรกรส่วนใหญ่ได้มีการบันทึกบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์ม เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง และมีหน่วยงานของรัฐมาให้คำแนะนำหรือให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมการข้าว เกษตรและสหกรณ์จังหวัดลำปาง เกษตรจังหวัดลำปาง เกษตรอำเภอแม่ทะ เกษตรอำเภอห้างฉัตร และศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวลำปาง เป็นต้น โดยรวมเกษตรกรมีความพึงพอใจที่เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมเกษตรกรอินทรีย์มากที่สุด ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) เกษตรกรได้รับผลกระทบต่อการทำเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ด้านการตลาด ยอดขายลดลง ขายผักได้น้อยลง เพราะลูกค้าไม่ออกไปใช้จ่าย เกษตรกรมาเข้าร่วมประชุมน้อย การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐไม่เป็นไปตามที่กำหนด ตลาดที่นำสินค้าไปจำหน่ายต้องปิดกิจการ ทำให้เกษตรกรขาดรายได้ ปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ประกอบด้วย แผลงกินผัก อุปกรณ์ด้านการเกษตรมีไม่เพียงพอ ควรจัดหาแหล่งน้ำ โดยนำน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ และต้องการปัจจัยการผลิต เช่น เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ ควรให้ภาครัฐส่งเสริมในด้านทุนดำเนินการ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ต้องการความรู้และปรับปรุงคุณภาพการทำเกษตรอินทรีย์ให้ดียิ่งขึ้น การทำแนวกันชนการจัดการแหล่งน้ำต้องลงทุนสูง ควรเพิ่มระบบน้ำและโรงเรือนในการเก็บรักษาผลผลิตของเกษตรกร ให้ปลอดภัยจากโรคและแมลงต่าง ๆ

การลงนามรับรองรายงาน

ลงชื่อ..........ประธานกรรมการ
(นายชลิต ดำรงค์ศักดิ์)

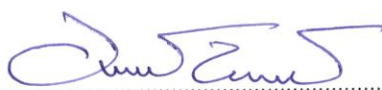
ลงชื่อ..........กรรมการ
(นางนฤมล พนาวงศ์)

ลงชื่อ..........กรรมการ
(นายอนันต์ ลีลา)

ลงชื่อ..........กรรมการ
(นายยุทธ หรินทรานนท์)

ลงชื่อ..........กรรมการ
(นางสาวจิรทรัพย์ ปลอดกระโทก)

ลงชื่อ..........กรรมการและเลขานุการ
(นางละอ อ ชันรักษ์)
ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบภายใน
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ลงชื่อ..........กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(นายอนันท์ นนทรีย์)
ผู้อำนวยการสำนักตรวจราชการ
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ลงชื่อ..........กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(นางสาวบุษฎี ตันท์วรกุล)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
รักษาราชการแทน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหาร
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

**คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล
ประจำกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เลขที่ ๓ ถนนราชดำเนินนอก แขวงบ้านพานถม
เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๐๐**